

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om statsandel för kommunal basservice ändras för att bestämningsgrunderna för statsandelen revideras.

Enligt förslaget slopas ur statsandelssystemet de nuvarande, separata statsandelsgrunder som omfattar grunderna för bestämmande av den allmänna delen, de kalkylerade kostnaderna för social- och hälsovården, de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt allmänna bibliotek samt bestämningsgrunderna för grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet. Samtidigt föreslås det att antalet bestämningsgrunder minskas, att överlappningar gallras bort och att de graderingar av bestämningsgrunderna som har orsakat problem i samband med kommunsammanslagningar slopas.

De kalkylerade kostnaderna för statsandelen för basservice ska i det föreslagna nya systemet grunda sig framför allt på kostnaderna för varje åldersgrupp och sjukfrekvensen. Indelningen enligt ålder baserar sig i huvudsak på de gällande åldersklasserna. Det föreslås ändå att en ny åldersklass för 16–18-åringar tas i bruk i det nya systemet.

Sjukfrekvenskoefficientens delfaktorer är hälso- och sjukvård, äldreomsorg och socialvård. Som sjukfrekvenskoefficientens kostnadsfaktorer inom hälso- och sjukvården beaktas sjukdomar som ger rätt till specialersättning och för vilka det fastställs olika viktcoefficients enligt sjukdomarnas förekomst och vårdkostnader. Som kostnadsfaktor inom hälso- och sjukvården används också viktcoefficients för sjukpensionärer under 55 år. Som sjukfrekvenskoefficientens kostnadsfaktorer inom äldreomsorgen beaktas sjukdomar som är typiska för de äldsta åldersklasserna, som ger rätt till specialersättning och för vilka det fastställs olika viktcoefficients enligt sjukdomarnas förekomst och vårdkostnader. Som sjukfrekvenskoefficientens kostnadsfaktor inom social-

vården beaktas enbart viktcoefficients för sjukpensionärer under 55 år. Det föreslås att vikten av sjukfrekvensen som statsandelsgrund ökas och att vikten av åldersstrukturen minskas.

Som övriga kalkylerade statsandelsgrunder föreslås arbetslöshetskoefficients, främmandespråkskoefficients, tvåspråkighet, karaktär av skärgård, befolkningstäthetskoefficients och utbildningsbakgrundskoefficients.

Som den andra delen av kriterierna föreslås det att som statsandelsgrund ska användas grunderna för bestämmande av tilläggsdelar för fjärrorter, på basis av självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser och för kommuner inom samernas hembygdsområde.

Såväl för de kalkylerade kostnaderna som för grunderna för bestämmande av tilläggsdelar fastställs det årligen grundpriser genom förordning av statsrådet.

I propositionen föreslås det att utjämningsgränsen för utjämningen av statsandelen på basis av skatteinkomsterna höjs till 100 procent. Det föreslås att utjämningsstillägget är 80 procent av skillnaden mellan utjämningsgränsen och kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare. Det föreslås att utjämningsavdraget sänks så att det är 30 procent av det belopp per invånare som överskrider utjämningsgränsen adderat med den överskjutande delens naturliga logaritm omräknad i procentenheter. I utjämningen av statsandelen på basis av skatteinkomsterna föreslås det som en förändring att 50 procent av kärnkraftverkens fastighetsskatt ska beaktas.

Eftersom man frångår bestämningsgrunderna för de uppgiftsbaserade statsandelarna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning föreslås ändringar också i de bestämmelser som gäller hemkommunsersättningar.

I propositionen föreslås en övergångstid på fem år för de kommunspecifika ändringar som föranleds av reformen av statsandelssystemet.

stemet och ett särskilt övergångsarrangemang Lagen avses träda i kraft vid ingången av
för hemkommunsersättningarna. 2015.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	6
1 INLEDNING.....	6
Regeringsprogram och uppdrag	6
Riktlinjer antagna av finanspolitiska ministerutskottet och ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling	6
Undersökningar och utredningar som beställts som underlag för utvecklingen av statsandelssystemet.....	7
2 NULÄGE	8
2.1 Strukturen i kommunernas finansierings- och statsandelssystem	8
2.2 Statsandelsgrunderna och beräkning av kommunens statsandel	13
2.3 Grunder för bestämmande av den allmänna delen	14
Inledning	14
Skärgårdsförhöjning	15
Fjärrortsförhöjning	15
Tätortsstrukturförhöjning	16
Språkförhöjning.....	16
Förhöjning på basis av förändringar i invånarantal	16
2.4 Kalkylerade kostnader för social- och hälsovård	17
Inledning	17
2.4.1 Kalkylerade kostnader för socialvård	17
Dagvårdskoefficient	18
Arbetslöshetskoefficient.....	18
Barnskyddskoefficient.....	19
Handikappskoefficient	19
2.4.2 Kalkylerade kostnader för hälso- och sjukvård	19
Sjukfrekvenskoefficient	20
2.4.3 Fjärrortskoefficient för social- och hälsovården	21
2.5 Kalkylerade kostnader för förskoleundervisning, grundläggande utbildning och allmänna bibliotek samt bestämningsgrunder för grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet	21
Inledning	21
2.5.1 Kalkylerade kostnader för förskoleundervisning och grundläggande utbildning	22
Höjning på grund av befolkningstäthet	22
2.5.2 Kalkylerade kostnader för allmänna bibliotek	23
2.5.3 Kalkylerade kostnader för grundläggande konstundervisning	23
2.5.4 Bestämningsgrunder för allmän kulturverksamhet	23
2.6 Tilläggsdelar på basis av särskilt gles bosättning, för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde	23
Tilläggsdel på basis av särskilt gles bosättning.....	24
Tilläggsdel för skärgårdskommun.....	24
Tilläggsdel för kommun inom samernas hembygdsområde.....	25
2.7 Utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna	25
2.8 Höjning av statsandelen enligt prövning.....	26

2.9	Övriga minskningar och ökning av statsandelen	27
	Minskning som gäller tilläggsdelarna på basis av särskilt gles bosättning, för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde	27
	Minskning som gäller finansiering för inledande av grundläggande utbildning	28
	Utjämning till följd av ändringen av statsandelssystemet	28
	Beaktande av arbetsmarknadsstöd och utkomststöd i statsandelen	28
	Beaktande av ändringar av beskattningsgrunderna i statsandelen	28
	Tidsbegränsade minskningar och ökning av statsandelen	29
2.10	Ökning av statsandelen motsvarande intäkterna från avfallsskatten	30
2.11	Hemkommunsersättning	30
	Skyldighet att betala hemkommunsersättning	30
	Hemkommunsersättning i fråga om elever som saknar hemkommun	31
	Hemkommunsersättning när eleven har sin hemkommun i landskapet Åland	31
	Hemkommunsersättning för sjukhusundervisning, skolhemsundervisning och i fråga om elever som är placerade av barnskyddsskäl	31
2.12	Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel samt kostnadsfördelning mellan staten och kommunerna	32
	Utfärdande av bestämmelser om statsandelsgrunder	32
	Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel	32
	Kommunens självfinansieringsandel	32
	Förändring i statsandelsåliggandena och kostnadsnivån	32
	Justering av kostnadsfördelningen	33
	Driftskostnader som ska beaktas när kostnadsfördelningen justeras	33
2.13	Utredning som gäller kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning samt samarbetsunderstöd	34
	Utredningsförfarande och dess villkor	34
	Samarbetsunderstöd	35
2.14	Nordisk jämförelse	36
	Inledning	36
	Sverige	37
	Norge	38
	Danmark	39
2.15	Bedömning av nuläget	40
3	MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	42
3.1	Målsättning	42
3.2	De viktigaste förslagen	43
	Sjukfrekvenskriterium	44
4	PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	46
4.1	Ekonomiska konsekvenser	46
	Inledning	46
	Ändringar som görs i samband med systemreformen	48
	Övergångsutjämning	49
4.2	Kommunvisa, kommungruppsvisa och regionala konsekvenser	50
	4.3 Ändringar som inverkar på statsandelar från år 2015 framåt	52
4.4	Konsekvenser för miljön, jämställdheten och företagen	53
4.5	Konsekvenser för statens och kommunernas förvaltning	53
5	BEREDNING AV PROPOSITIONEN	53
6	SAMBAND MED ANDRA PROPOSTIONER	54

DETALJMOTIVERING	55
1 LAGFÖRSLAG	55
1 kap. Allmänna bestämmelser	55
2 kap. Statsandel för kommunal basservice	55
3 kap. Kalkylerade kostnader för statsandelen för kommunal basservice	56
4 kap. Kalkylerade kostnader för social- och hälsovård samt barndagvård	60
5 kap. Kalkylerade kostnader för förskoleundervisning, grundläggande utbildning och allmänna bibliotek samt bestämningsgrunder för grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet	62
6 kap. Tilläggsdelar för fjärrorter, på basis av självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser och för kommuner inom samernas hembygdsområde	62
7 kap. Utjämnning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna samt minskningar och öknningar av statsandelen	65
8 kap. Hemkommunsersättning	66
10 kap. Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel samt kostnadsfördelning mellan staten och kommunerna	67
11 kap. Särskilda bestämmelser	68
13 kap. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	68
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER	68
3 IKRAFTTRÄDANDE	68
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	69
Inledning	69
Finansieringsprincipen	69
Mätning av hur finansieringsprincipen genomförs	70
Bedömning av hur finansieringsprincipen genomförs	70
Övriga faktorer som inverkar på genomförandet av finansieringsprincipen	75
Slutsats	75
LAGFÖRSLAG	77
Lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice	77
BILAGA	85
PARALLELLTEXT	85
Lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice	85

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Regeringsprogram och uppdrag

Statsandelen för kommunal basservice och den utjämning av statsandelarna som baserar sig på skatteinkomsterna syftar till att trygga kommunernas möjligheter att ordna tillräckligt enhetlig basservice i olika delar av landet med en rimlig skatte- och avgiftsnivå. Den behovsprövade höjningen av statsandelen till kommunerna syftar till att säkerställa att också kommuner med ekonomiska svårigheter klarar av att producera basservice och att den ekonomiska balansen i dessa kommuner kan förbättras.

I enlighet med programmet för statsminister Jyrki Katainens regering revideras statsandelssystemet som en del av kommunreformen. Systemet förenklas och görs klarare. Systemets sporrande egenskaper förbättras. Enligt regeringsprogrammet är målet med reformen att finansieringen av den grundläggande utbildningen i fortsättningen i större utsträckning ska grunda sig på indikatorer som beskriver den grundläggande undervisningens verksamhetsmiljö, till exempel invandrarnas andel av befolkningen i kommunen, vuxenbefolkningens utbildningsnivå och arbetslöshetsgraden.

I den lagstiftning som styr kommunreformen tas enligt regeringsprogrammet medel som främjar kommunreformen i bruk. Syftet är bland annat att i lagstiftningen och i finansieringssystemen i den kommunala ekonomin avskaffa faktorer som försvårar kommunsammanslagningar.

Enligt det uppdrag som ålades en av finansministeriet tillsatt utredningsman granskas i reformen av statsandelsgrunderna bland annat grundernas genomskinlighet, antal, överlappningar, ersättningsbehov, aktualitet och lämplighet i en situation där kommunstrukturen och servicebehoven förändras. Målet var att revidera det kommunala statsandelssystemet i enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet så att den nya lag-

stiftningen träder i kraft vid ingången av 2015.

Utgångspunkten är att kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna inte ska förändras till följd av statsandelsreformen.

Riktlinjer antagna av finanspolitiska ministerutskottet och ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling

Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling maj och juni 2013 stakade ut riktlinjer för statsandelsreformen två gånger i maj och juni 2013. Utifrån riktlinjerna i maj ska

- tyngdpunkten i systemet förflyttas från kostnadsutjämning till utjämning av inkomster,
- systemet förenklas genom en betydande minskning av beräkningskriterier och eliminering av överlappande kriterier,
- statsandelarna även i fortsättningen i hög grad bygga på kommunbefolkningens ålderstruktur och sjukfrekvens och kriterierna för dessa revideras genom att man tar in nya uppdaterade innehåll i dem,
- graderingarna av kriterierna minskas och därigenom kommunsammanslagningarnas systemneutralitet ökas,
- grunden för uppskattning av andelen invånare med främmande språk som modersmål utvidgas till att omfatta hela befolkningen,
- systemets sporrande verkan ökas i inkomstutjämningen och tätortsstrukturkriteriet ersätts med ett kriterium om självförsörjning i fråga om arbetsplatser,
- justeringen av kostnadsfördelningen bevaras som en del av systemet och målet vara att justeringar görs med tätare intervaller,
- det nya systemet tas i bruk 2015,
- en övergångsperiod förberedas i syfte att lindra förändringarna kommunerna emellan.

Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling ansåg i juni 2013 att finansieringen av utbildning på andra stadiet inte ska överföras till statsandelen i modellen med en enda penningström. Utbildningsan-

ordnare beviljas även i fortsättningen finansiering för utbildning på andra stadiet i enlighet med regeringsprogrammet.

Riktlinjer antagna av finanspolitiska ministerutskottet den 30 oktober 2013:

Med tanke på statsandelssystemets tydlighet och hanterbarhet överförs följande statsunderstöd till statsandelen för kommunal basservice:

- statsandel och statsunderstöd för läroanstalternas anläggningskostnader
- statsandel och statsunderstöd för anläggningskostnaderna för allmänna bibliotek

Effekterna av kraftverk för samhället omfattar en större grupp kommuner än bara den kommun där kraftverket finns. Därför är det inte motiverat att endast den kommun där kraftverket finns drar nytta av det i form av höga fastighetsskatteinkomster. Finansministeriets skatteavdelning och kommun- och regionförvaltningsavdelning bereder i samarbete ett förslag till förfarande som beaktar fastighetsskatten från kraftverk i den på skatteinkomsterna baserade utjämnningen av statsandelen.

Riktlinjer antagna av finanspolitiska ministerutskottet den 28 november 2013:

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för yrkeshögskolor slopas vid ingången av 2015. Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för andra verksamheter höjs på motsvarande sätt så att den självfinansieringsandel som överförs från yrkeshögskolorna hänförs till den kommunala basservicen och andra stadiet genom att 36 procent av den överförda summan hänförs till basservicen och 64 procent till andra stadiet. Besparingen i den statliga finansieringen av utbildning på andra stadiet genomförs så att sänkningen av statsandelsprocenten inte ökar besparingarnas effekt på finansieringen till utbildningsanordnarna. För att garantera detta föreskrivs att självfinansieringsandelen vid framtida ändringar i priserna per enhet för utbildning på andra stadiet ska vara densamma som för närvarande (58,11 procent) med undantag av överenskomna åtgärder gällande utbildning på andra stadiet inom ramen för det strukturpolitiska programmet, vilkas behandling kräver ett separat beslut.

Riktlinjer antagna av ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling den 3 december 2013

Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling godkände kriterierna och huvuddragen i statsandelsreformen.

Utredningsman Arno Miettinen's preliminära förslag och kommunspecifika provberäkningar sänds ut på en kort remissbehandling till kommunerna, som tar ställning till bland annat de tillämpade kriterierna, beräkningsgrunderna och den övergångsperiod som behövs för reformen av statsandelssystemet.

Utredningsmannen ger sitt slutliga förslag till reformen av statsandelssystemet i januari 2014, efter att kommunerna hörts.

Behandling i ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling den 12 december 2013

Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling behandlade preliminärt övergångsperioden för statsandelsreformen. Den slutliga övergångsperioden fastställs efter att kommunerna hörts, i samband med regeringens proposition.

Ministerarbetsgruppen bedömer att man i de kommunvisa ändringarna inom statsandelsreformen kommer att tillämpa en övergångsperiod på minst fem år. Under denna period begränsas den kommunvisa årliga ändringen enligt euro per invånare till exempel på följande sätt:

År 1: 50 euro/inv.

År 2: 50 euro/inv. (och total ändring 100 euro/inv.)

År 3: 80 euro/inv. (och total ändring 180 euro/inv.)

År 4: 80 euro/inv. (och total ändring 260 euro/inv.)

År 5: 120 euro/inv. (och total ändring 380 euro/inv.)

Undersökningar och utredningar som beställts som underlag för utvecklingen av statsandelssystemet

Som underlag för reformen beställde finansministeriet ett forskningsprojekt av Statens ekonomiska forskningscentral (VATT) i syfte att utreda betydelsen av befolkningens åldersstruktur i statsandelssystemet för soci-

al- och hälsovården samt i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

Uppdraget bestod av två delar. I den första delen var målet att utvärdera det gällande statsandelssystemet ur ett perspektiv där åldersstrukturen beaktas. I den andra delen var avsikten att lägga fram en bedömning om nya viktkoefficienter för åldersgrupperna i ett system där åldersgrupperna indelas på samma sätt i social- och hälsovården och i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

Utöver detta beställde utredningsmannen en undersökning av Institutet för hälsa och välfärd (THL) med målet att:

1. Utredda och beräkna åldersgruppsfaktorernas viktkoefficienter enligt en förenhetligad indelning:

- 0–6-åringar,
- 7–12-åringar,
- 13–15-åringar,
- 16–18-åringar,
- 19–64-åringar,
- 65–74-åringar,
- 75–84-åringar,
- 85 år fyllda.

Vid behov ska åldersgruppen 16–18-åringar kunna kombineras till åldersgruppen 16–64-åringar.

2. Lägga fram ett förslag till nya kriterier för statsandelen för hälso- och sjukvård och äldreomsorg så att den består av två delar: viktkoefficienter för kostnadsfaktorerna enligt den förenhetligade indelningen i åldersgrupper och enligt sjukfrekvens och socioekonomiska faktorer.

3. Utveckla ålders- och andra behovskriterier i de kommunala socialvårdstjänsterna på samma sätt som i hälso- och sjukvården och äldreomsorgen. De sektorer som granskas är barnskydd, utkomststöd, socialarbete samt service för funktionshindrade, mentalvård och missbrukarvård.

2 Nuläge

2.1 Strukturen i kommunernas finansierings- och statsandelssystem

Det gällande statsandelssystemet bygger på en reform som genomfördes vid ingången av 1993, då generella statsandelar som grundar

sig på kalkylerade kostnader infördes i stället för de tidigare uppgiftsbaserade statsandelarna som grundade sig på faktiska kostnader. I och med reformen fick kommunerna och andra som får bidrag från staten rätt att själva bestämma hur de fördelar statsandelarna mellan olika ändamål, och beräkningskriterierna för statsandelarna var inte längre juridiskt bindande. När statsandelarna blev kalkylerade gick också kommunerna, på några undantag när, miste om rätten att påverka statsandelarnas belopp genom egna beslut, vilket ökade deras kostnadsmedvetenhet.

Åren 1996–1997 infördes betydande omstruktureringar i statsandelssystemet. Bärkraftsklassificeringen av kommunerna slopades och ersattes med en utjämning av statsandelarna baserad på kommunernas skatteinkomster. Procentsatserna för statsandelarna till enskilda kommuner avskaffades och i stället infördes ett system där enskilda kommuners statsandelar bestäms så att kommunens självfinansieringsandel dras av från den grund för kommunernas statsandel som räknas ut på de kalkylerade kostnaderna och priserna per enhet som används som grund för statsandelen. Den kommunala självfinansieringen per invånare är lika stor för alla kommuner. Procentsatsen för statsandelarna anger kostnadsfördelningen mellan stat och kommuner i finansieringen av basservicen i hela landet, inte i enskilda kommuner.

År 2010 trädde lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) i kraft. Genom denna lag reviderades statsandelssystemet så att budgeteringen, lagstiftningen och förvaltningen av statsandelarna i huvudsak sammanfördes till finansministeriets förvaltningsområde, i stället för att fördelas på tre olika förvaltningsområden som tidigare. I fråga om förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ersattes de elevbaserade bestämningsgrunderna med invånarbaserade grunder och ett system med hemkommunsersättning infördes. Därtill infördes en separat tilläggsdel på basis av särskilt gles bosättning samt för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde, avsedd att vara en bestående ändring i systemet. Vid ingången av 2010 övergick man också till en enda statsandelsprocent i uppgifter som omfattas av statsandelen för kommunal basservice, i stället för

att som tidigare tillämpa olika stora procent-satser för den allmänna statsandelen, social- och hälsovården och undervisnings- och kulturväsendet. I lagen föreskrevs dessutom att det separata finansieringsunderstödet enligt prövning ombildas till höjning av statsandelen enligt prövning, så att ett belopp som motsvarar de sammanräknade höjningarna dras av från den per invånare beräknade statsandelen till kommunerna.

Staten och kommunerna bidrar till finansieringen av kommunal service i enlighet med kommunernas statsandelssystem. Procentsatserna för statsandelen återger endast de andelar i systemet med vilka staten och kommunerna finansierar service på riksnivå, inte statens bidrag till finansieringen av kommunal basservice i enskilda kommuner.

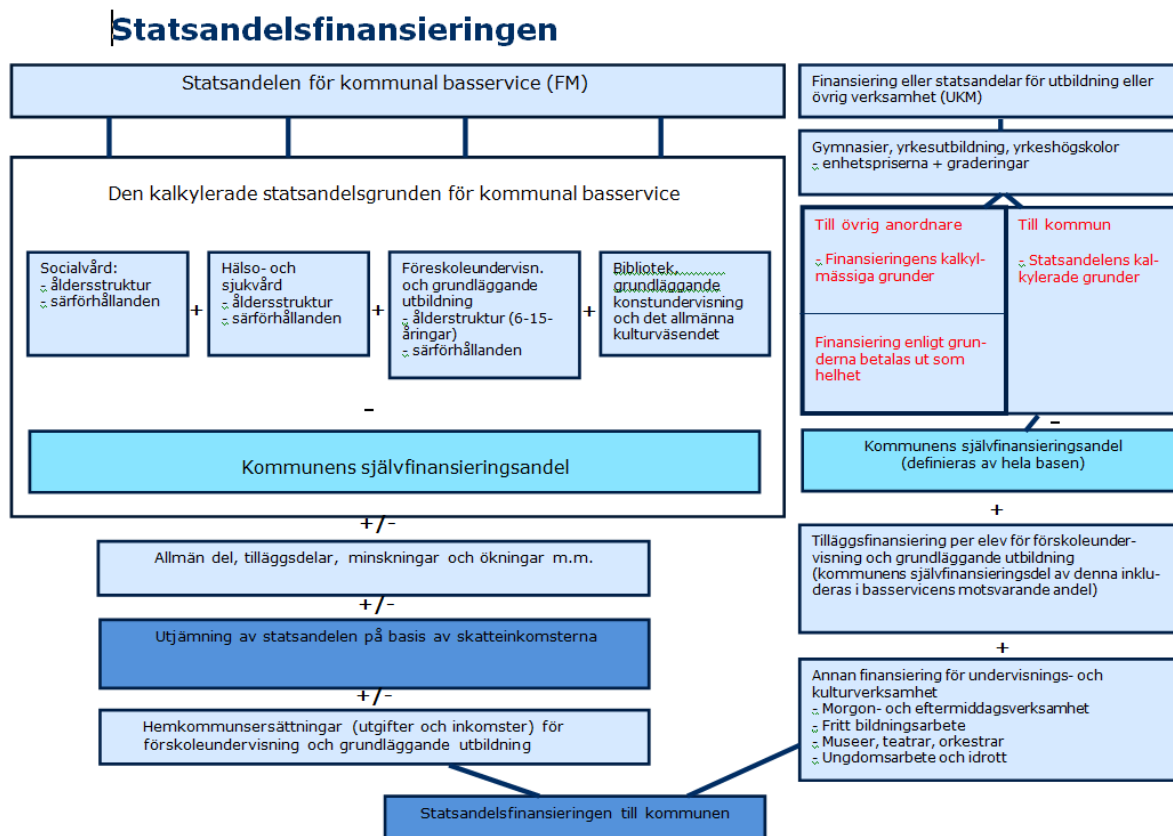
Kommunernas statsandelssystem består av en lagstiftningshelhet inom två förvaltningsområden. Vid sidan av den statsandel som regleras i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) och som administreras av finansministeriet stiftades en ny lag om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009), som trädde i kraft vid ingången av 2010. Statsandelen enligt denna lag administreras av undervisnings- och kulturministeriet.

Lagen om statsandel för kommunal basservice tillämpas på de kommunala uppgifter som regleras i 33 lagar om social- och hälsovården, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt vissa andra

verksamheter. Merparten av statsandelen för kommunal basservice består av skillnaden mellan kommunens självfinansieringsandel och den kalkylerade grunden för social- och hälsovården, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, dagvården, de allmänna biblioteken, kommunernas allmänna kulturverksamhet och den grundläggande konstundervisningen. Den andel av de kalkylerade kostnaderna som kommunen själv finansierar är lika stor i alla kommuner per invånare i enlighet med de gällande statsandelsgrunderna. Dessutom inkluderar statsandelen för kommunal basservice en allmän del, utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna, tilläggsdelar på basis av särskilt gles bosättning samt för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde, minskningar och ökningsar av statsandelen samt utjämning till följd av ändringen av statsandelssystemet. Statsandelen för kommunal basservice administreras av finansministeriet. Som en del av statsandelen för kommunal basservice kan statsandelen för kommuner med ekonomiska svårigheter höjas enligt prövning. Totalbeloppet av höjningen fastställs årligen.

För kommunen är finansieringen på basis av statsandelen, som bestäms utifrån antingen finansministeriets eller undervisnings- och kulturministeriets statsandelssystem, ett allmänt bidrag utan öronmärkning. Kommunen beslutar själv om hur pengarna används.

Figur 1. Den statliga finansieringen som helhet, finansiering som administreras av finansministeriet och undervisnings- och kulturministeriet.

I tabell 1 presenteras statsandelarna 2014 enligt lagen om statsandel för kommunal basservice. *

	1 000 euro
Allmän del	274 090
Finansieringen av social- och hälsovård, förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt allmänna bibliotek och kulturverksamhet	7 440 637
<i>Kalkylerade kostnader</i>	25 162 785
<ul style="list-style-type: none"> • kalkylerade kostnader för social- och hälsovård 	20 662 686
<ul style="list-style-type: none"> • kalkylerade kostnader för förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt allmänna bibliotek och kulturverksamhet 	4 500 099
<i>Kommunernas finansieringsandel</i>	17 722 148
Övriga:	
tilläggsdelar på basis av särskilt gles bosättning samt för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde	34 960
Utjämning av statsandelar på basis av skatteinkomster	-49 363
Höjning av statsandel enligt prövning (max.)	20 000
Hemkommunsersättningar för 6–15-åringar som saknar hemkommun (staten ersätter)	2 386
De privata utbildningsanordnarnas och universitetens mervärdesskatt	5 156
Ökningar och minskningar av statsandelen	893 118
Utjämning till följd av systemändringen	497
SAMMANLAGT	8 621 481

* De slutliga uppgifterna för 2014 inklusive I tilläggsbudgeten för 2014 har utnyttjats i tabellen ovan.

Utgångspunkten för social- och hälsovårdens kalkylerade kostnader och bestämningsgrunder är grundpriset, som fastställs årligen genom förordning av statsrådet. I de grundpriser som beräknas utifrån de kalkylerade kostnaderna görs årligen de höjningar som förutsätts på grund av ändringar i kost-

nadsnivån och verksamhetens omfattning och art. Kostnadsfördelningen och de kalkylerade kostnaderna ses över vart fjärde år. Översynen av kostnadsfördelningen baserar sig på det faktiska driftskostnadsutfallet på riksnivå. Genom förordning av statsrådet fastställs likaså årligen grundpriset för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildning-

en, de allmänna biblioteken, den grundläggande konstundervisningen och den allmänna kulturverksamheten. I de grundpriser som beräknas utifrån de kalkylerade kostnaderna görs årligen de höjningar som förutsätts på grund av ändringar i kostnadsnivån och verksamhetens omfattning och art. De kalkylerade kostnaderna för dessa uppgifter justeras utifrån översynen av kostnadsfördelningen vart fjärde år. Översynen av kostnadsfördelningen baserar sig på det faktiska driftskostnadsutfallet på riksnivå.

Genom utjämning av statsandelen på basis av kommunens skatteinkomster utjämnas skillnaderna i kommunernas skatteinkomstbas. Genom en ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice (1510/2011) reviderades utjämningsystemet från ingången av 2012 så att fastighetsskatten inte längre räknas till skatteinkomstbasen för den utjämning av statsandelen som grundar sig på skatteinkomster.

Finansministeriet ansvarar för statsandelarna för den allmänna delen, social- och hälsovården samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i enlighet med lagen om statsandel för kommunal basservice. Lagen tillämpas således på den statsandel som enligt 1 § beviljas för driftskostnader i fråga om sådana uppgifter för kommunerna som regleras i

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) lagen om barndagvård (36/1973),
- 3) familjevårdarlagen (312/1992),
- 4) lagen om den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012),
- 5) lagen om stöd för närståendevård (937/2005),
- 6) lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996),
- 7) folkhälsolagen (66/1972),
- 8) lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989),
- 9) hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010),
- 10) socialvårdslagen (710/1982),
- 11) lagen om utkomststöd (1412/1997),
- 12) lagen om underhållsstöd (580/2008),
- 13) barnskyddslagen (417/2007),
- 14) lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977),

15) lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987),

16) lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001),

17) mentalvårdslagen (1116/1990),

18) lagen om missbrukarvård (41/1986),

19) lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986),

20) hälsoskyddslagen (763/1994),

21) livsmedelslagen (23/2006),

22) lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning (64/1986),

23) kemikalielagen (744/1989),

24) 8 kap. i läkemedelslagen (395/1987),

25) konsument säkerhetslagen (920/2011),

26) lagen om social kreditgivning (1133/2002),

27) lagen om nykterhetsarbete (828/1982),

28) tobakslagen (693/1976),

29) veterinärvårdslagen (765/2009),

30) bibliotekslagen (904/1998),

31) lagen om kommunernas kulturverksamhet (728/1992),

32) lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) samt

33) lagen om elev- och studerandevård (1287/2013).

Utanför tillämpningsområdet för lagen om statsandel för kommunal basservice lämnades dock uppgifter som regleras i följande bestämmelser, vilkas statsandel för driftskostnader utdelas enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

1) morgon- och eftermiddagsverksamhet som avses i 8 a kap. i lagen om grundläggande utbildning,

2) i 9 § i lagen om grundläggande utbildning avsedd förberedande undervisning som ordnas för invandrare före den grundläggande utbildningen,

3) sådan påbyggnadsundervisning som avses i 5 § i lagen om grundläggande utbildning,

4) i 46 § i lagen om grundläggande utbildning avsedd grundläggande utbildning för andra än läropliktiga,

5) ordnande av grundläggande utbildning på internat,

6) i 11 § 3 mom. i lagen om grundläggande konstundervisning avsedd undervisning som baserar sig på antalet undervisningstimmar,

7) landskaps- och centralbiblioteksverksamhet som avses i 4 § i bibliotekslagen,

8) finansiering som utöver den åldersklassbaserade statsandelen beviljas för driftskostnader för undervisning som grundar sig på sådan förlängd läroplikt som avses i 25 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning,

9) finansiering som utöver den åldersklassbaserade statsandelen beviljas för driftskostnader för undervisning som ordnas på internat och skolhem, samt

10) förskoleundervisning och grundläggande utbildning som ordnas utomlands.

Lagens tillämpningsområde omfattar inte sådana verksamheter som regleras i lagen om grundläggande utbildning och som endast ordnas av en del av utbildningsanordnarna. Största delen av de verksamheter som finansieras enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet är dessutom frivilliga för kommunerna. Finansiering beviljas anordnarna direkt på basis av det faktiska elevantalet eller prestationerna. Enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet är den finansiering som beviljas för påbyggnadsundervisning, förberedande undervisning för invandrare, grundläggande utbildning för andra än läropliktiga och privata anordnare av grundläggande utbildning för inledande av verksamhet bunden till hemkommunsersättningens grunddel med i lag angivna koefficienter. Finansieringen av grundläggande utbildning som ordnas utomlands, förhöjningen för elever som omfattas av förlängd läroplikt inom den grundläggande utbildningen och den tilläggsfinansiering som beviljas privata anordnare av grundläggande utbildning för elever som får undervisning på ett skolhem är i sin tur bundna till grundpriset för grundläggande utbildning med koefficienter enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet reglerar också statsunderstöd som beviljas enligt prövning och andra statsunderstöd som beviljas privata anordnare av grundläggande utbildning, statsunderstöd som avses i lagen om grundläggande konstundervisning, statsunderstöd som beviljas kommunerna för sådana centralbiblioteks- och landskapsbiblioteksuppgifter eller andra särskilda uppgifter som avses i 4 § i bibliotekslagen och för utvecklings- och försöksverksamhet, samt statsunderstöd som avses i lagen om kommunernas kulturverksam-

het. Därtill föreskriver lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet om statsunderstöd för anläggningsprojekt som hänför sig till grundläggande utbildning, allmänna bibliotek, kommunernas kulturverksamhet och grundläggande konstundervisning samt om statsunderstöd som beviljas kommuner och samkommuner för utvecklings- och anläggningsprojekt som hänför sig till barndagvård.

Inom social- och hälsovården tillämpas lagen om statsandel för kommunal basservice inte på statlig finansiering av sådan verksamhet som avses i följande bestämmelser:

1) kreditkapital och kreditförluster inom social kreditgivning som avses i lagen om social kreditgivning,

2) kommuntillägg som avses i 20 § i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn,

3) grundläggande utkomststöd som avses i 7 § i lagen om utkomststöd,

4) en andel som motsvarar den statliga ersättning som betalas med stöd av 24 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte samt

5) ordnande av utbildning och forskning i hälso- och sjukvård, till den del ersättning från staten betalas för det enligt 59–63 § i hälso- och sjukvårdslagen.

Efter att statsandelarna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning i huvudsak blev invånarbaserade i början av 2010 togs i lagen om statsandel för kommunal basservice även in bestämmelser om ersättning som betalas av elevens hemkommun (hemkommunsersättning) till en annan kommun och samkommun, till en utbildningsanordnare enligt 7 § i lagen om grundläggande utbildning och till universiteten och staten, om dessa ordnar förskoleundervisning och grundläggande utbildning för en elev.

2.2 Statsandelsgrunderna och beräkning av kommunens statsandel

I 5 § i lagen om statsandel för kommunal basservice föreskrivs om beräkning av statsandelen för kommunal basservice och om vilka faktorer, dvs. statsandelsgrunder, den består av. Som grunder för beräkning av statsandelen för kommunal basservice används

grunderna för bestämmande av den allmänna delen,

de kalkylerade kostnaderna för social- och hälsovård,

de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt allmänna bibliotek,

bestämningsgrunderna för grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet, samt

grunderna för bestämmande av tilläggsdelar på basis av särskilt gles bosättning samt för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde.

I översynen av kostnadsfördelningen vart fjärde år ses de kalkylerade kostnaderna över i enlighet med de faktiska kostnaderna.

Grunderna för bestämmande av den allmänna delen och tilläggsdelen på basis av särskilt gles bosättning samt för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde baserar sig inte på kommunernas kalkylerade kostnader och beaktas inte i översynen av kostnadsfördelningen. Därtill beaktas inte heller finansiering av grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet i översynen, trots att dessa ingår i de kalkylerade kostnaderna för baservice.

Enligt lagen om statsandel för kommunal basservice beviljas kommunen i statsandel ett belopp i euro som beräknas utifrån olika komponenter. Beloppet fås när kommunens kalkylerade kostnader för social- och hälsovård, förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt allmänna bibliotek adderas med kalkylerade kostnader som beräknats utgående från bestämningsgrunderna för grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet, och kommunens självfinansieringsandel dras av från summan. Till det erhållna beloppet läggs kommunens allmänna del och tilläggsdelarna på basis av särskilt gles bosättning samt för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde samt minskningar och ökning av statsandelen.

Den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelen hänförs till kommunens statsandel, som fås som resultat av beräkningen.

Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning betalar centraliserat statsandelarna och hemkommunsersättningarna enligt lagen om statsandel för kommunal basservice. Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning betalar även statsandelarna och den övriga finansieringen till kommunerna och utbildningsordenarna enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och lagen om fritt bildningsarbete.

2.3 Grunder för bestämmande av den allmänna delen

Inledning

Den allmänna delens belopp beräknas genom att grundpriset för den allmänna delen multipliceras med kommunens invånarantal. Grundpriset för den allmänna delen 2014 har fastställts till 33,55 euro per invånare. I kommuner som har en grund för en eller flera höjningar av grundpriset (skärgårds-, fjärrorts-, tätortsstruktur- och språkförhöjning samt förhöjning på basis av förändringar i invånarantalet) läggs höjningen till grundpriset i den allmänna delen och summan multipliceras med kommunens invånarantal. Grundpriset justeras vid behov årligen genom förordning av statsrådet. Skärgårds- och fjärrortsförhöjningen är alternativa höjningar. Vid beräkningen av kommunens allmänna del beaktas av dessa två den höjning som är förmånligare för kommunen. I fråga om kommuner med skärgårdsdelar höjs grundpriset med både skärgårds- och fjärrortsförhöjningen.

Tabell 2. Allmän del år 2014, euro

Bestämmingsgrund	Statsandel, euro	%-andel	Kommuner
Andel enligt grundpriset	181 108 704	66,08	304
Skärgårdsförhöjning	11 159 401	4,07	46
Fjärrortsförhöjning	36 184 044	13,20	57
Tätortsstrukturförhöjning	35 731 616	13,04	23
Språkförhöjning	5 777 162	2,11	34
Höjning på basis av förändringar i invånarantal	4 129 392	1,51	13
ALLMÄN DEL, SAMMANLAGT	274 090 319	100,00	

Skärgårdsförhöjning

Syftet med skärgårdsförhöjningen är att kompensera kommunerna för de merkostnader som karaktären av skärgård föranleder. År 2014 får 46 kommuner sammanlagt 11,2 miljoner euro i skärgårdsförhöjning.

I fråga om en skärgårdskommun där minst hälften av befolkningen bor utan fast förbindelse till fastlandet höjs grundpriset för den allmänna delen enligt 7 § i lagen med ett belopp som är sju gånger grundpriset för den allmänna delen. För övriga skärgårdskommuner är höjningen fyra gånger grundpriset för den allmänna delen.

I denna paragraf regleras även höjningen i fråga om sådana kommuner med skärgårdsdel där antalet personer som bor i skärgårdsdelarna är exceptionellt stort. Höjningen betalas till kommuner som har minst 1 200 invånare i sina skärgårdsdelar. I dessa kommuner motsvarar höjningen grundpriset för den allmänna del som beviljas kommunen. I övriga kommuner med skärgårdsdel är skärgårdsförhöjningen produkten av antalet personer som bor i skärgården och grundpriset för den allmänna delen multiplicerat med 1,5.

Fjärrortsförhöjning

Syftet med bestämmelsen är att kompensera glesbefolkade kommuner för de merkostnader som bosättningsstrukturen föranleder.

I fråga om en kommun vars fjärrortstal, som bestäms på grundval av det lokala och

regionala befolkningsunderlaget, är 1,50 eller större, utgör fjärrortsförhöjningen per invånare enligt 8 § i lagen ett belopp som är sex gånger grundpriset för den allmänna delen. I fråga om en kommun vars fjärrortstal är 1,00–1,49 utgör höjningen per invånare ett belopp som är fem gånger grundpriset för den allmänna delen. En kommun vars fjärrortstal är 0,50–0,99 tilldelas dessutom en fjärrortsförhöjning som är tre gånger grundpriset för den allmänna delen.

I fråga om de allra glesast befolkade kommunerna är fjärrortsförhöjningen nio gånger grundpriset för den allmänna delen, om kommunens befolkningstäthet per kvadratkilometer land under året före det år som föregått finansåret varit högst 0,5.

Bestämmelser om grunderna för bestämmande av fjärrortstalet, om vilka kommuner som är berättigade till fjärrortsförhöjningen och om fjärrortstalen för dem utfärdas genom förordning av statsrådet. År 2014 får 57 kommuner fjärrortsförhöjning till det sammanlagda beloppet av 36,2 miljoner euro.

Det fjärrortstal som avses i 8 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) består av summan av två befolkningsunderlagsindex, vardera med minimivärdet 0.

Det första befolkningsunderlagsindexet (lokalt befolkningsunderlagsindex) mäter folkmängden på 25 kilometers avstånd och det andra (regionalt befolkningsunderlagsindex) på 50 kilometers avstånd från kommunens demografiska mittpunkt. Kommunens

demografiska mittpunkt är kommunens kalkylerade befolkningstyngdpunkt som beräknas utgående från en kvadratkilometer stora rutor på så sätt att varje bosatt rutas befolkningsmängd är viktvariabel och koordinaterna för rutans medelpunkt är lägesvariabel. Det lokala befolkningsunderlagsindexet fås genom att det antal personer som bor på högst 25 kilometers avstånd dras av från 15 000, varefter skillnaden divideras med 15 000. Det regionala befolkningsunderlagsindexet fås genom att det antal personer som bor på högst 50 kilometers avstånd dras av från 60 000, varefter skillnaden divideras med 60 000. Indexen beräknas på grundval av Statistikcentralens statistik över befolkningens fördelning per kvadratkilometer, vilken justeras vart femte år.

Tätortsstrukturförhöjning

Syftet med tätortsstrukturförhöjningen är att kompensera kommunerna för de merkostnader som en hög tätortsgrad föranleder. År 2014 får 23 kommuner sammanlagt 35,7 miljoner euro i tätortsstrukturförhöjning.

Berättigade till tätortsstrukturförhöjningen är enligt 9 § i lagen de kommuner där tätortsbefolkningen uppgår till minst 40 000 personer. Tätortsstrukturförhöjningen beräknas så att produkten av andelen personer som bor i tätort och grundpriset för den allmänna delen multipliceras med graderade koefficienter som baserar sig på antalet personer som bor i tätort. Koefficienten är 0,75 när antalet personer som bor i tätort är 40 000–99 999, 0,7 när tätortsbefolkningen är 100 000–199 999 och 0,01 när tätortsbefolkningen är 200 000 eller större än så.

Som antalet personer som bor i tätort används Statistikcentralens nyaste statistik som är tillgänglig året före finansåret.

Språkförhöjning

Syftet med förhöjningen är att kompensera kommunerna för de merkostnader som tvåspråkiga och samiskspråkiga tjänster föranleder. År 2014 får 34 kommuner sammanlagt 5,8 miljoner euro i språkförhöjning.

I fråga om tvåspråkiga kommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde

höjs grundpriset för den allmänna delen enligt 10 § i lagen med ett belopp som är lika med grundpriset för den allmänna delen multiplicerat med 0,10.

Förhöjning på basis av förändringar i invånarantal

Syftet med förhöjningen är att kompensera för effekterna av en särskilt kraftig förändring i invånarantalet på kommunens ekonomi. År 2014 får 13 kommuner sammanlagt 4,1 miljoner euro i förhöjning på basis av förändringar i invånarantal.

Förhöjning på basis av förändringar i invånarantal beviljas enligt 11 § i lagen kommuner vars invånarantal under de tre åren före det år som föregått finansåret har förändrats med minst sex procent sammanlagt. För deras del höjs grundpriset för den allmänna delen med ett belopp per invånare som är grundpriset för den allmänna delen multiplicerat med talet 1,39. Som förändringar i invånarantal beaktas mortalitet, nativitet och migration. Förhöjningen gäller både kommuner med folkökning och kommuner med folkminskning.

2.4 Kalkylerade kostnader för social- och hälsovård

Inledning

De kalkylerade kostnaderna för den kommunala social- och hälsovården baserar sig på åldersklassbaserade grundpriser. Inom socialvården är grunderna dessutom grundpriserna för arbetslöshet, barnskydd och funktionshinder. I fråga om barn under 7 år beaktas kommunens dagvårdskoefficient, som beräknas utifrån andelen sysselsatt arbetskraft inom service- och förädlingsbranscherna i kommunen. De kalkylerade kostnaderna för hälso- och sjukvården påverkas av sjukfrekvenskoefficienten, som grundar sig på antalet

arbetsoförmögna personer under 55 år. De sammanräknade kalkylerade kostnaderna för social- och hälsovården påverkas dessutom av fjärrortskoefficienten.

Dessa bestämningsfaktorer beskriver kommunens servicebehov eller sådana omgivningsfaktorer som påverkar kostnaderna för att producera tjänsterna.

De slutliga kalkylerade kostnaderna för social- och hälsovården i kommunen består av summan av de kalkylerade kostnaderna för socialvården och hälso- och sjukvården, multiplicerad med kommunens eventuella fjärrortskoefficient. Totalt 60 kommuner uppfyller kriterierna för fjärrortskoefficienten.

Tabell 3. Kalkylerade kostnader för social- och hälsovård 2014

Bestämningsgrund	Kalkylerade kostnader, euro	%-andel
Socialvård	9 905 986 842	47,9
Hälso- och sjukvård	10 664 444 554	51,6
Fjärrortsfaktor	92 254 189	0,5
Social- och hälsovård, sammanlagt	20 662 685 585	100,0

2.4.1 Kalkylerade kostnader för socialvård

De kalkylerade kostnaderna för socialvården baserar sig i huvudsak på kostnader som beräknats enligt grundpriser som bestäms enligt åldersklass. Andelen övriga kalkylerade

kostnader är mindre, även om kalkylerade kostnader som bestäms på grundval av arbetslöshet, barnskydd, funktionshinder eller avsidets läge kan ha en väsentlig betydelse för enskilda kommuner.

Tabell 4. Kalkylerade kostnader för socialvård enligt bestämningsfaktor 2014

Bestämningsgrund	Kalkylerade kostnader, euro	%-andel
0–6-åringar	3 089 422 144	31,2

7–64-åringar	1 355 743 721	13,7
65–74-åringar	571 642 388	5,8
75–84-åringar	1 990 179 344	20,1
85-åringar	2 047 391 142	20,7
Antalet arbetslösa	163 472 529	1,7
Andelen arbetslösa	321 220 422	3,2
Barnskydd	268 965 483	2,7
Funktionshinder	94 953 863	1,0
Socialvård, sammanlagt	9 902 991 036	100,0

De kalkylerade kostnaderna för socialvården i kommunen fås genom att multiplicera grundpriserna enligt åldersklass med antalet kommuninvånare i åldersklassen i fråga. I fråga om 0–6-åringarna multipliceras den åldersklassenliga produkten dessutom med

kommunens dagvårdskoefficient. Till denna summa läggs kommunens kalkylerade kostnader som fastställts på grundval av antalet och andelen arbetslösa, funktionshinder och barnskydd.

Tabell 5. Åldersklasser för socialvården och fastställda grundpriser för år 2014

0–6-åringar	7 317,05
7–64-åringar	342,24
65–74-åringar	1 018,12
75–84-åringar	6 076,87
85-åringar och äldre.	16 675,42

Dagvårdskoefficient

I 4 kap. i lagen om statsandel för kommunal basservice gjordes en teknisk ändring (982/2012) som innebar att beredningen, förvaltningen och styrningen av lagstiftningen om småbarnsfostran och barndagvårdstjänster flyttades från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde vid ingången av 2013. Trots överföringen förblev grunderna för bestämmande av de kalkylerade kostnaderna för statsandelarna för åldersklassen 0–6-åringar desamma som för socialvården på grund av att de kalkylerade kostnaderna för forskoleundervisning och grundläggande utbildning bestäms på olika sätt. Användningen av dem skulle ha påverkat beloppen för de enskilda kommunernas statsandelar.

Behovet av barndagvårdstjänster beaktas genom att dagvårdskoefficienten används som grund för bestämmande av de kalkylerade kostnaderna för åldersklassen 0–6-åringar.

Dagvårdskoefficienten för en kommun beräknas enligt 16 § så att kvoten mellan kommunens sysselsatta arbetskraft som arbetar inom service- och förädlingsbranscherna och kommunens hela sysselsatta arbetskraft divideras med motsvarande kvot för hela landet. Denna koefficient multipliceras med produkten av antalet kommuninvånare i åldersklassen 0–6-åringar och grundpriset för åldersklassen. Uppgifterna om näringsstrukturen kommer från Statistikcentralens sysselsättningsstatistik. Koefficienten fastställs utifrån uppgifterna om sysselsättningen för det år som började tre år före verksamhetsårets början.

Arbetslöshetskoefficient

Vid beräkningen av de kalkylerade kostnaderna för socialvård i kommunen beaktas arbetslöshet på två sätt: som andelen arbetslösa av arbetskraften i kommunen och på basis av

antalet arbetslösa i kommunen. Vardera har ett grundpris som fastställts genom förordning av statsrådet. Grundpriset för arbetslöshetskoefficienten år 2014 är 59,01 euro per invånare och grundpriset för antalet arbetslösa är 647,07 euro per invånare.

De kalkylerade kostnaderna på grundval av arbetslöshet fås enligt 17 § genom att det per invånare fastställda grundpriset för arbetslöshetskoefficienten multipliceras med kommunens invånarantal och arbetslöshetskoefficient och genom att man till denna produkt lägger de kalkylerade kostnader som bestäms utifrån antalet arbetslösa i kommunen.

Arbetslöshetskoefficienten bestäms genom att dividera arbetslöshetsgraden i kommunen med arbetslöshetsgraden i hela landet. Koefficienten beräknas utifrån den genomsnittliga arbetslöshetsgraden för det år som började två år före verksamhetsåret. Arbetslöshetsuppgifterna består av arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik. Den innehåller uppgifter om antalet personer i arbetskraften och antalet arbetslösa arbetssökande för varje kommun. Siffran för antalet arbetslösa är lika med medeltalet av antalet arbetslösa i kommunen enligt statistiken.

De kalkylerade kostnader som bestäms utifrån antalet arbetslösa i kommunen fås genom att antalet arbetslösa multipliceras med det per invånare bestämda grundpriset för antalet arbetslösa.

Barnskyddskoefficient

De kalkylerade kostnader för socialvård i kommunen som bestäms utifrån barnskyddsbehovet baserar sig på antalet omhändertaganden. Dessa kalkylerade kostnader beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för barnskyddet multipliceras med kommunens invånarantal och barnskyddskoefficient. År 2014 är grundpriset för barnskydd som fastställts genom förordning av statsrådet 49,72 euro per invånare.

I lagens 18 § föreskrivs att när koefficienten beräknas är antalet omhändertaganden i kommunen två, om antalet omhändertaganden varit högst fyra. Detta beror på att det på grund av skyddet för privatlivet bara går att få uppgifter om omhändertaganden från barnskyddsstatistiken när det har förekommit minst fem omhändertaganden om året i

kommunen. Barnskyddskoefficienten bygger på statistiska uppgifter från Institutet för hälsa och välfärd om antalet omhändertaganden med stöd av barnskyddslagen (417/2007) i kommunerna. Koefficienten bestäms utifrån uppgifter om omhändertaganden för det år som började två år före verksamhetsåret.

Handikappskoefficient

De kostnader för den kommunala social- och hälsovården som hänför sig till service för personer med svåra funktionshinder beaktas så att de kalkylerade socialvårdskostnader som baserar sig på antalet funktionshindrade beräknas genom att multiplicera grundpriset för funktionshinder med kommunens invånarantal och handikappskoefficient. År 2014 är grundpriset i fråga om funktionshindrade som fastställts genom förordning av statsrådet 17,59 euro per invånare.

Handikappskoefficienten beräknas enligt 19 § genom att det totala antalet personer i kommunen som får handikappbidrag för personer under 16 år eller för personer över 16 år eller vårdbidrag för pensionstagare enligt 7–9 § i lagen om handikappförmåner (570/2007) samt antalet personer i kommunen som får institutionsvård på grund av funktionshinder divideras med kommunens invånarantal och genom att kvoten divideras med motsvarande kvot för hela landet. När antalet personer som får handikappbidrag och vårdbidrag för pensionstagare räknas beaktas inte personer som fått kostersättning.

När koefficienten bestäms används Folkpensionsanstaltens uppgifter för året före det år som föregått finansåret.

2.4.2 Kalkylerade kostnader för hälso- och sjukvård

De kalkylerade kostnaderna för hälso- och sjukvården består av kostnader som beräknas på basis av åldersklasser och sjukfrekvens.

De kalkylerade kostnaderna för hälso- och sjukvården baserar sig till största delen på kostnader som räknats på grundpriser som bestäms enligt åldersklass. Sjukfrekvensens andel av de kalkylerade kostnaderna för hälso- och sjukvården är en dryg femtedel. De kalkylerade kostnaderna för hälso- och sjukvården fås genom att de åldersklassbaserade

kalkylerade kostnaderna adderas till de kalkylerade kostnader som beräknats på grundval av sjukfrekvensen.

De åldersklassbaserade kalkylerade kostnaderna fås genom att grundpriserna för häl-

sovården enligt åldersklass multipliceras med antalet invånare i kommunen i respektive åldersklass.

Tabell 6. Kalkylerade kostnader för hälso- och sjukvård enligt bestämningsfaktor 2014

Bestämningsgrund	Kalkylerade kostnader, euro	%-andel
0–6 åringar	397 063 959	3,7
7–64-åringar	4 035 882 883	37,8
65–74-åringar	1 348 393 297	12,6
75–84-åringar	1 514 557 503	14,2
85-åringar	984 902 611	9,2
Sjukfrekvens	2 383 644 301	22,4
Socialvård, sammanlagt	10 664 444 554	100,0

De kalkylerade kostnaderna för hälso- och sjukvård i kommunen fås genom att multiplicera grundpriserna enligt åldersklass med antalet kommuninvånare i åldersklassen i fråga.

Till denna summa läggs de kalkylerade kostnader som fastställts på grundval av sjukfrekvensen.

Tabell 7. Fastställda grundpriser för hälso- och sjukvård 2014

0–6-åringar	940,05 euro/invånare
7–64-åringar	1 018,36 euro/invånare
65–74-åringar	2 398,41 euro/invånare
75–84-åringar	4 622,50 euro/invånare
85-åringar och äldre.	8 701,40 euro/invånare

Sjukfrekvenskoefficient

De kostnader som fastställs på grundval av sjukfrekvensen fås genom att det per invånare bestämda grundpriset för sjukfrekvensen multipliceras med kommunens invånarantal och sjukfrekvenskoefficient. Grundpriset för sjukfrekvensen är 437,69 euro per invånare år 2014.

Sjukfrekvenskoefficienten beräknas enligt 20 § på grundval av den ålders- och könsdifferentierade andelen personer under 55 år som får sjukpension. Om det ålders- och könsdifferentierade antalet per-

soner under 55 år som får sjukpension i förhållande till invånarna i åldern 16–54 år är detsamma som i hela landet, är koefficienten ett. Om förhållandet mellan antalet personer med sjukpension och antalet personer i åldern 16–54 år i kommunen överstiger hela landets medeltal, höjs koefficienten, och om förhållandet underskrider hela landets medeltal, sänks koefficienten. Koefficienten baserar sig på uppgifter om sjukpension från en treårsperiod som börjar fyra år före verksamhetsåret. Informationen om antalet sjukpensionärer bygger på statistik från Pensionsskyddscentralen.

De demografiska uppgifterna om åldersgrupper och kön som behövs för att räkna ut kvoten kommer från Statistikcentralens befolkningsstatistik.

2.4.3 Fjärrortskoefficient för social- och hälsovården

Fjärrortskoefficienten för social- och hälsovården bestäms på basis av samma fjärrortstal som används som grund för den

fjärrortsförhöjning av den allmänna delen som avses i 8 § i lagen om statsandel för kommunal basservice. Kommunernas fjärrortstal fastställs i en förordning av statsrådet med fem års mellanrum. Fjärrortskoefficienterna för social- och hälsovården som baserar sig på fjärrortstalen fastställs i 15 § i lagen om statsandel för kommunal basservice på följande sätt:

Tabell 8. Fjärrortskoefficient för social- och hälsovården

Fjärrortstal	Fjärrortskoefficient
0,50–0,99	1,05
1,00–1,49	1,08
minst 1,50	1,17

Om minst hälften av invånarna i en skärgårdskommun som avses i 9 § 1 mom. i lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/1981) i början av det år som föregick verksamhetsåret bodde utan fast vägförbindelse till fastlandet, är kommunens fjärrortskoefficient 1,10. Om en kommun dock är berättigad till en högre fjärrortskoefficient på andra grunder, fastställs koefficienten enligt det alternativ som är fördelaktigast för kommunen.

2.5 Kalkylerade kostnader för förskoleundervisning, grundläggande utbildning och allmänna bibliotek samt bestämningsgrunder för grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet

Inledning

De kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning i

kommunen baserar sig på grundpriset för dessa. De kalkylerade kostnaderna består av åldersklassbaserade kalkylerade kostnader som höjs på basis av sex bestämningsfaktorer. Dessa faktorer beskriver kommunens servicebehov eller sådana omgivningsfaktorer som påverkar kostnaderna för att tillhandahålla tjänsterna. Faktorer som höjer de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning är befolkningstäthet, andelen 13–15-åringar av kommunens invånarantal, tvåspråkighet, svenskspråkighet och inslaget av personer med främmande språk som modersmål samt karaktären av skärgård.

Kommunens slutliga kalkylerade kostnader för förskoleundervisning och grundläggande utbildning består av summan av de åldersklassbaserade kalkylerade kostnaderna och de kalkylerade kostnader som beräknats på grundval av höjningsfaktorerna.

Tabell 9. Kalkylerade kostnader för förskoleundervisning och grundläggande utbildning 2014

Bestämningsgrund	Kalkylerade kostnader, euro	%-andel
Baserad på åldersklass	3 404 910 587	82,4

Höjningsfaktorer	725 906 455	17,6
Förskoleundervisning och grundläggande utbildning, sammanlagt	4 130 817 042	100,0

2.5.1 Kalkylerade kostnader för förskoleundervisning och grundläggande utbildning

De kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning i kommunen bestäms på basis av antalet 6–15-åringar. År 2014 är grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning 7 632,29 euro.

Enligt 22 § fås de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning i kommunen genom att grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning multipliceras med 0,77, höjningarna av grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning läggs till produkten och det på så sätt erhållna beloppet multipliceras med antalet 6–15-åringar i kommunen. Antalet 6-åringar i kommunen beaktas genom att grundpriset multipliceras med 0,91.

Höjningarna av grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning beräknas separat på grundval av kommunens befolkningstäthet, tvåspråkighet och karaktär av skärgård samt andelen invånare i åldern 13–15 år, andelen svenskspråkiga invånare i åldern 6–15 år och andelen invånare i åldern 6–15 år med ett främmande språk som modersmål.

Höjning på grund av befolkningstäthet

Om kommunens befolkningstäthet är mindre än 40 höjs grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning med en koefficient som är lika med produkten av 0,1 och höjningsfaktorn för befolkningstäthet. Höjningsfaktorn för befolkningstäthet fås som skillnaden mellan den naturliga logaritmen av 40 och den naturliga logaritmen av kommunens befolkningstäthet.

Enligt den andra bestämmelsen om befolkningstäthet höjs grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning för kommuner vars befolkningstäthet är mindre än 4 med en koefficient som fås genom att höjningsfaktorn för befolkningstäthet multipliceras med 0,017. Om befolkningstätheten i kommunen är större än 3 men mindre än 4, multipliceras den ovan avsedda produkten med ett tal som fås när talet 4 subtraheras med kommunens befolkningstäthet.

Övriga höjningsfaktorer

Grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning höjs dessutom med ett belopp som fås genom att grundpriset multipliceras med summan av följande höjningar:

- i fråga om tvåspråkiga kommuner med 0,04,
- i fråga om kommuner där minst hälften av befolkningen bor utan fast vägförbindelse till fastlandet med 0,25 och i fråga om andra skärgårdskommuner med 0,06,
- på basis av andelen 13–15-åringar med en koefficient som fås när antalet 13–15-åringar i kommunen divideras med antalet 6–15-åringar i kommunen och kvoten multipliceras med 0,30,
- i fråga om svenskspråkighet med en koefficient som fås när antalet svenskspråkiga 6–15-åringar i kommunen divideras med antalet 6–15-åringar i kommunen och kvoten multipliceras med 0,12, samt
- i fråga om inslaget av personer med främmande språk som modersmål i kommunen med en koefficient som fås när antalet 6–15-åringar i kommunen som har ett främmande språk som modersmål divideras med antalet 6–15-åringar i kommunen och kvoten multipliceras med 0,2.

Tabell 10. Kalkylerade kostnader för förskoleundervisning och grundläggande utbildning enligt bestämningsfaktor 2014

Bestämningsgrund	Kalkylerade kostnader, euro	%-andel
Åldersklasser	397 063 959	82,4
Befolkningstäthet	4 035 882 883	4,8
13–15 år	1 348 393 297	9,7
Tvåspråkighet	1 514 557 503	1,3
Skärgård	984 902 611	0,04
Svenskspråkighet	2 383 644 301	0,7
Främmande språk som modersmål	44 942 878	1,1
Förskoleundervisning och grundläggande utbildning, sammanlagt	4 130 817 042	100,0

2.5.2 Kalkylerade kostnader för allmänna bibliotek

Enligt 23 § baserar sig de kalkylerade kostnaderna för allmänna bibliotek på grundpriset för allmänna bibliotek och på höjningar som anknyter till bosättningsstrukturen. De kalkylerade kostnaderna för allmänna bibliotek i kommunen fås genom att kommunens invånarantal multipliceras med grundpriset för allmänna bibliotek. År 2014 var det fastställda grundpriset 63,12 euro.

I fråga om skärgårdskommuner och kommuner vars befolkningstäthet är högst 2 höjs grundpriset med 20 procent. I fråga om kommuner vars befolkningstäthet är över 2 men högst 5 höjs grundpriset med 10 procent.

2.5.3 Kalkylerade kostnader för grundläggande konstundervisning

Enligt 11 § i lagen om grundläggande konstundervisning får endast kommuner

som ordnar grundläggande konstundervisning statsandel enligt antalet invånare i kommunen. Enligt 24 § i lagen om statsandel för kommunal basservice fås bestämningsgrunden för grundläggande konstundervisning genom att grundpriset för grundläggande konstundervisning multipliceras med antalet invånare i kommunen. År 2014 var grundpriset 1,40 euro.

2.5.4 Bestämningsgrunder för allmän kulturverksamhet

Bestämningsgrunderna för allmän kulturverksamhet fås enligt 25 § genom att grundpriset för allmän kulturverksamhet multipliceras med antalet invånare i kommunen. Grundpriset för allmän kulturverksamhet fastställs genom förordning av statsrådet inom ramen för statsbudgeten. År 2014 var det grundpriset för allmän kulturverksamhet 3,50 euro.

2.6 Tilläggsdelar på basis av särskilt gles bosättning, för skärgårds-

kommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde

Tilläggsdelarna på basis av särskilt gles bosättning, för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde är bundna till grundpriset för den all-

männa delen. De finansieras genom att motsvarande belopp per invånare dras av för alla kommuners del. År 2014 får sammanlagt 31 kommuner dessa tilläggsdelar. En del av kommunerna är berättigade till två tilläggsdelar.

Tabell 11. Antalet tilläggsdelar och kommuner som får dem

	Miljoner euro	Kommuner
Tilläggsdel på basis av särskilt gles bosättning	26,5	23
Tilläggsdel för skärgårdskommun	5,0	8
Tilläggsdel för kommun inom samernas hembygdsområde	3,5	4

Tilläggsdel på basis av särskilt gles bosättning

Tilläggsdelen på basis av särskilt gles bosättning är enligt 26 § graderad utifrån kommunens befolkningstäthet. Tilläggsdelen bestäms på basis av grundpriset för den allmänna delen och beräknas för kommunen ut-

över de andra bestämningsgrunderna för statsandelarna.

Beloppet för tilläggsdelen räknas ut genom att produkten av grundpriset för den allmänna delen enligt 6 § 1 mom. och kommunens invånarantal multipliceras med en koefficient som bestäms utifrån kommunens befolkningstäthet som följer:

Befolkningstäthet	Koefficient
under 0,50	12
0,50–1,49	10
1,50–1,99	7

Den på basis av invånarantalet vid utgången av 2011 och kommunens landareal uträknade befolkningstätheten var under 0,5 i följande kommuner: Savukoski, Enontekis, Utsjoki och Enare. Befolkningstätheten var minst 0,5 men under 1,50 i följande kommuner: Pelkosenniemi, Kittilä, Salla, Sodankylä, Muonio, Ranua, Puolanka och Posio. I Kolari, Pudasjärvi, Rautavaara, Suomussalmi, Utajärvi, Lestijärvi, Ristijärvi, Taivalkoski, Lestijärvi, Hyrynsalmi och Kuhmo var befolkningstätheten minst 1,50 men under 2.

År 2014 betalas tilläggsdelar på basis av särskilt gles bosättning till ett belopp om 26,5 miljoner euro.

Tilläggsdel för skärgårdskommun

Tilläggsdelen för skärgårdskommun bestäms på basis av grundpriset för den allmänna delen och beräknas för kommunen utöver de andra bestämningsgrunderna för statsandelarna. För skärgårdskommuner där minst hälften av invånarna bor utan fast vägförbindelse till fastlandet är tilläggsdelen lika med 5 gånger grundpriset för den allmänna delen multiplicerat med antalet invånare. För övriga skärgårdskommuner är tilläggsdelen lika med 4 gånger grundpriset för den all-

männa delen multiplicerat med antalet invånare.

År 2014 får följande 8 kommuner tilläggsdel för skärgårdskommun till ett belopp om sammanlagt 5 miljoner euro: Karlö, Malax, Enonkoski, Puumala, Sulkava, Gustavs, Kimitoön och Pargas. Det är bara för Karlö kommun som koefficienten 5 används för beräkning av tilläggsdelen.

Tilläggsdel för kommun inom samernas hembygdsområde

En särskild tilläggsdel för kommun inom samernas hembygdsområde beviljas kommunerna inom samernas hembygdsområde, dvs. Utsjoki, Enontekis, Enare och Sodankylä, på basis av andelen samiskspråkiga. Denna tilläggsdel beräknas för kommunen utöver de andra bestämningsgrunderna för statsandelarna, dvs. tilläggsdelen på basis av särskilt gles bosättning och tilläggsdelen för skärgårdskommun. Beloppet av denna tilläggsdel fås genom att respektive kommuns tilläggsdel på basis av särskilt gles bosättning multipliceras med en koefficient som anger andelen samiskspråkiga invånare. Utgående från andelen samiskspråkiga invånare delas kommunerna in i fyra klasser med var sin koefficient. Enligt definitionen i 4 § avses med samiskspråkig en person som anmält till befolkningsdatasystemet att hans eller hennes modersmål är samiska.

Om andelen samiskspråkiga är större än 30 procent av invånarna i en kommun är koefficienten 2,3. Den enda kommunen i denna kategori är Utsjoki, där de samisk-språkiga vid utgången av 2007 uppgick till 45,92 procent av befolkningen. Om andelen samiskspråkiga är 7–30 procent är koefficienten 1,2. Denna bestämmelse gäller Enontekis kommun. Om de samiskspråkigas andel av befolkningen är minst 3 procent men under 7 procent, såsom i Enare kommun, är koefficienten 0,3. Om de samiskspråkiga utgör under 3 procent men över 0,5 procent är koefficienten 0,2. Bestämmelsen gäller Sodankylä kommun.

År 2014 betalas denna tilläggsdel till 4 kommuner till ett belopp om sammanlagt 3,5 miljoner euro.

2.7 Utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna

Genom utjämning av statsandelen på basis av kommunens skatteinkomster utjämnas skillnader i kommunernas inkomstbas. Syftet är att ge alla kommuner ekonomiska förutsättningar att ordna likvärdig basservice för kommuninvånarna med skälig kommunal-skattebelastning och avgiftsnivå.

I det system för utjämning av statsandelarna på basis av skatteinkomsterna som avses i 29 § i lagen om statsandel för kommunal basservice garanteras varje kommun en kalkylerad skatteinkomst per invånare som är 91,86 procent av landets genomsnittliga skatteinkomst per invånare (utjämningsgräns). Beloppet av den kalkylerade skatteinkomsten per invånare fås genom att alla kommuners sammanräknade kalkylerade skatteinkomster divideras med kommunernas sammanräknade invånarantal.

Vid beräkningen av kommunens kalkylerade skatteinkomst beaktas kommunalskatten och kommunens andel av samfundsskatten. Sedan 2012 har fastighetsskatten inte beaktats i beräkningen av utjämningsgränsen. De nämnda utjämningsstilläggen och utjämningsavdragen beaktas när statsandelar enligt lagen om statsandel för kommunal basservice betalas ut. Tilläggen och avdragen gäller inte statsandelar som avses i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet eller statsandelar som beviljas inom undervisnings- och kulturministeriets och social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområden.

Kommuner vilkas skatteinkomst beräknad per invånare underskrider utjämningsgränsen får ett utjämningsstillägg till statsandelen som motsvarar beloppet av skillnaden mellan utjämningsgränsen och kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare. Kommunens statsandel minskas med ett utjämningsavdrag, om kommunens kalkylerade skatteinkomster per invånare överskrider utjämningsgränsen. Utjämningsavdraget är 37 procent av skillnaden mellan de kalkylerade skatteinkomsterna, beräknade per invånare i kommunen, och utjämningsgränsen.

I kalkylen för utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna är summan av utjämningsstilläggen och utjämningsavdragen inte lika stor för hela landet. Om de sammanlagda utjämningsstilläggen till kommunerna är större än utjämningsavdragen från

kommunernas statsandelar, minskas kommunernas statsandel därför med ett belopp som motsvarar skillnaden. Om de sammanlagda utjämningsavdragen från kommunernas statsandel däremot är större än utjämningsstilläggen till kommunerna, ökas kommunernas statsandel på motsvarande sätt med ett belopp som motsvarar skillnaden. En sådan minskning eller ökning av statsandelen är lika stor per invånare i alla kommuner. En utjämnning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna sker helt och hållet mellan kommunerna och är kostnadsneutral i relationen mellan stat och kommun.

I 4 mom. föreskrivs om hur utjämningsstilläggen och utjämningsavdragen ska räknas ut om kommuner sammanslås under finansåret och de får ersättning för minskningen av statsandelarna enligt kommunindelningsslagen (1196/1997). Enligt momentet ska ersättningar för minskade statsandelar till följd av sammanslagningar som genomförs vid finansårets ingång inte beaktas vid beräkningen av den ovan nämnda skillnaden mellan ut-

jämningstillägg och utjämningsavdrag i den totala dimensioneringen av kommunernas statsandel. Bestämmelsen syftar till att ändringar i kommunindelningen inte ska ha någon inverkan när skillnaden mellan utjämningsstillägg och utjämningsavdrag beräknas i samband med utjämnning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna.

Enligt kommunindelningsslagen kompenseras de berörda kommunerna fullt ut i fem år för den minskning av statsandelarna som blir följden vid kommunsammanslagningar. Detta bör beaktas när den årliga förändringen i fråga om utjämnning av statsandelarna på basis av skatteinkomsterna beräknas. I annat fall skulle samma förändring beaktas på nytt vid beräkningen av den på skatteinkomster baserade utjämnningen av statsandelarna. I jämförelsekalkylen beräknas utjämnningen för finansåret i enlighet med kommunindelningen under det föregående året, men grunden är de beskattningssuppgifter som ligger till grund för utjämnningen för finansåret.

Tabell 12. Utjämnning av statsandelar på basis av skatteinkomsterna 2010–2014 (inklusive kommunsammanslagningar), euro

	2011	2012	2013	2014
Utjämningsavdrag	-820 588 641	-795 672 752	-827 369 498	-844 529 228
Utjämningsstillägg	803 351 424	760 564 556	779 616 848	795 166 154
Utjämnning, netto	-17 237 217	-35 108 196	-47 752 650	-49 363 074

2.8 Höjning av statsandelen enligt prövning

Enligt 30 § kan en kommuns statsandel på ansökan höjas efter prövning inom ramen för statsbudgeten, om kommunen i första hand på grund av exceptionella eller tillfälliga kommunalekonomiska svårigheter är i behov av ökat ekonomiskt stöd. Som faktorer som påverkar behovet av ekonomiskt stöd beaktas också lokala särförhållanden.

Ett villkor för att höjning av statsandelen ska kunna beviljas är att kommunen har an-

tagit en plan över åtgärder som ska vidtas för att balansera kommunens ekonomi. Planen ska bifogas ansökan om höjning av statsandelen. För beviljandet och användningen av höjningen av statsandelen kan även ställas andra villkor som hänförs till kommunens ekonomi. Om planen eller de villkor som ställts inte har iakttagits, kan höjning av statsandelen under de följande åren utebli eller beviljas till nedsatt belopp.

Finansministeriet har ställt följande villkor för beviljandet av höjningen:

1) Om det för kommunen har tillsatts en utvärderingsgrupp enligt 63 a § i lagen om statsandel för kommunal basservice, ska kommunen vidta de åtgärder som gruppen föreslår för att säkerställa förutsättningarna för att tillhandahålla tjänster.

2) Höjningen får inte medföra en lika stor ökning i de anläggnings- eller investeringsutgifter som kommunen själv får bestämma om.

3) Höjningen är till för att kommunen ska kunna ta hänsyn till de behov av att sanera ekonomin som beror på den tidigare ekonomiska utvecklingen. Dessa behov inkluderar beredskap för kostnader för skötsel av lån, medel för att täcka underskott och kända, kommande ändringar i inkomstbasen. Dessutom har finansministeriet de senaste åren haft linjen att en kommun kan få höjningen i högst tre år i följd. Undantag har tillåtits endast av särskilt vägande skäl, det vill säga huvudsakligen ett exceptionellt dåligt ekonomiskt läge som kommunen inte själv har kunnat påverka.

I sina ansökningar om höjning har kommunerna motiverat behovet bland annat med den stora ökningen av kostnaderna inom social- och hälsovården, särskilt inom den specialiserade sjukvården, små och sjunkande skatteinkomster, nödvändiga reparationsinvesteringar (till exempel mögel- och fuktskador), problem med fördelningen inom statsandelsystemet, en ogynnsam demografisk struktur och stora förändringar i invånarantalet.

I samband med höjningen har kommunens samlade ekonomiska situation bedömts utifrån bokslutsuppgifterna. En så rättvis behandling av kommunerna som möjligt säkerställs genom att behovsprövningen huvudsakligen grundar sig på samordnad bokslutsinformation.

Också det material som kommunen bifogar ansökningen och övriga lokala särförhållanden beaktas vid behovsprövningen. Lokala särförhållanden och faktorer som påverkar ekonomin under det pågående året har beaktats vid behovsprövningen när det särskilda villkoret kan påvisas genom ekonomiska nyckeltal. De senaste åren har bland annat betydande förändringar i statsandelarna och i kommunernas skattebas, exempelvis vid oväntade förluster av arbetstillfällen, betraktats som särförhållanden. Tack vare den be-

hovsprövade höjningen kan kommunerna reagera snabbare på sjunkande skatteinkomster än med hjälp av utjämnings- eller statsandelarna utifrån skatteinkomsterna eftersom utjämnings- eller statsandelarna infaller först två år senare.

I budgeten för 2014 har det avsatts 20 miljoner euro för behovsprövade höjningar. År 2013 beviljades 29 kommuner behovsprövad höjning till ett belopp om sammanlagt 20 miljoner euro. Om man ser till landskapen fanns det bland dessa 29 kommuner flest mottagare i Egentliga Finland (4), Södra Österbotten (4), Birkaland (3), Mellersta Österbotten (3) och Norra Österbotten (3). I Centrala Tavastland, Södra Karelen, Södra Savolax, Österbotten och Kajanaland ansökte inte en enda kommun om höjning.

De behovsprövade höjningarna av statsandelen har i huvudsak beviljats avsidens belägna kommuner och kommuner med få invånare. Mellan 2003 och 2013 fick sammanlagt endast 10 kommuner behovsprövad höjning minst sex gånger. Alla dessa kommuner har färre än 7 000 invånare. Sammanlagt 156 kommuner av 304, dvs. majoriteten, fick inte höjd statsandel en enda gång under perioden.

Det sammanlagda beloppet av de beviljade behovsprövade höjningarna dras av från statsandelen till alla kommuner, eftersom det inte finns något separat anslag för den behovsprövade statsandelen, som ingår i statsandelsanslaget för kommunal basservice. Minskningen är lika stor per invånare i alla kommuner. År 2014 är minskningen 0,93 euro per invånare.

2.9 Övriga minskningar och öknings av statsandelen

Minskning som gäller tilläggsdelarna på basis av särskilt gles bosättning, för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde

Tilläggsdelarna på basis av särskilt gles bosättning, för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde minskar i enlighet med 31 § årligen statsandelarna till alla kommuner med ett belopp som motsvarar det sammanlagda beloppet av tilläggsdelarna. Minskningen av statsandelen

är lika stor per invånare i alla kommuner. År 2014 är minskningen 6,48 euro per invånare.

Minskning som gäller finansiering för inledande av grundläggande utbildning

I 32 § föreskrivs om finansiering för inledande av ny verksamhet som privat anordnare av grundläggande utbildning enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Bestämmelser om finansieringen finns i 17 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Syftet är att garantera finansieringen av verksamhet som privat anordnare av grundläggande utbildning under det år verksamheten inleds och året därpå, då anordnaren ännu inte är berättigad till hemkommunsersättning. För att finansieringen ska vara neutral med avseende på relationen mellan stat och kommun dras motsvarande belopp av från statsandelarna till kommunerna. Minskningen är lika stor per invånare i alla kommuner. Under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel, moment 29.10.30 ”Statsandel och statsunderstöd för den allmänbildande utbildningens driftskostnader”, beviljas årligen ett anslag för nya utbildningsanordnare för inledande av verksamhet och årsklassvis utvidgning. Behovet av anslaget varierar årligen efter hur många tillstånd att ordna grundläggande utbildning som beviljas av statsrådet under respektive finansår och hur de aktörer som beviljats tillstånd under tidigare år utvidgar sin verksamhet inom ramen för tillstånden.

Utjämning till följd av ändringen av statsandelssystemet

Den reform av statsandelssystemet som trädde i kraft 2010 genomfördes kostnadsneutralt även mellan kommunerna. Därför gavs det i 33 § en bestämmelse om att kommunernas statsandelar enligt det nya systemet samt hemkommunsersättningarna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning ska jämföras med de statsandelar som kommunen skulle ha fått enligt det tidigare systemet. Skillnaden mellan det nya och det gamla systemet läggs till eller dras ifrån kommunens statsandel och beaktas varaktigt i form av beloppet vid den tidpunkt då ändringen genom-

förs, när statsandelar betalas till kommunerna under de kommande åren.

Vid utjämningen beaktades inte tilläggsdelarna på basis av särskilt gles bosättning, för skärgårdskommuner och för kommuner inom samernas hembygdsområde på basis av andelen samiskspråkiga invånare, liksom inte heller behovsprövade höjningar av statsandelen.

Beaktande av arbetsmarknadsstöd och utkomststöd i statsandelen

I 34 § i lagen om statsandel för kommunal basservice som trädde i kraft 2010 beaktas den reform av finansieringen av arbetsmarknadsstödet och utkomststödet som genomfördes vid ingången av 2006. Paragrafen säkerställer att finansieringsreformen blir kostnadsneutral för alla kommuner så att de kommunspecifika verkningarna av reformen kompenseras genom att statsandelen till kommunerna antingen ökas eller minskas. Kompensationskalkylerna har gjorts enligt kostnadsnivån för 2005 utifrån de uppgifter som låg till grund för besluten om arbetsmarknadsstödet och statsandelen 2003.

Vid beräkningen jämförs kommunens nettoutgift enligt den nya finansieringsmodellen för arbetsmarknadsstöd och utkomststöd med kommunens kalkylerade nettoutgifter för grundläggande utkomststöd 2003 efter statsandelen och efter den ökning av statsandelen som kommunen skulle ha fått det nämnda året, om utjämningsgränsen i samband med utjämningen av statsandelen på basis av skatteinkomsterna då hade varit 91 procent i stället för 90 procent och om kommunens statsandel för social- och hälsovården hade varit 0,56 procentenheter högre än den statsandelsprocent som gällde då.

Vid beräkningen av den kommunspecifika kompensationen betraktas som kommunens utgifter för det grundläggande utkomststödet utgifter som är 90 procent av kommunens totala utgifter för utkomststödet 2003.

Beaktande av ändringar av beskattningsgrunderna i statsandelen

Ändringar av beskattningsgrunderna som lett till att kommunernas skatteinkomster minskar har gjorts genom att kommunernas skattebas har ändrats och genom att skatteav-

dragen inom kommunalbeskattningen har utvidgats och höjts. Under årens lopp har kommunerna kompenserats på olika sätt för förlusterna.

Beskattningen av förvärvsinkomsterna har sänkts dels genom att statens inkomstskatteskala och avdragen i statsbeskattningen har ändrats, dels genom att avdragen vid statsbeskattningen har utökats och höjts. Vid låga inkomstnivåer kan skattelättnader bara genomföras i kommunalbeskattningen eftersom statsbeskattningen inte gäller de lägre inkomstgrupperna. Inom den kommunala ekonomin har förändringarna med de största ekonomiska konsekvenserna gällt avdragen på förvärvs- och pensionsinkomst.

I enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet har kommunerna fått ersättning till fullt belopp för minskningarna i kommunernas skattebas eller skatteinkomster sedan 2003. Åren 2003–2009 kompenserades skatteförluster via statsandelssystemet huvudsakligen genom en höjning av statsandelen för social- och hälsovården. Kommunvis var höjningen av statsandelarna jämnstor per invånare.

I 2010 års reform av statsandelssystemet beslutade man att fortsätta kompensera kommunerna för ändringar av beskattningsgrunderna som en del av systemet, eftersom de alternativa metoderna för kompensation för kommunernas bortfall av skatteinkomster till följd av ändringar i beskattningsgrunderna eller höjningar direkt i skattesystemet inte ansågs användbara.

Ändrade skatteinkomster på grund av ändringar i samfundsskattesatsen har också ersatts kommunerna genom att de har fått högre utdelning av avkastningen av samfundsskatten. Så var det i början av 2005. Kommunerna har dock fått temporärt högre utdelning av samfundsskatteintäkterna sedan den ekonomiska recessionen 2008.

Under 2010–2014 har skattebortfallet kompenserats genom att höja statsandelen för kommunal basservice enlighet med 35 § i lagen om statsandel för kommunal basservice. Den höjda statsandelen motsvarar dock inte kommunspecifikt de skatteinkomster som kommunerna går miste om. För en del kommuner blir statsandelkompensationen större än bortfallet av skatteinkomster, medan det för andra kommuner kan vara så att bortfallet

av skatteinkomster blir avsevärt större än de kompensationer som fås via statsandelarna. Därför föreskrivs det i paragrafen om utjämning mellan kommunerna av dessa förändringar. Utjämningen genomförs så att inkomsterna inte ändras i någon kommun till följd av ändringarna i beskattningsgrunderna.

På motsvarande sätt beaktas de tillägg i kommunalskatterna som följer av ändringar i beskattningsgrunderna enligt lagen som minskad statsandel.

Tidsbegränsade minskningar och ökningar av statsandelen

I 36 § i lagen om statsandel för kommunal basservice finns bestämmelser om tidsbegränsade minskningar och ökningar av statsandelen till kommunerna. På grund av paragrafens natur har dess innehåll ändrats årligen under den tid som lagen varit i kraft.

För att finansiera kostnaderna för utvecklande av statens och kommunernas gemensamma datasystem har statsandelen sedan 2007 minskats med ett specifikt belopp per invånare efter överenskommelse med Finlands Kommunförbund. Beloppet har varierat. Enligt det nuvarande 1 mom. dras det från statsandelen för kommunal basservice under 2014–2017 årligen av 1,58 euro per invånare (ca 8,5 miljoner euro) för finansiering av statens och kommunernas projekt för utveckling av informationsteknik. KommunIT har använt anslaget bl.a. till utvecklingsprojekt som avser kommunernas informationsteknik och förbättrar förutsättningarna för utnyttjande av kommunernas datalager och till ordnande av datatekniktjänster.

Från statsandelen till kommunerna har lika stora belopp per invånare även dragits av kommunernas andel av finansieringen av myndighetsnätet. Projektet har avslutats och statsandelar har inte använts för detta ändamål sedan 2010.

I 3 och 4 mom. föreskrivs om ökningar av statsandelen som grundar sig på regressfordringar och återkrav från underhållsskyldiga enligt lagen om underhållsstöd (580/2008). I samband med reformen av underhållsstödet utökades statsandelen för kommunal basservice under 2011–2014 med två tredjedelar av det belopp som Folkpensionsanstalten driver in som återkrav av underhållsstöd.

Verkställigheten av underhållsstödet överfördes till Folkpensionsanstalten i april 2009. Sedan dess har Folkpensionsanstalten skött utbetalningen av underhållsstöd och indrivningen av underhållsbidrag hos underhållsskyldiga. I lagen om underhållsstöd föreskrivs det att om Folkpensionsanstalten betalar underhållsstöd på grund av försummelse att betala underhållsbidrag, övergår rätten till underhållsbidraget på Folkpensionsanstalten till den del bidraget motsvarar det betalda underhållsstödet (regressfordran). Eftersom största delen av regressfordringarna gällde fordringar som uppstått innan denna uppgift överfördes på Folkpensionsanstalten sägs det i 44 § i lagen om underhållsstöd att kommunerna ersätts årligen i fem års tid för de förluster som detta föranleder. På samma sätt kompenenserades kommunerna under 2009–2014 med två tredjedelar av det belopp som Folkpensionsanstalten har återkrävt av underhållsskyldiga.

År 2010 minskades dessutom statsandelen för kommunal basservice med 0,19 euro per invånare för finansiering av samservice enligt lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen (223/2007).

År 2013 drogs från statsandelen för kommunal basservice av 0,37 euro per invånare för finansiering av förhandsutredningar över kommunsammanslagningar respektive metropolområdet.

Nya objekt vilkas finansiering medför minskningar av statsandelarna 2014 är anslutning av datasystemet för kommunernas räddningsväsende och den prehospitäl akut-sjukvården till säkerhetsnätet (0,28 euro per invånare), systemet för antagning av studerande (0,53 euro per invånare) och sjukvårds- och läkarhelikopterverksamhet (4,10 euro per invånare).

2.10 Ökning av statsandelen motsvarande intäkterna från avfallsskatten

I lagen om statsandel för kommunal basservice togs in en ny 35 a § som börjar gälla från ingången av år 2014. Enligt den nya paragrafen höjs statsandelen för kommunal basservice med ett belopp som motsvarar intäkterna från avfallsskatten. I dag uppgår den-

na summa till 70 miljoner euro per år. Ökningen är lika stor för alla kommuner, dvs. 12,97 euro per invånare.

2.11 Hemkommunsersättning

Skyldighet att betala hemkommunsersättning

Eftersom statsandelarna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning betalas till kommunerna enligt var och en kommuns elevåldersklass ingår i lagens 37 § bestämmelser om den rätt som anordnare av förskoleundervisning och grundläggande utbildning har att få hemkommunsersättning av elevens hemkommun då eleven får undervisning någon annanstans än i sin egen kommun (en grundskola som upprätthålls av en annan kommun, samkommun, staten eller en privat aktör). Hemkommunsersättning bestäms utgående från var eleven får förskoleundervisning och grundläggande utbildning vid utgången av året före det år som föregått finansåret. Systemet med hemkommunsersättning ger en möjlighet att välja skola.

Om utbildningsanordnarens verksamhet under finansåret övergår till en annan utbildningsanordnare, har den nya utbildningsanordnaren rätt att få hemkommunsersättning på lika grunder som den utbildningsanordnare vars verksamhet utbildningsanordnaren egentligen fortsätter. Hemkommunsersättningarna tas i beaktande vid utbetalning av statsandelar centraliserat. Kommuner och andra utbildningsanordnare ska därför lämna finansministeriet information om antal, ålder och hemkommun för de elever som ger rätt till hemkommunsersättning. Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning betalar ut hemkommunsersättningarna till kommuner och andra utbildningsanordnare i samband med utbetalning av statsandelarna.

Bestämmande av hemkommunsersättning

Hemkommunsersättningen bestäms separat för 6-, 7–12- och 13–15-åringar enligt de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning i elevens hemkommun.

Hemkommunsersättningens grunddel beräknas genom att kommunens kalkylerade kostnader för förskoleundervisning och

grundläggande utbildning divideras med det viktade antalet 6–15-åringar i kommunen. Det viktade antalet 6–15-åringar i kommunen fås genom att antalet 6-åringar i kommunen

multiplieras med 0,91, antalet 7–12-åringar i kommunen multiplieras med 1,0 och antalet 13–15-åringar i kommunen multiplieras med 1,35, varefter dessa produkter adderas.

Hemkommunsersättningen som baserar sig på elevens ålder fås genom att hemkommunsersättningen grunddel multipliceras med följande koefficienter:

Ålder	Koefficient
6-åring	0,91
7–12-åring	1,00
13–15 åring	1,35

Utbildningsanordnarnas hemkommunsersättning är graderad. Storleken av hemkommunsersättningen för anordnaren av grundläggande utbildning bestäms enligt de kalkylerade kostnaderna för elevens hemkommun. Om en privat utbildningsanordnare efter den 31 juli 1998 har fått tillstånd att ordna grundläggande utbildning, är utbildningsanordnarens hemkommunsersättning 90 procent av den hemkommunsersättning som anges ovan. Orsaken till minskningen är att kommunen enligt lagen om grundläggande utbildning har ett större ansvar för att ordna grundläggande utbildning än en privat utbildningsanordnare bland annat på det sättet att kommunen ska ha beredskap att anvisa varje läropliktig elev i dess område en skolplats.

För att kommunerna ska veta storleken av hemkommunsersättningen, beslutar finansministeriet senast före utgången av året före finansåret om beloppet av hemkommunsersättningens grunddel för var och en kommun.

Paragrafens bestämmelser om sättet att bestämma hemkommunsersättningen eller betalningsskyldigheten är dock inte något tvingande bestämmelse. Kommunerna kan komma överens om hemkommunsersättningen med varandra eller med någon annan utbildningsanordnare på något annat sätt än vad som föreskrivs i 37 §.

Hemkommunsersättning i fråga om elever som saknar hemkommun

Enligt lagens 39 § är staten skyldig att betala hemkommunsersättning till utbildningsanordnaren om eleven inte har hemkommun i Finland. Grunden för hemkommunsersättningen bestäms enligt den kommun där ut-

bildningsanordnaren huvudsakligen ordnar undervisningen.

För de elever som inte har hemkommun i Finland och för vilka privata utbildningsanordnare har ålagts att ordna grundläggande utbildning på något annat språk än finska eller svenska, får utbildningsanordnaren i hemkommunsersättning 57 procent av hemkommunsersättningen enligt 1 mom.

Hemkommunsersättning när eleven har sin hemkommun i landskapet Åland

Om eleven har sin hemkommun i en kommun i landskapet Åland, är staten enligt 40 § skyldig att betala hemkommunsersättning. Grunden för hemkommunsersättning bestäms enligt den kommun där utbildningsanordnaren huvudsakligen ordnar undervisningen. Bestämmelsen står i linje med avtalet mellan landskapet Åland och undervisnings- och kulturministeriet.

Hemkommunsersättning för sjukhusundervisning, skolhemsundervisning och i fråga om elever som är placerade av barnskyddsskäl

Enligt lagens 41 § bestäms hemkommunsersättning i dessa fall enligt de genomsnittliga faktiska kostnaderna per vård dag eller skolans arbetsdag. När en genomsnittlig hemkommunsersättning beräknas, beaktas som avdrag hemkommunsersättningarna till utbildningsanordnaren samt skolhemsersättningen enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, finansieringen för påbyggnadsundervisning och för-

höjningen av finansieringen för förlängd läroplikt. Skolhemmens hemkommunsersättning är inte en del av barnskyddets kostnader. Dessa hemkommunsersättningar beaktas inte när man betalar ut hemkommunsersättningar centraliserat utgående från de uppgifter som finansministeriet samlat in.

Kommunerna kan komma överens om hemkommunsersättningen med varandra eller med någon annan utbildningsanordnare trots bestämmelserna i 41 §.

2.12 Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel samt kostnadsfördelning mellan staten och kommunerna

Utfärdande av bestämmelser om statsandelsgrunder

Enligt 54 § utfärdas bestämmelser om grundpriserna för statsandelsåliggandena årligen genom förordning av statsrådet.

När bestämmelserna om grundpriserna utfärdas, beaktas förändringarna i statsandelsåliggandenas omfattning och art, förändringarna i kostnadsnivån, den eventuella rättelsen av den uppskattade förändringen i den faktiska kostnadsnivån för året före det år som föregått finansåret samt effekterna av en eventuell justering av kostnadsfördelningen.

De grundpriser som paragrafen avser är

- 1) grundpris för den allmänna delen,
- 2) åldersklassbaserade grundpriser inom socialvården,
- 3) grundpris för arbetslöshetskoefficienten,
- 4) grundpris för antalet arbetslösa,
- 5) grundpris för barnskyddet,
- 6) grundpris för antalet funktionshindrade,
- 7) åldersklassbaserade grundpriser inom hälsovården,
- 8) grundpris för sjukfrekvensen,
- 9) grundpris för förskoleundervisning och grundläggande utbildning,
- 10) grundpris för allmänna bibliotek,
- 11) grundpris för grundläggande konstundervisning och
- 12) grundpris för allmän kulturverksamhet

I samma förordning fastställs grundpriset för grundläggande konstundervisning och grundpriset för allmän kulturverksamhet inom ramen för statsbudgeten.

Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel

Enligt 55 § har social- och hälsovården, förskoleundervisningen och den grundläggande undervisningen, biblioteket, den grundläggande konstundervisningen och den allmänna kulturverksamheten samma statsandelsprocent. Statsandelsprocenten ändras utifrån justeringen av kostnadsfördelningen med vissa års mellanrum och om det sker förändringar i statsandelsåliggandenas omfattning eller art. Även av de skäl som gäller balansen i statsfinanserna har man beslutat sänka statsandelsprocenten 2012–2015. År 2014 uppgår statsandelsprocenten till 29,57 och kommunernas självfinansieringsandel till 70,43.

Lagens statsandelsprocent beskriver kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna på hela landets nivå, inte enskilda kommuners statsandelar.

I lagen ingår två undantag som gäller statsandelsprocenten. Från och med 2010 är kommunernas statsandelar för nya och mera omfattande statsandelsåligganden 50 procent. Ytterligare har statsandelsprocenten för uppgifterna enligt lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre fastställts till 54,3.

Kommunens självfinansieringsandel

Kommunens självfinansieringsandel är lika stor per invånare i alla kommuner. Kommunens självfinansieringsandel per invånare fås genom att alla kommuners kalkylerade kostnader för social- och hälsovården, förskoleundervisningen, den grundläggande undervisningen och de allmänna biblioteken samt de kalkylerade bestämningsgrunderna för den grundläggande konstundervisningen och den allmänna kulturverksamheten adderas och från den sammanlagda summan dras av en andel som beräknats i enlighet med statsandelsprocenten och det erhållna beloppet divideras med antalet invånare i landet. År 2014 uppgår kommunernas självfinansieringsandel till 3 282,60 euro per invånare.

Förändring i statsandelsåliggandena och kostnadsnivån

Om grundpriserna för statsandelarna för basservice föreskrivs genom förordning av statsrådet årligen. Vid fastställandet av grundpriserna beaktas i enlighet med 57 § förändringarna i omfattningen eller arten av statsandelsåliggandena och nya statsandelsåligganden om de följer av en lag eller förordning som gäller statsandelsåliggandet, av föreskrifter från en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning eller av statsbudgeten.

Grundpriserna justeras årligen enligt ett prisindex om vilket föreskrivs separat genom förordning. Prisindexet grundar sig på förändringen i kostnadsnivån viktad med driftskostnaderna för social- och hälsovården samt undervisnings- och kulturverksamheten. Statistikcentralen beräknar prisindexet i enlighet med bestämmelserna i förordningen.

Justering av kostnadsfördelningen

Vid justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna justeras enligt 58 § för det första överensstämningen mellan de kalkylerade och faktiska kostnaderna. Om det finns en skillnad mellan de kalkylerade och faktiska kostnaderna, justeras grundpriserna och finansieringen enligt de faktiska kostnaderna och statsandelsprocenten bestäms utgående från en helhetsbedömning. Kostnadsfördelningen justeras vart fjärde år.

Justeringen av kostnadsfördelningen består av två delar, dvs. justeringen av de kalkylerade kostnaderna som ligger till grund för statsandelen för basservicen och justeringen av finansieringen i anslutning till anordnandet av förskoleundervisningen och den grundläggande undervisningen enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt utfärdandet av bestämmelser om statsandelsprocenten. De kalkylerade kostnaderna justeras enligt de faktiska kostnaderna och statsandelsprocenten bestäms utgående från en helhetsbedömning.

Justeringen av kostnadsfördelningen gäller grundpriserna för social- och hälsovården, grundpriset för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt grundpriset för de allmänna biblioteken. Därutöver gäller justeringen finansiering av påbyggnadsundervisning, förlängd läroplikt och

grundläggande undervisning i en internatskola och ett skolhem enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

Statsandelsprocenten bestäms utgående från en helhetsbedömning som tar hänsyn till flera faktorer, till exempel om finansieringen är tillräcklig för att ordna de lagstadgade kommunala tjänsterna, den gällande statsandelsprocenten vid tiden för bestämmandet, behovet att utveckla tjänsterna, de faktorer som inverkat på utvecklingen av kostnaderna för basservicen, kommunens förändrade kostnader eller finansiering till följd av statens åtgärder, statens och kommunernas rådande ekonomiska läge samt framtida utsikter och utmaningar. Den senaste justeringen av kostnadsfördelningen skedde år 2012.

Driftskostnader som ska beaktas när kostnadsfördelningen justeras

I lagens 59 § specificeras närmare de driftskostnader som ska beaktas när kostnadsfördelningen justeras. När kostnadsfördelningen justeras används som underlag kostnader i kommunernas och samkommunernas ekonomi- och verksamhetsstatistik som Statistikcentralen utarbetat och sådan information om kostnader för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen som undervisningsministeriet har samlat in. När kostnadsfördelningen justeras används de slutliga uppgifterna om de faktiska kostnaderna för det tredje året före finansåret.

Justeringen av kostnadsfördelningen gäller kostnader för ordnandet av statsandelsåligganden i lagens 1 § med undantag för de uppgifter som inte heller nu berörs av justeringen av kostnadsfördelningen. Kostnaderna för statsandelsåligganden som omfattas av kostnadsfördelningen är kostnader som ligger till grund för de kalkylerade kostnaderna för social- och hälsovården, förskoleundervisningen och den grundläggande undervisningen samt de allmänna biblioteken som avses i 13, 14, 22 och 23 §.

Kostnadsfördelningen rör inte grundläggande konstundervisning, kommunernas kulturverksamhet, morgon- och eftermiddagsverksamhet, förberedande undervisning för invandrare, grundläggande konstundervisning som bygger på antalet undervisnings-

timmar, kommundillägg för hemvård av barn, kostnader för grundläggande utkomststöd samt vissa kostnader för ordnande av utbildning och forskning i hälsovård och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Justeringen av kostnadsfördelningen gäller inte sådana statsandelssystemer som inte botten i kalkylerade kostnader eller allmän del, bestämningsgrunderna för grundläggande konstundervisning, allmän kulturverksamhet eller tilläggsdelar på basis av särskilt glesbosättning, för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde.

Som driftskostnader betraktas inte sådana kostnader för anläggningsprojekt där det för anläggningsprojekt fastställda minimibeloppet enligt 32 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården överskrids. Att finansieringen som gäller undervisningsverksamhetens anläggningsprojekt har ändrats till understöd inverkar således inte på kostnadsunderlaget. I fråga om anläggningsprojekt för skolor och bibliotek, kan understöd beviljas för projekt med totala kostnader på minst 400 000 euro. Inom social- och hälsovården får man bevilja understöd för anläggningsprojekt med totala kostnader på minst 300 000 euro. Om projektets totala kostnader ligger under denna summa, får kostnaderna beaktas som driftskostnader på samma sätt som i dag.

Som driftskostnader betraktas inte heller kostnader för förvärv eller arrendering av markområden, mervärdesskatt som ingår i anskaffningspriset för varor och tjänster, kostnader för skötsel av lån, räntor eller kalkylerade avskrivningar. Kostnader för vilka separat beviljas finansiering enligt en lag eller budget till exempel i form av understöd, betraktas inte som driftskostnader som berörs av kostnadsfördelningen. Genom bestämmelsen undviker man att statlig finansiering riktas dubbelt för samma uppgift.

Ett sådant statsunderstöd som förutsätter kommunens medfinansiering beaktas vid justeringen så att kostnaderna för uppgiften utesluts helt från systemet med kostnadsfördelning. Sådana är till exempel projekt för utveckling av verksamheten. Utgångsläget för beviljande av andra understöd enligt prövning är att understöd inte beviljas för driftskostnaderna för statsandelsåligganden

utan en permanent verksamhet finansieras genom statsandelssystemet. Om understöd beviljas för verksamheten till exempel av den orsaken att finansieringen går att rikta mer specifikt, dras understödet av i netto. Om understödet beviljas enligt prövning och om det inte kräver kommunens medfinansiering, beaktas understödet genom att man tar bort det från driftskostnaderna. Sådana är bland annat understöd enligt prövning till privata utbildningsanordnare samt understöd för att minska gruppstorleken.

Social- och hälsovårdens eller andra statsandelsåligganden klientavgifter beaktas inte vid justeringen av kostnadsfördelningen, utan driftskostnaderna beaktas i enlighet med bruttoprincipen.

Social- och hälsovårdens alla förvaltningskostnader beaktas vid justeringen av kostnadsfördelningen som driftskostnader, men av undervisnings- och biblioteksverksamhetens förvaltningskostnader beaktas endast kostnaderna för rektorer, skoldirektioner och nämnder som svarar för undervisnings- och biblioteksverksamheten enligt beräkningsmetoden i 59 §.

De driftskostnader för vilka man beviljar finansiering ur Europeiska unionens budget, får betraktas som driftskostnader som finansieras till den del finansieringen enligt Europeiska unionens budget och en motsvarande separat nationell finansiering enligt statsbudgeten inte täcker kostnaderna.

2.13 Utredning som gäller kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning samt samsambetsunderstöd

Utredningsförfarande och dess villkor

Ursprungligen ingick bestämmelsen om en utredning om kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning i 9 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007). Denna så kallade kriskommunbestämmelsen överfördes i oförändrad form till 63 a § i lagen om statsandel för kommunal basservice vid ingången av 2011. Enligt denna bestämmelse ska kommunen och staten tillsammans reda ut kommunens

möjligheter att garantera sina invånare den service som lagstiftningen förutsätter samt vidta åtgärder för att trygga förutsättningarna för servicen om de nyckeltal för kommunens ekonomi som beskriver finansieringens tillräcklighet eller soliditeten är väsentligt och upprepade gånger sämre än motsvarande nyckeltal för hela landet och två år efter varandra har underskridit de gränsvärden som anges genom förordning av statsrådet.

Utredningen görs i en utvärderingsgrupp där en av medlemmarna utses av finansministeriet och en av den berörda kommunen. Dessutom utser ministeriet efter att ha hört den berörda kommunen till ordförande för utvärderingsgruppen en person som är oavhängig av dessa instanser. Utvärderingsgruppen lägger fram ett förslag till åtgärder som behövs för att trygga servicen till invånarna. Kommunfullmäktige ska behandla utvärderingsgruppens åtgärdsförslag och delge ministeriet beslutet om dem för eventuella fortsatta åtgärder. Enligt lagen avgör ministeriet utgående från utvärderingsgruppens åtgärdsförslag och kommunfullmäktiges beslut om det är nödvändigt med en sådan särskild utredning som avses i kommunindelninglagen i syfte att ändra kommunindelningen. Genom den ändring av 18 § 3 mom. i kommunstrukturlagen (1698/2009) som gjordes 2013 gavs statsrådet dessutom bemyndigande att besluta om att införliva en kriskommun i vissa fall mot kommunfullmäktiges ståndpunkt.

I statsrådets förordning om vissa gränsvärden för de nyckeltal som gäller för kommunens ekonomi (205/2011) finns bestämmelser om att inleda en utredning om underskottet i balansräkningen enligt kommunens bokslut per invånare är minst 1 000 euro och minst 500 euro året innan.

De alternativa gränsvärdena för att inleda en utredning som alla ska uppfyllas under två år i rad är följande:

- 1) årsbidraget utan höjning av statsandelen enligt prövning är negativt,
- 2) lånebeloppet överskrider det genomsnittliga lånebeloppet för alla kommuner med minst 50 procent,
- 3) balansräkningen uppvisar underskott,
- 4) inkomstskattesatsen är minst 0,5 procentenheter högre än den vägda genomsnittliga inkomstskattesatsen i hela landet,

5) kommunens soliditet understiger 50 procent, och

6) kommunens relativa skuldsättning är minst 50 procent.

Efter att bestämmelsen om ett utredningsförfarande trädde i kraft, dvs. efter år 2007 har utredningar gjorts i sammanlagt 30 kommuner. Gränsvärdena har uppfyllts av sammanlagt 45 kommuner, men ingen utredning har emellertid gjorts eller den har avbrutits om kommunen har fattat beslut om en sammanslagning. Antalet sådana kommuner är totalt 15. Ett hinder för en sammanslagning är samtidigt det faktum att de ekonomiska svårigheterna är regionala och rör i allmänhet också grannkommunerna till den kommun som utredningen gäller.

Vid utredningsförfarandet har man haft målet att trygga förutsättningarna för servicen genom att ta fram ett balansprogram för kommunen utifrån utvärderingsgruppens förslag. Genom fullmäktiges beslut har kommunen åtagit sig att följa programmet. Eftersom de kommuner som uppfyller utredningskriterierna befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning, har man i flera fall även under utredningsprocessen hjälpt dem genom att höja statsandelen för basservicen. Villkoret för att få höjd statsandel är enligt lagen om statsandel för kommunal basservice att kommunen har godkänt programmet om åtgärder som balanserar kommunens ekonomi.

Samarbetsunderstöd

Bestämmelser om ett tidsbestämt samarbetsunderstöd 2010–2012 ingår i 67 §. Detta understöd har beviljats för utveckling och effektivisering av de interkommunala serviceprocesserna och serviceproduktionen, vilket bidrar till att uppnå kommun- och servicestrukturreformens mål. Kravet på att bevilja understöd för utvecklingen är att den är av vikt på landsomfattande nivå. Under den tid som bestämmelsen har varit i kraft har man tilldelat årligen ca en miljon euro i understöd för sammanlagt 14 projekt. Detta understöd har inte beviljats efter 2012.

2.14 Nordisk jämförelse

Inledning

Alla de nordiska statsandelssystemen har syftet att se till att kommuner har förutsättningar att ordna lika service för sina invånare oberoende av till exempel invånarnas inkomstnivå eller de objektiva strukturella faktorer som inverkar på kommunens utgifter och som kommunen nödvändigtvis inte kan påverka. Sådana faktorer är bland annat skatteinkomster per invånare, befolkningens åldersstruktur och kommunens strukturella egenskaper såsom areal, befolkningstäthet och bebyggelsestruktur.

De nordiska statsandelssystemen har gemensamma strukturella drag, vilket i regel beror på kommunernas innehållsmässigt likadana breda arbetsfält, inkomststruktur med liknande grund och ett omfattande självstyre som bygger på egen beskattningsrätt.

Finlands särdrag jämfört med Sverige, Norge och Danmark är vår lokala och regionala enstegs förvaltning. Endast kommunfullmäktige väljs i direktval. I de övriga nordiska länderna sköts vissa kommunala uppgifter på landskapsnivå. I Sverige har landskapen också beskattningsrätt.

Det finns skillnader mellan systemen när det gäller detaljer och antalet grunder. Det som är gemensamt är mekanismerna som jämnar ut både kostnader för serviceproduktionen och skillnader i de sammanlagda skatteinkomsterna och statsandelarna som beror på skillnaderna i kommunernas egna skatteinkomster.

De viktigaste grunderna för att jämma ut kostnader är åldersstruktur, socioekonomiska faktorer samt geografiska och bebyggelsestrukturella grunder. Dessa kompletteras av andra särskilda grunder vars antal beskriver också hur enkelt och transparent landets system är.

Skillnader i skatteinkomsterna jämnar man ut genom att jämföra kommunens kalkylerade skatteinkomster med genomsnittet i hela landet och utjämningsgränsen som bestämts utifrån det. Kommunens utjämningsprocent bestämmer storleken av det tillägg eller den minskning som görs i statsandelen. En årlig förändring i skatteinkomster leder till en ökad eller minskad statsandel. Utjämnings-

procenten och utjämningsgränsen varierar mellan länderna.

Utjämningsarna av såväl inkomster som kostnader kan vara neutrala när det gäller förhållandet mellan kommunen och staten, dvs. de ändrar inte kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna. Antalet statsandelgrunder ser inte ut att vara bundet till exempel till antalet kommuner eller kommunstrukturen eller sätten att ordna interkommunalt samarbete.

Till exempel i Sverige och Norge gäller samma principer för landskapen som för kommunerna när det handlar om statsandelar. Kriteriet för statsandel bestäms inte kommunspecifikt utan landskapspecifikt eller ett landskap kan också omfattas av utjämningsav statsandelar som grundar sig på skatteinkomster.

Skillnaderna i statsandelssystemen beror också på andra skillnader i inkomststrukturen, till exempel i Sverige och Danmark utgör egna skatteinkomster över hälften av totalintäkterna, i Finland ca hälften. I Sverige består kommunernas skatteinkomster i huvudsak av löneinkomster, samfundsskatten och fastighetsskatten går till staten. Ett undantag är fastighetsskatten för bostäder som i Sverige gått till kommunen sedan år 2008.

Behovet att jämma ut inkomster beror bland annat på storleken av variationen i kommunernas egna skatteinkomster och betydelsen av skatteinkomsterna inom hela inkomstfinansieringen. Alla länder har haft eller har ett behovsprövat stöd för kommuner i ekonomiskt svår ställning. Sverige avvecklade ett sådant stödsystem 2007. De avgifter som kommuner tar ut inverkar inte på statsandelar.

Statsandelar som bygger på kostnadsutjämningsarna är kalkylerade och bottnar i genomsnittliga kostnader, inte på kommunens faktiska kostnader för att sköta uppgiften. I Finland är kommunernas självfinansieringsandel lika stor. En statsandel beräknas så att från kommunens kalkylerade utgifter för bas-service dras av en självfinansieringsandel som är lika stor för alla kommuner räknat per invånare.

I regel har kommuner större möjligheter att besluta om utgifterna än om inkomsterna, till exempel i Finland är beslut om skatteprocentsatsen det främsta sättet att reglera in-

komster. Samtidigt regleras utgiftsnivån av efterfrågan på service samt lagstiftningen som gäller kommuners uppgifter och skyldigheter.

Det kan uppskattas att kostnadsutjämningen är mer utsatt för utgiftsökning än inkomstutjämningen, och kan således leda till ökad ineffektivitet. Därtill är en kostnadsutjämning i allmänhet mer komplicerad än en inkomstutjämning, bygger på flera faktorer och har en dålig transparens. I praktiken behöver man båda systemen. När systemet med kostnadsutjämning är komplicerat, ökar detta till exempel dröjsmål i fråga om statistiska beräkningsuppgifter. Den allmänna regeln går ut på två års dröjsmål i statistiska uppgifter. Det är svårt att förkorta denna tid utan att göra beräkningen mer invecklad.

Det kan också uppskattas att ju färre grunder det finns för att jämma ut kostnader, desto effektivare är systemet. Samtidigt försämras dock grundernas kommunspecifika relevans. Detta kan leda till en stor variation i kommunala skatteprocentsatser om kommunen inte kan påverka efterfrågan på service eller kostnaderna. Hanteringen av kostnader beror dock alltid på både systemets struktur och kommunens egna beslut.

Jämfört med de övriga europeiska länderna har alla de nordiska länderna, i synnerhet Sverige och Danmark, relativt höga lokalförvaltningsutgifter i förhållande till bruttonationalprodukten. I Norge ligger sjukhus på statens ansvar, vilket sänker Norges andel.

Sverige

Den svenska lokalförvaltningen är tudelad, 290 kommuner och 20 landskap. Landskapen svarar för hälso- och sjukvården, kommunerna för socialvården och undervisningen. Landskapen har samma ställning som kommuner när det gäller statsandelssystemet. De landskapsspecifika kriterierna ökar eller minskar alltså statsandelar.

Den senaste omfattande systemreformen skedde 2005. Vissa delar av systemet har ändrats senare, övergångsperioden löpte över 2005–2010.

Systemet består av inkomstutjämning, kostnadsutjämning, strukturunderstöd, över-

gångsutjämning och regleringsstöd. Mest pengar använder man för inkomstutjämning, ca 88 miljarder kronor år 2013, sen för kostnadsutjämning, närmare 9 miljarder kronor. För var och en av de övriga posterna används något över 2 miljarder kronor.

I huvudsak finansierar staten inkomstutjämningen, vars grunder är likadana i kommunerna och landskapen. Kostnadsutjämningen finansieras av kommuner.

Eftersom omkring 70 procent av kommunernas och landskapens kostnader finansieras med kommunalskatt, är inkomstutjämningen av stor betydelse. Utan utjämning hade kommunernas skatteprocentsatser varierat mellan 12 och 26.

Den s.k. utjämningsgränsen är 115 procent av hela landets genomsnittliga kalkylerade skatteinkomst. Vid ingången av 2012 utvidgades denna gräns att också gälla för landskap. Vid landskapens utjämning tar man hänsyn till de regionala skillnaderna i skatteunderlaget. Utjämningen utgörs av skillnaden mellan kommunens kalkylerade skatteunderlag och utjämningsgränsen. Procentsatsen för det så kallade utjämningsavdraget är 85 och gäller såväl för kommuner som för landskap. Utjämningsavdraget riktas till kommuner och landskap vars skatteunderlag är över 115 procent av hela landets genomsnittliga kalkylerade skatteinkomst. För de kommuner som beviljas utjämningsstillägg är gränsen 95 procent av hela landets genomsnittliga kalkylerade skatteinkomst. Landskapens gräns är 90 procent.

Eftersom utjämningsavdrag utgör endast en liten del av utjämningsstilläggen, finansierar staten största delen av utjämningen. I övergångsskedet riktades utjämningsavdraget till 13 kommuner och ett landskap.

Syftet med kostnadsutjämningen är att jämma ut strukturella behovs- och kostnads skillnader såväl mellan kommuner som mellan landskap. Syftet är inte att jämma ut skillnader som rör vald servicenivå, kvalitet, avgiftsnivå eller effektivitet.

Grunder för utjämning av kostnader finns i följande kategorier av uppgifter: eftermiddagsverksamhet för barn, förskoleundervisning och grundläggande undervisning, gymnasier, individ- och familjeomsorg, barn och unga med utländsk bakgrund, äldreomsorg, befolkningsändring, bebyggelsestruktur, lö-

neutgifter, landskapens hälso- och socialvård och löneutgifter.

Jämförelsen grundar sig på en så kallad standardkostnad. Då jämför man kommunens eller landskapets kalkylerade kostnader med motsvarande genomsnittliga kostnader, skillnaden kompenseras eller tas ut till staten enligt nollsummeprincipen. De betalda utjämningsstilläggen är således lika stora som utjämningsavdragen i hela landet. Även kollektivtrafik hör till systemet med kostnadsutjämnning.

Kriterier för kostnadsutjämnning är bland annat: åldersgrupper, antal förskoleelever, antal barn i hemvård, skatteutfall, andelen mammor och pappor som studerar minst 28 timmar i veckan eller arbetar, antal invånare i tätorter, andelen 7–15-åringar, andelen 7–15-åringar födda utanför Sverige, Norge eller Danmark, extra kostnader för små skolor, skolskjutsar, andelen 16–18-åringar, extra kostnader för dagliga resor, enhetsprisskillnader per undervisningsområde, andelen 0–12-åringar i familjer med en förälder, andelen omhändertagna 15–17-åringar, andelen 16–19-åringar födda utanför de nordiska länderna eller EU, andelen arbetslösa utan arbetslöshetsersättning, andelen 18–44 år gamla kvinnliga ensamstående föräldrar, andelen 25–64 år gamla män, kön i olika åldersgrupper, etnisk bakgrund, hemtjänst för äldre i glesbygder, befolkningsförändring, bebyggelsestruktur, klimatfaktor, eldningskostnader, skillnader i löneutgifter, hälso- och sjukvårdens nio sjukdomsgrupper, gles bebyggelsestruktur, kollektivtrafik, andelen invånare i glesbygder och arbetspendling över kommungränser.

Strukturunderstödet grundar sig på att stimulera näringslivet och sysselsättningen eller på en svag befolkningsutveckling. Även vissa landskap beviljas strukturunderstöd som är frikopplat från systemet för kostnadsutjämnning.

Regleringsstödet syftar till att kontrollera stansandelarnas totalförändring. Ändringarna beror särskilt på kommunernas skatteinkomster som ligger till grund för inkomstutjämnningen och som man inte vet i förväg hur de utvecklas. Det anslag som man behöver för stödet får man genom att räkna ihop de betalda statsandelarna och de statsandelsminskningar som räknas staten till godo. Skillna-

den, med ett plus- eller minusmärke, antingen tas ut av eller betalas ut till kommuner och landskap i lika stora poster.

Den parlamentariska kommittén lämnade våren 2011 ett förslag till reform av systemet. Förslaget gäller främst kostnadsutjämnning, men kommittén kom också med vissa andra förslag som handlar om bland annat inkomstutjämnning. I december 2012 föreslog finansministeriet att procentsatsen för utjämnningen sänks till 60 i de kommuner och landskap vars statsandelar minskar på grundval av inkomstutjämnningen. Regeringen har målet att i september 2013 komma med ett förslag som bottnar i den parlamentariska kommitténs och finansministeriets förslag. Tidpunkten för ikraftträdandet är ingången av år 2014.

Norge

I Norge finns 428 kommuner och 19 landskap. En stor administrativ förändring skedde år 2002 då staten övertog ansvaret för centralsjukhusen. Övrigt har kommunerna ungefär likadana uppgifter som i Finland. År 2012 fick kommunerna delvis ta ansvar för finansieringen inom den specialiserade sjukvården. Oslo är en kommun som också har landskapsuppgifter. Kommunerna har rätt till inkomst-, förmögenhets- och fastighetsbeskattning. Systemet med kommunernas samfundsskatteandel avvecklades 2009. Landskapen får ta ut endast kommunalskatt. Till exempel taket för kommunernas skatteprocentsats för 2009 fastställdes till 15,45 procent. Alla kommuner tar ut kommunalskatt enligt den maximala procentsatsen. Taket fastställs årligen.

Av kommunernas inkomster är ca 37 procent statsandelar. Av dem är omkring 80 procent allmänna statsandelar, en liten del är öronmärkta, till exempel inom dagvård, äldreomsorg, handikappomsorg och finansiering som rör invandrare.

I kommunallagen finns närmare bestämmelser om bland annat kommunernas budgetering, rapportering och bokföring. Kommunerna ska till exempel täcka eventuella underskott på två år.

Såväl inkomster som kostnader jämnas ut. Procentsatsen för inkomstutjämnning är 60, utjämningsgränsen 100 procent av den ge-

nomsnittliga kalkylerade skatteinkomsten i hela landet. I landskap är utjämningsprocent-satsen 90, utjämningsgränsen 120 procent. Staten betalar ut utjämningsstillägg eller drar av utjämningsavdrag av statsandelen. Utjämn-ingen omfattar inkomstskatt, förmögenhets-skatt och naturresurskatt som tas ut av kraft-verk. Kostnadsutjämnning sker mellan kom-munerna på samma sätt som i Sverige.

När det gäller den allmänna statsandelen tar man hänsyn till både kommunernas struk-tur- och kostnadsskillnader och skillnaden i skatteinkomsterna jämfört med genomsnittet i landet. Statsandelen består av sju delar: an-delen per invånare, särskilda stöd till två om-råden (nordliga och södra), stöd till små kommuner, stöd till huvudstadsregionen, stöd enligt prövning och stöd för ovanlig befolk-ningsökning.

Kostnadsutjämnningen gäller förvaltning, grundläggande undervisning, hälso- och so-cialvård, jordbruk och miljöskydd. Dröjsmå-let i statistiska uppgifter är två år. Till kost-naderna räknas nettoutgifterna utan avskriv-ningar och kompensation för mervärdesskatt. Räkningen av enhetspriser bygger på 19 kri-terier, bland annat grundpris för förvalt-ningskostnader, indelning av åldersgrupper i sex klasser, ensamboende och frångilda, 16–59 år gamla arbetslösa, kalkylerad resetid till kommuncentrum/invånare, reseavstånd per zon som definieras på två sätt, dödlighet, över 67 gamla ogifta, invandrare, över eller under 16 år gamla psykiskt funktionshindra-de, storstads- och jordbruksfaktorer. Den största fokusen ligger på åldersgruppsklas-serna 6–15 och 80–89 år gamla. Kommunens åldersklasser jämförs med landets genom-snitt. Personer över 89 år har en egen kost-nadsklass.

Även landskapens kostnader mäts i huvud-sak enligt åldersgrupper, i synnerhet 6–18 år gamla. Landskapen svarar nuförtiden i regel för utbildningen på mellanstadiet. Andra kri-terier är bland annat linjetrafik till sjöss, in-vånare i glesbygder, areal, storstadsfaktorer, skärgårdsinvånare, kostnader för upprätthå-lande och byggande av vägar samt ansökan till yrkesstudier.

Kommuner betalas också sammanslag-ningsstöd. Avsikten är att gradvis begränsa utbetalningarna till fem år. Stödet bestäms årligen enligt statsandelarna året före sam-

manslagningsåret. Stödet är lika stort. År 2009 fick fem kommuner stöd.

Statsandelsförändringar som följt av sy-stemreformerna har jämnats ut med hjälp av ett övergångssystem. Sedan år 2009 har man tillämpat ett system som går ut på att ovänta-de statsandelsminskningar får uppgå till en på förhand fastställd gräns per invånare. Det-ta finansieras genom en lika stor invånarspe-cifik andel som tas ut av alla kommuner.

Danmark

I början av 2007 genomfördes en kommun-reform. Antalet kommuner minskades från 271 till 98. Landskapen svarar för sjukvår-den, men de har ingen beskattningsrätt såsom i Sverige. Kommunernas inkomster består i huvudsak av inkomstskatt och fastighets-skatt. Inkomstskatteprocenten är ca 25.

Statsandels- och utjämningsystemet består av fyra delar: allmän statsandel, utjämnning till alla kommuner, utjämnning till kommuner i huvudstadsregionen och utjämnning till kommuner med ogynnsamma förhållanden utanför huvudstadsregionen. Den utjämnning som beviljas alla kommuner upptar närmare två tredje delar i systemet, en dryg femte del fördelas i förhållande till invånarantalet och resten går till kommuner med ogynnsamma förhållanden. Ytterligare finns det en be-stämmelse som ska förebygga en så kallad överkompensation.

År 2009 fanns det sammanlagt 63 miljarder kronor för statsandels- och utjämnings-syste-met. Av denna summa gick 41,5 miljarder kronor till utjämnningar till kommunerna och 4,2 miljarder kronor till stödet för ogynn-samma förhållanden utanför huvudstadsregi-onen. Den resterande summan, 17,3 miljarder kronor, användes för den invånarspecifika statsandelen.

Utjämnningen som beviljas alla kommuner beräknas utifrån det så kallade strukturella under-/överskottet. Utjämnningen är skillna-den mellan kommunens kalkylerade utgifts-behov och skatteinkomster. Skatteinkomster-na bedöms enligt den genomsnittliga skatte-inkomsten.

Om kommunen uppvisar strukturellt under-skott, får kommunen i utjämnning 58 procent av det kalkylerade underskottet. Kommunen betalar för ett strukturellt överskott, dvs. dess

statsandel minskas med 58 procent av överskottet. År 2009 uppvisade sammanlagt 11 kommuner strukturellt överskott. Av dessa fanns 10 i huvudstadsregionen. För utjämnningen till kommuner med underskott användes 41 miljarder kronor. Utjämningsavdragen uppgick till 2,5 miljarder kronor. I enlighet med regeln om ett högsta tak är utjämningsavdraget begränsat till högst 92 procent av det fulla beloppet.

Åldersgruppskostnaderna beräknas enligt 15 åldersklasser sedan ingången av år 2013. För åldersgruppernas slås fast en kostnad, till exempel kostnaden för över 85 år gamla var ca 116 000 kronor och för 20–24 år gamla 14 600 kronor år 2009.

Förutom åldersgruppskostnader beräknar man så kallade socioekonomiska kostnader utifrån 14 behovskriterier: 20–59 år gamla arbetslösa, 25–49 år gamla utan yrkesutbildning, hyresbostäder, psykiatriska patienter med diagnos, familjer med en viss boendeform, barn i familjer med låg utbildningsnivå, över 65 gamla ensamboende, invånare med låg inkomstnivå, personer med nedsatt arbetsförmåga utanför arbetskraften, invandrare och inflyttade på grund av förening av familjer, kort livstidsprognos samt minskning av befolkning. En stor vikt ligger på åldersklasskostnaderna, likaså på boendeformen och den låga utbildnings- och inkomstnivån.

Kostnaderna beräknas genom att man dividerar befolkningens mängd som uppfyller kriteriet med hela landets motsvarande tal och multiplicerar detta tal med kriteriets vikt. De viktiga kriterierna räknas ihop och summan divideras med kommunens relativa andel av hela landets befolkning. På detta sätt får man kommunens socioekonomiska index.

Utjämnningen till huvudstadsregionen sker mellan dessa 34 kommuner. Grunderna är i huvudsak likadana som grunderna för hela landets utjämnningssystem. Vissa viktningar har dock ett värde som avviker från hela landets värde. Utjämningsprocenten för ett strukturellt under- eller överskott är 27, medan hela landets är 58 procent.

Stödet på grund av ogynnsamma förhållanden som beviljas utanför huvudstadsregionen bygger på ett strukturellt underskott. Stöd beviljas om underskottet är över 25 procent av landets genomsnittliga underskott. Stödet per invånare är 32 procent av den andelen

som överskrider gränsen. Stödet betalas av staten. År 2009 fick sammanlagt 60 kommuner detta stöd. Antalet kommuner utanför huvudstadsregionen är 64, vilket innebär att nästa alla kommuner som berörs av kriteriet fick stöd.

Kriterierna för stödet enligt prövning är bland annat höga kostnader, minskad befolkning och hög skatteprocent. En del av detta stöd har örönmärkts för huvudstadsregionen, grunden är särskilt svår ekonomisk ställning. Därutöver får kommuner stöd för deltagandet i EU-projekt, för äldreomsorg, skärgårdsförhållanden, inflyttning, mottagning av flyktingar samt om företagsskatten är låg. Detta stöd minskas av kommuner med hög företagskatt.

2.15 Bedömning av nuläget

Flera av det gällande statsandelssystemets egenskaper och bestämningsfaktorer har kritiserats ur olika synpunkter.

Beräkningen har upplevts som svår. Man har ansett att bestämningsgrunderna är många och överlappningarna i grunderna problematiska. Detta problem dök särskilt upp i samband med reformen 2010 när de förvaltningsområdesspecifika statsandelarna slogs samman och när överlappande koefficienter blev kvar i systemet. Statsandelssystemet har inte reformerats till denna del, varför systemet är omodernt. Av denna orsak har kriteriernas ändamålsenlighet och rätta relevans försvagats betydligt.

I princip ska statsandelssystemet vara kommunsammanslagingsneutralt för att det inte ska bli ett hinder för eventuella kommunsammanslagningar. En av det gällande systemets svaga sidor är också att det inte tillräckligt uppmuntrar kommuner till en effektivare verksamhet. Kommunerna har också kritiserat det gällande statsandelssystemet för kommunal basservice för tudelning, dvs. beräkningen av och bestämningsgrunderna för statsandel å ena sidan inom den allmänna statsandelen och social- och hälsovårdens statsandelar samt å andra sidan inom undervisnings- och kulturverksamhetens statsandelar avviker från varandra.

Nedan behandlas de viktigaste ändringsbehoven som man framfört om enskilda grunder för beräkning av statsandel.

Sjukfrekvenskoefficienten beräknas i dag på grundval av andelen arbetsförmögna personer i åldern 16–54 år. En ändring av kriteriet har ofta lyfts fram i samband med många tidigare reformarbeten. Redan vid statsandelsreformen 2010 föreslog Statens ekonomiska forskningscentral VATT utifrån en studie av Institutet för hälsa och välfärd THL att sjukfrekvensen ska bedömas enligt ett behovsindex som bygger på antalet olika sjukdomar.

Dagvårdskoefficienten beräknas nuförtiden enligt kvoten kommunens sysselsatta arbetskraft som arbetar inom service- och förädlingsbranscherna. Primärproduktionens sysselsatta arbetskraft är då inte med i behovsberäkningen. Det anses att dagvårdskoefficienten kan slopas eftersom dagvård är en subjektiv rätt i dag.

Enligt den gällande lagen beaktas arbetslöshet på två sätt: utifrån såväl andelen arbetslösa som andelen sysselsatt arbetskraft i kommunen. Det är motiverat att förena arbetslöshetsfaktorerna eller ersätta dem med ett nytt statsandelskriterium.

För tillgänglighet gäller nuförtiden flera delvis överlappande kriterier: befolkningstäthet, skärgårdsmiljö, fjärrortsfaktor och andelen invånare i skärgården. Förutom att man vill ta bort överlappningarna har man målet att skapa en enhetlig höjningsgrund för hela systemet.

Andelen invånare i åldern 6–15 år med invandrabakgrund beaktas när man fastställer de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande undervisning på ett främmande språk. Däremot tar statsandelsystemet inte hänsyn till kommunernas kostnader för de servicebehov som andra åldersgrupper med ett främmande språk som modersmål har. En annan sak är att kommunerna med stöd av lagen om främjande av integration (1386/2010) får ersättning för vissa kostnader som föranleds av invandrare. Med stöd av 9 § i lagen om grundläggande utbildning betalas till kommunerna ca 40 miljoner euro för sådan undervisning för invandrare som förbereder för grundläggande utbildning. Andelen invandrare av befolkningen är avsevärt stor i synnerhet i stora städer och områden vid statens gränser. I samband med de tidigare reformerna har man försökt bedöma storleken av de kostnader som invand-

rare medför för kommuner, men man har inte lyckats utveckla till statsandelsystemet lämpliga kriterier till exempel på grund av statistiska problem.

Ett problem är också statsandelens allmänna del som har betraktas som statsandelsystemets tilläggsdel. Den grundar sig inte på kalkylerade kostnader för konkreta uppgifter. Systemets tilläggsdelar avviker från statsandelarna för basservice också på det sättet att kommuner inte betalar någon självfinansieringsandel. Av dessa orsaker är det ändamålsenligt att den separata allmänna delen och tilläggsdelarna tas in i någon annan kalkylerad grund för statsandel eller så förenklar man de gällande grunderna väsentligt.

Justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna med fyra års mellanrum är problematisk just därför att det har orsakat en tillfällig inkomstökning för kommunerna. När inkomsterna ökar, har kommunerna tendensen att öka sina utgifter och trycket på att utgifterna ska hålla sig på den nya högre nivån är stort. Att avstå helt från justeringen kräver igen en närmare bedömning av totalkostnader för de nya och bredare uppgifterna. Justeringarna av kostnadsfördelningen visar att man inte lyckats så värst bra. Under fyraårsperioden har kostnaderna i allmänhet stigit klart mer jämfört med bedömningarna i lagstiftningsfasen, vilket har inneburit stora korrigeringsposter från staten till kommunerna efteråt. Till exempel för låga bedömningar av kostnadseffekterna för de nya och bredare uppgifterna har visserligen också inverkat på det här. Justeringen av kostnadsfördelningen i samband med 2012 års budget uppgick till ca 426 miljoner euro inom finansministeriets och undervisnings- kulturministeriets förvaltningsområden. Därför föreslås det att justeringen av kostnadsfördelningen ska göras årligen.

Bestämmelserna i 63 a §, som gäller utvärderingsförfarandet i fråga om en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning, hänför sig inte till statsandelsystemet. Därför är det logiskt att bestämmelserna överförs till kommunallagen. Tidpunkten för när det är ändamålsenligt att överföra paragrafen beror på när statistikreformerna och utvärderingskriterierna färdigställs på kommunkoncernnivå under de närmaste åren.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Reformens mål är en finansieringsmodell som uppmuntrar till ekonomisk verksamhet samt effektivt ordnande och produktion av service. Systemet ska främst jämna ut sådana kostnadsskillnader mellan kommuner som följer av behoven och omständigheterna, inte till exempel skillnader som uppstår av att utbudet av service är olikt. Statsandelskriterierna ska vara sådana som kommunen inte kan påverka genom egna åtgärder.

Propositionens mål är att förenkla statsandelssystemets grundstruktur och flytta fokusen från utjämningen av skillnaderna i kostnader och behov till utjämning av inkomstunderlaget. I det gällande systemet ligger fokusen i euro på utjämningen av kostnads- och behovsskillnader. Utjämningen av inkomstunderlaget sker däremot mellan kommunerna och är kostnadsneutralt när det gäller förhållandet mellan kommunerna och staten. Målet är fortfarande att hela statsandelsreformerna är kostnadsneutral mellan staten och kommunerna.

När förhållandet mellan utjämningen av kostnadsskillnaderna och inkomstunderlaget ändras, innebär detta att utjämningen av kommunernas inkomstunderlag får ökad vikt. Till exempel i Sverige ligger statsandelssystemets huvudvikt på utjämningen av inkomstunderlaget. Enligt målet ska reformen flytta statsandelar från utjämningen av kostnader till utjämning av statsandelar enligt skatteinkomster. Den här överföringen ger en möjlighet att ändra de procentuella taken för utjämningsgränsen och utjämningsavdraget eller utjämningsstillägget som ingår i statsandelarnas utjämningsystem så att statsandelsändringen (förlust) vid kommunsammanslagningar är mindre än i dag när. Reformen bidrar således också till regeringens mål att öka antalet kommunsammanslagningar.

Med tanke på målet att ge mer vikt åt kommunernas inkomstunderlag är det ändamålsenligt att höja taket för utjämning av statsandelar enligt skatteinkomster till 100 procent av alla kommuners kalkylerade genomsnittliga skatteinkomster per invånare.

Det reformerade systemet siktar också till en bättre sporrande effekt. Att fastställa utjämningsstillägget till 80 procent bidrar till denna effekt. Då ska en kommun, vars kalkylerade skatteinkomster ligger under landets motsvarande medeltal, få 80 procent av skillnaden mellan kommunens kalkylerade skatteinkomst och det landsomfattande medeltalet i utjämningsstillägg, inte hela skillnaden. Det reformerade systemets mål är att den kommun som får utjämningsstillägg och vars skatteinkomstunderlag växer, får en fördel som är 20 procent av denna tillväxt. Enligt det gällande systemet sjunker utjämningsstillägget lika mycket som skatteinkomsterna ökar. Ett mål att sporra till att öka skatteinkomstunderlaget är att systemets utjämningsavdrag sänks till 30 procent utökat med den naturliga logaritmen av den del som överskrider utjämningsgränsen. Därför får kommuner av vilkas statsandelar dras av ett utjämningsavdrag en större andel av tillväxten av skatteinkomstunderlaget än enligt dagens system. Utgående från dessa grunder har man målet att överföra ca 720 miljoner euro från kostnadsutjämnningen till utjämning av inkomstunderlaget.

Det gällande systemet innehåller omkring 50 olika bestämningskriterier, vissa av dem överlappar varandra. Att minska kriterierna, ta bort överlappningar och förenkla beräkningen är således ett av de viktigaste målen. För att göra systemet enklare och tydligare ska man slopa de nuvarande sektorspecifika kalkylerade kostnaderna och skapa en ny kalkylerad grund för statsandel för kommunal basservice. Detta gäller särskilt sammanslagning av de tre nuvarande åldersgrupperna till en enhetlig åldersgrupp (förskoleundervisning, grundläggande undervisning, social- och hälsovård).

Målet är så neutrala grunder som möjligt vid kommunindelingsförändringar. Därför har man målet att reformera de beräkningsgrunder som nu medför största ändringar i de sammanslagna kommunernas statsandelar. Särskild vikt fästs vid de olika kriteriernas graderingar som orsakar ändringar i de sammanslagna kommunernas statsandelar. En sådan är till exempel det gällande fjärrortstillägget. Därutöver leder den nuvarande utjämningen av statsandelar enligt skattein-

komster till förlust av statsandelar vid sammanslagningar.

Reformen av finansieringssystemet och statsandelsgrunderna siktar också till att säkra att de utgör ett fungerande system i den föränderliga kommun- och servicestrukturen. Att bilda större kommuner ger en möjlighet att förenkla systemet väsentligt.

Ett ytterligare mål är att minska systemskillnader mellan social- och hälsovårdsministeriets och undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområden. År 2004 tog man bort statsunderstöden för olika anläggningskostnader inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Därför är det ändamålsenligt att integrera vissa understöd för anläggningskostnader inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde i momentet för statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen.

3.2 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås ändringar i lagen om statsandel för kommunal basservice. De viktigaste förslagen jämfört med nuläget är att

- antalet bestämningsgrunder för statsandelar minskas och överlappningar tas bort,
- innehållet i bestämningsgrunderna förenklas och förnyas samt graderingen slopas huvudsakligen,

- vikten av kostnadsposterna som ingår i kalkylerade kostnader ändras,

- utjämningen av statsandelar som bygger på skatteinkomster ändras,
- tilläggsdelarna och den allmänna delen kombineras och ett förslag till nya tilläggsdelar tas fram.

Grundstrukturen för det föreslagna nya systemet är

- kalkylerade kostnader,
- kommunernas självfinansieringsandel,
- kalkylerad statsandel för basservice,
- tilläggsdelar,
- utjämning av statsandelar enligt skatteinkomster,
- andra tillägg och avdrag i statsandelar och
- övergångsutjämnings

–hemkommunsersättningar.

Kommunens statsandel bestäms enligt åldersstruktur, sjukfrekvens, befolkningstäthet, arbetslöshetsgrad, invånare med främmande språk som modersmål, tvåspråkighet, skärgårdsmiljö och utbildningsbakgrund. Utgångsläget för kalkylerade kostnader och bestämningsgrunder är en grundpris som fastställs årligen genom förordning utifrån en kostnadsfördelning. Grundpriserna för tilläggsdelar fastställs årligen genom förordning.

Tabell 13.

Kalkylerade kostnader:									
	Åldersstruktur	Sjukfrekvens	Arbetslöshets- grad	Tvåspråkighet	Pers. med Befolkn.täthet främmande språk som modersmål		Skärgårds- miljö	Utbildnings- bakgrund	Övriga
Nuvarande system	20 740 089 579	2 383 644 301	484 692 951	52 903 790	44 942 878	197 218 167	2 270 479	0	1 254 008 019
NYTT SYSTEM	17 718 365 074	6 038 288 354	473 148 264	90 821 992	478 677 305	186 172 701	14 319 165	160 003 652	0
Relativa andelar, %									
	Åldersstruktur	Sjukfrekvens	Arbetslöshets- grad	Tvåspråkighet	Pers. med Befolkn.täthet främmande språk som modersmål		Skärgårds- miljö	Utbildnings- bakgrund	Övriga
Nuvarande system	82,4 %	9,5 %	1,9 %	0,2 %	0,2 %	0,8 %	0,0 %	0,0 %	5,0 %
NYTT SYSTEM	70,4 %	24,0 %	1,9 %	0,4 %	1,9 %	0,7 %	0,1 %	0,6 %	0,0 %

Tilläggsdelar:	Fjärrort	Samisk hembygd	Självförsörjn. arb.platser	Övriga	Sammanl.
Nuvarande system	36 184 044	3 504 002	0	269 362 554	309 050 600
NYTT SYSTEM	113 621 881	3 564 245	191 860 277	0	309 046 403

Utjämnings på basis av skatteinkomster och självfinansieringsandel:			
	Utjämn. av skatteink.	Självfinansier- ingsandel	Netto
Nuvarande system	-49 363 074	17 722 147 977	-17 771 511 052
NYTT SYSTEM	674 873 950	18 446 852 703	-17 771 978 752

Enligt propositionen ska bestämningsgrunderna för åldersstrukturen samt social- och hälsovården reformeras enligt Institutet för hälsa och välfärd och VATT:s studier. De ligger också till grund för förslaget till vikt av åldersgrupperna och en ny sjukfrekvenskoefficient.

Det föreslagna nya sjukfrekvenskriteriet består av hälsovårdens, äldreomsorgens och socialvårdens delfaktorer och de kostnadsfaktorer som de innehåller. Var och en kostnadsfaktor har fått en egen vikt utgående från hur allmän faktorn är och vilka är dess kostnader. Kostnaderna för hälsovården och äldreomsorgen räknas på grundval av arbetsförmågan och de vanligaste folksjukdomarna. I socialvården räknas kostnaderna endast på grundval av arbetsoförmågan.

När det gäller vikten av social- och hälsovårdens åldersgrupper och sjukfrekvens som faktorer som förklarar kostnadsskillnader, fö-

reslås det en märkbar förändring jämfört med nuläget. Det föreslås att vikten av åldersstrukturen av alla kalkylerade kostnader, inkl. förskoleundervisning och grundläggande undervisning, dagvård och övriga delfaktorer, sänks till ca 70 procent från dagens ca 82 procent. Enligt förslaget ska vikten av sjukfrekvensen höjas så att den är ca 2,5 gånger större jämfört med dagens system. De föreslagna ändringarna har ganska stora kommunvisa konsekvenser.

Sjukfrekvenskriterium

Förslaget till sjukfrekvenskriteriet grundar sig på Institutet för hälsa och välfärd statistiska material på individnivå som igen botten i specialersatta vanliga folksjukdomar och sjukdomsklassificeringar enligt Folkpensionsanstaltens statistisk.

Tabell. Föreslagna viktade koefficienter för hälso- och socialvården samt äldreomsorgen (källa: Institutet för hälsa och välfärd)

	Hälsovård (55,6 % av utgifterna)	Äldreomsorg (22,1 % av utgifterna)	Socialvård (22,3 % av utgifterna)
Åldersklasser			
0–5 år	0,70	-	0,62
6 år	0,50	-	0,78
7–12 år	0,66	-	1,41
13–15 år	0,89	-	3,99
16–18 år	0,80	-	3,80
19–64 år	0,47	-	0,29
65–74 år	0,74	0,01	0,91
75–84 år	1,14	0,51	1,72
85 år +	1,65	3,03	3,96
Sjukfrekvens			
Diabetes	0,56	0,25	-
Epilepsi	0,98	1,24	-
Psykoser	6,63	2,50	-
Reumatism	0,84	-	-
Bronkialastma	0,47	-	-
Blodtryckssjukdomar	0,38	-	-
Kranskärlsjukdomar	0,72	-	-
Crohns sjukdom	0,79	-	-
Demens	0,71	4,49	-
Cancer	2,89	-	-
Neurologiska sjukdomar	1,10	1,62	-
Hjärtarytmier	1,12	0,46	-
Arbetsförmåga Personer under 55 år som får sjukpension	3,59	-	12,03

Det föreslås att kommunens åldersstruktur fortsätter att vara den bestämningsfaktor som har störst vikt. De tre olika ålderskategorierna i det gällande systemet (förskoleundervisning, grundläggande undervisning samt hälso- och socialvård) ska ersättas av en åldersstrukturklass. Enligt förslaget ska den nya åldersstrukturklassens vikt och priser tillämpas i enlighet med Institutet för hälsa och välfärds och VATT:s studier och utredningar.

Utgående från dessa föreslås det att grundpriserna för basservicens kalkylerade kostnader fastställs separat för följande åldersklasser:

- 1) 0–5-åringar,
- 2) 6-åringar,
- 3) 7–12-åringar,
- 4) 13–15-åringar,
- 5) 16–18-åringar,
- 6) 19–64-åringar,
- 7) 65–74-åringar,

- 8) 75–84-åringar,
9) 85 år fyllda och äldre.

Befolkningsstäthet, arbetslöshetsgrad och skärgårdsmiljö ingår i det gällande systemet, innehållsmässigt är de dock annorlunda. Det föreslås att tvåspråkighetskriteriet också ska innehålla ett tillägg för svenskspråkighet inom förskoleundervisningen och den grundläggande undervisningen på samma sätt som nu. Kriteriet som gäller personer med ett främmande språk som modersmål ska enligt det nya systemet omfatta hela befolkningen. Det gällande systemet tar hänsyn till detta endast i förskoleundervisningens och den grundläggande undervisningens åldersgrupper.

Ett helt nytt bestämningskriterium i det nya systemet är utbildningsbakgrund. Enligt den undersökning som undervisnings- och kulturministeriet har låtit utföra har föräldrarnas utbildningsbakgrund en stor inverkan på inlärningsresultaten i förskoleundervisningen och den grundläggande undervisningen. I fråga om detta kriterium föreslås det att man beaktar andelen 30–54-åringar utan examen av den motsvarande åldersklassen i kommunen.

Den nuvarande allmänna delen och tilläggsdelarna ska ersättas med tre nya tilläggsdelar: fjärrortsfaktor, kommuner inom samernas hembygdsområde, självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser. Det föreslås alltså att den allmänna delen tas bort. De föreslagna tilläggsdelarna hör inte till basservicens kalkylerade kostnader, dvs. kommunerna har inte någon självfinansieringsandel i fråga om dessa. Totalsumman för tilläggsdelarna uppgår enligt förslaget till 309 miljoner euro enligt 2014 års nivå.

Tilläggsdelen till kommuner inom samernas hembygdsområde ska bli kvar också i det nya systemet. Fjärrortstilläggen enligt det gällande systemet ska bilda ett fjärrortstillägg. Därutöver föreslås det att självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser blir en ny grund för tilläggsdel.

Enligt förslaget ska vikten av utjämningen av inkomstunderlaget höjas jämfört med dagens system. Detta ska ske genom att man överför ca 720 miljoner euro från kostnadsutjämningen till utjämning av statsandelar som bygger på skatteinkomster. Utjämningsgränsen för utjämningen som bygger på skattein-

komster ska höjas från dagens 91,86 procent till 100 procent. De kommuner som ligger under utjämningsgränsen ska i utjämnings-tillägg få 80 procent av skillnaden mellan utjämningsgränsen och kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare. Enligt förslaget är utjämningsavdraget 30 procent av det invånarspecifika eurobeloppet som överskrider utjämningsgränsen utökat med överskridningens naturliga logaritm. Då innehåller systemet en 20 procent stor sporrande effekt under utjämningsgränsen och en flexibel progressivitet ovanför gränsen.

Det föreslås att effekterna av ändringen av statsandelssystemet jämnas ut mellan kommunerna på ett neutralt sätt i fråga om förhållandet mellan stat och kommun. Under en övergångsperiod på fem år ska kommunens statsandelar 2014 jämföras med de statsandelar som kommunen hade fått enligt de nya bestämningsgrunderna för statsandelar. De årliga ändringarna under övergångsperioden kan uppgå till högst 50 euro år 2015, 50 euro år 2016, 80 euro år 2017, 80 euro år 2018 och 120 euro år 2019. Dessa eurobelopp betyder ändring jämfört med året innan. Efter fem år är totaländringen 380 euro per invånare jämfört med utgångsläget. Sjätte året efter att systemet har införts gäller det fullt ut.

För att statsandelssystemet ska vara tydligt och hanterbart föreslås det i enlighet med det regeringens beslut om ramarna för statsfinanserna att Statsandel och statsunderstöd för läroanstalternas anläggningskostnader och Statsandel och statsunderstöd för allmänna biblioteks anläggningskostnader överförs från undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde till momentet Statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen. Eftersom de kommunspecifika grundpriserna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning utgår föreslås det att grunderna för hemkommunsersättningar reformeras.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Inledning

Propositionens konsekvenser analyseras genom att man jämför statsandelarna enligt den gällande lagen om statsandel för kommunal basservice och det föreslagna nya statsandelssystemet så att man i beräkningarna använder de beviljade statsandelsbeloppen på 2014 års nivå. Det är inte möjligt att använda 2015 års slutliga statsandelsuppgifter eftersom de detaljerade förslagen anges i budgetlagarna hösten 2014. Därtill blir de slutliga beräkningarna om 2015 års statsandelar färdiga först i december 2014. De ändringar som man redan nu vet att görs år 2015 och som har konsekvenser för statsandelar behandlas i slutet av detta kapitel.

De kalkylerade kostnaderna 2014 som bestäms enligt förslaget till ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice uppgår till ca 25,2 miljarder euro. Med stöd av lagen utbetalas i statsandelar omkring 8,6 miljarder euro. Kommunernas självfinansieringsandel är ungefär 18,4 miljarder euro. De kalkylerade kostnaderna och tilläggsdelarna i hela landet är enligt propositionen på 2014 års nivå som följer:

Tabell 14. Statsandelen för kommunal basservice enligt det nya systemet på 2014 års nivå

Bestämningsfaktorer i det nya systemet	Bestämningsfaktorer, 1 000 euro	Grundpriser, euro/invånare
Kalkylerade kostnader		
Åldersstruktur	17 721 355	
0–5-åringar		8 483,08
6-åringar		8 789,01
7–12-åringar		7 198,70
13–15-åringar		12 349,40
16–18-åringar		3 904,34
19–64-åringar		1 029,36
65–74-åringar		2 103,65
75–84-åringar		5 622,65
över 84-åringar		18 841,70
Sjukfrekvens	6 038 288	1 118,58
Arbetslöshetsgrad	473 148	86,92
Tvåspråkighet	90 822	268,00
Personer med ett främmande språk som modersmål	478 677	1 882,50
Befolkningsstäthet	186 173	37,87
Skärgårdsmiljö	14 319	368,87
Utbildningsbakgrund	160 004	407,38
Sammanlagt	25 162 786	
Kommunernas medfinansiering	18 446 853	3 417,24
Statsandel	6 715 934	
Tilläggsdelar		
Fjärrortsfaktor	113 622	205,88
Kommuner i samernas hembygdsområde	3 564	2 615,00
Självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser	191 860	62,49

Utjämning av statsandelar enligt skatteinkomster, netto	674 874	
Höjning av statsandel enligt prövning	20 000	
Statsandelsavdrag och -tillägg	893 118	
Statsandel för kommunal basservice, sammanlagt	8 593 469	

Ändringar som görs i samband med systemreformen

Statsandelsreformen förenklar systemet genom att minska antalet bestämningsgrunder och överlappningar. Det nuvarande systemet innehåller tre separata åldersstrukturklasser när det gäller att beräkna social- och hälsovårdens och förskoleundervisningens samt den grundläggande undervisningens kalkylerade kostnader. I enlighet med regeringspropositionen föreslås det en enda åldersstrukturklass som i huvudsak bygger på den gällande indelningen, men i beräkningsgrunderna har tagits in en ny åldersklass, 16–18-åringar.

Överlappande faktorer som beskriver servicens tillgänglighet har tagits bort. I det nya systemet föreslås kombinerade kriterier för att beakta fjärrortsfaktorn, skärgårdsmiljön och befolkningstätheten. Från beräkningsgrunderna har man försökt ta bort graderingar som orsakar ändringar i statsandelar för kommuner som ska slås samman. I fjärrortstillägget föreslås dock en gradering i två steg för att förlusterna i vissa mest avlägsna kommuner inte blir för stora när man övergår till det nya statsandelssystemet.

Tvåspråkighetskriteriet blir en bestämningsfaktor. Vid dimensioneringen av kriteriet tar man också hänsyn till svenskspråkighetstillägget enligt det gällande systemet. Tvåspråkighetstillägget är i princip en aning högre än de sammanlagda tvåspråkighets- och svenskspråkighetsförhöjningarna i det gällande statsandelssystemet.

Arbetslöshetsgraden och antalet arbetslösa blir ett arbetslöshetsgradskriterium som beskriver de kostnader som följer av arbetslösheten. Den kalkylerade kostnaden hålls kvar på dagens nivå.

Det gällande systemet innehåller närmare 50 separata bestämningsfaktorer. I det nya system som grundar sig på kalkylerade kostnader kommer att ingå åtta bestämningsfaktorer plus tre tilläggsdelar.

Nya faktorer är utbildningsbakgrundskoefficient och självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser. Enligt regeringsprogrammet vill man med hjälp av en utbildningsbakgrundskoefficient ta hänsyn till att omvärlden för den grundläggande undervisningen i kommunerna är olik. I utgångsläget är dess kostnadseffekt 160 miljoner euro. Syftet med självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser är att uppmuntra kommuner att vara aktiva i näringspolitiken. Den beaktar också särskilt centrumområdenas specialkostnader för service, till exempel för infrastruktur- och trafikinvesteringar. Kostnadseffekten är ca 190 miljoner euro.

De till främmande språk relaterade kostnaderna har stigit påtagligt under de senaste åren. Tidigare beaktades främmande språk endast i de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande undervisning. Nu föreslås det att definitionen utvidgas så att i kostnaderna beaktas servicebehovet hos hela befolkningen med ett främmande språk som modersmål i en kommun. I det gällande systemet beaktas kostnaderna för detta upp till ca 40 miljoner euro. I det nya systemet utvidgas kriteriet att gälla hela befolkningen. Den kalkylerade kostnaden uppgår till nästan 480 miljoner euro.

Dessa ändringar i bestämningsfaktorer har rätt så stora effekter för kommunernas statsandelar. Den största ändringen handlar om ändring av vikten av åldersstrukturen och sjukfrekvensen. Den här ändringen grundar sig på VATT:s och THL:s studier som finansministeriet har beställt för att utveckla systemet. De gällande beräkningsgrunderna

för sjukfrekvens och åldersgrupper bygger på statistik och studier från 1990-talets början.

I det gällande statsandelssystemet är vikten av åldersstrukturen vid kostnadsutjämnningen ca 82 procent och av sjukfrekvensen 10 procent av totalkostnaderna. I dagens system ingår ett antagande att ålder förklarar huvuddelen av servicekostnaderna. Enligt forskarnas färskaste utredningar är vikten av ålder emellertid mindre. Det är kostnaderna för sjukfrekvensen som ska fästas större vikt vid i fråga om kostnadsammansättningen. Enligt utredningarna ska vikten av sjukfrekvensen höjas till ca 25,0 procent av de kalkylerade kostnaderna och vikten av åldersstrukturen sänkas till 69,4 procent.

I regeringspropositionen ingår ett förslag till ökad vikt av inkomstutjämnningen i

statsandelssystemet. För att hålla kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna i balans, ska den summa på ca 720 miljoner euro som överförs till utjämnningen täckas genom att minska summan för kostnadsutjämnningen i en motsvarande grad. I praktiken går det här till på det sättet att man höjer kommunernas självfinansieringsandel per invånare med en lika stor andel i alla kommuner. När det gäller statsandelutjämnningen enligt skatteinkomster föreslår man att man beaktar fastighetsskatten för kärnkraftverk. Vid utjämnningen beaktas dock inte hela skatobeloppet, utan regeringspropositionen innehåller ett förslag att kärnkraftverkens kalkylerade fastighetsskatt beaktas upp till 50 procent.

Tabell 15. Utjämnning av statsandel enligt skatteinkomster på 2014 års nivå (nya grunder), euro

Utjämningsstillägg	Utjämningsavdrag	Netto
1 253 274 767	-578 400 817	674 873 950

Statsandelssystemet bygger på kalkylerade kostnader, vilket uppmuntrar kommuner till ekonomisk verksamhet. Det nya statsandelssystemet syftar till att öka den sporrande effekten också på andra sätt. Vid utjämnning av statsandelar enligt skatteinkomster ska den sporrande effekten också utvidgas till kommuner vars kalkylerade skatteinkomster ligger under utjämningsgränsen. I dagens system drar dessa kommuner inte någon nytta av att skatteinkomsterna växer till följd av att skatteunderlaget utvidgas eftersom utjämningsstillägget minskar i motsvarande grad. I fortsättningen får kommunen en del av nyttan när skatteunderlaget eventuellt växer. Enligt regeringspropositionen får kommunen 20 procent av skatteinkomstillväxten. Därtill har kriteriet för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser ett sporrande element som har syftet att bidra till kommunernas aktiva tag i näringspolitiken. Utgående från detta drar kommunen nytta av ett ökat antal arbetstillfällen också i statsandelssystemet.

I det nya statsandelssystemet minskar man hindren för kommunsammanslagningar genom att i huvudsak avveckla graderingarna i de olika bestämningsfaktorerna. Därför

kommer kommunernas förluster av statsandelar, som beror på sammanslagningar, vara mindre än i dag. Enligt kommunstrukturlagen (1698/2009) ska förluster av statsandelar till följd av kommunsammanslagningar ersättas fullt ut fram till 2019.

Övergångsarrangemanget som gäller de hemkommunsersättningar som betalas till andra utbildningsanordnare än kommuner genomförs som en intern överföring inom statsandelen för basservice så att statsandelen för kommunal basservice 2015 minskas med ca 0,30 euro per invånare. Arrangemanget gäller endast de utbildningsanordnare i fråga om vilka hemkommunsersättningen minskar till följd av det nya systemet. Det belopp som tillämpas i övergångsarrangemanget minskar varje år. Ändringen träder i kraft fullt ut 2020.

Övergångsutjämnning

Reformen av statsandelssystemet innebär rätt så stora ändringar i enskilda kommuners statsandelar. Konsekvenserna mildras med en övergångsperiod som löper över fem år. Det föreslås att övergångsutjämnningen där ut-

gångspunkten för jämförelsen är kommunens statsandel 2014 ska se ut så här:

Ändring år 2015 +/- 50 euro/invånare
 Ändring år 2016 +/- 100 euro/invånare
 Ändring år 2017 +/- 180 euro/invånare

Ändring år 2018 +/- 260 euro/invånare
 Ändring år 2019 +/- 380 euro/invånare

Systemet etableras fullskaligt från och med 2020.

Tabell 16. Övergångsutjämningsar i hela landet per år 2015–2019, miljoner euro

År	Utjämningsavdrag	Utjämningsstillägg	Netto
2015	-98,1	108,6	10,5
2016	-27,5	51,1	23,6
2017	-10,4	20,7	10,2
2018	-0,3	7,8	7,6
2019	0	2,1	2,1

Under övergångsperioden är utjämningsstilläggen större än utjämningsavdragen, dvs. kommunerna betalas 5,6–39,2 miljoner euro netto i utjämningsstillägg 2015–2019. Efter som statsandelsreformen ska vara kostnadsneutral mellan staten och kommunerna, ska ett motsvarande lika stort eurobelopp per invånare tas ut av alla kommuner. Minskningarna är som störst under övergångsperiodens två första år, men minskar mot slutet av perioden. Statsandelsystemet etableras fullskaligt sjätte året efter ikraftträdandet, dvs. år 2020. Då upphör också behovet av statsandelsavdrag med tanke på övergångsutjämningsar.

När det gäller beräkningssättet som grundar sig på hemkommunsersättningarnas faktiska kostnader använder man åldersgruppspecifik vikt enligt VATT:s studie. Enligt studien

ska vikten av 6-åringar sjunka från 0,91 till 0,61. Samtidigt höjs vikten av 13–15-åringar från 1,35 till 1,60. För hemkommunsersättningar föreslås också ett femårigt övergångsarrangemang.

Grundläggande konstundervisningen och det allmänna kulturväsendet som finansieras enligt denna lag ska omfattas av justeringen av kostnadsfördelningen.

4.2 Kommunvisa, kommungruppsvisa och regionala konsekvenser

De ändringar som systemreformen medför (i euro) har granskats per kommun, kommungrupp och landskap.

Tabell 17. Konsekvenser kommunvis

Ändring, euro/invånare	Antal kommuner	Miljoner euro
Tillägg		
300–	2	1,3
200–299	11	36,1
100–199	31	85,1
0–99	70	98,1
Totalt	114	220,6
Minskning		
300–	16	-22,2
200–299	30	-34,4
100–199	56	-93,9

0-99	88	-70,1
Totalt	190	220,6

Mer än hälften av de kommunvisa ändringarna är små, förluster eller tillägg under 100 euro per invånare. Totalt uppgår 16 kommuners förlust och 2 kommuners tillägg till över 300 euro per invånare. Sett i relation till inkomstskattesatsen motsvarar en ändring på 100 euro per invånare i genomsnitt en intäkt

på 0,62 procentenheter i hela landet på 2012 års nivå, då intäkterna från en skatteprocent var 161 euro per invånare. Som störst var intäkten i Grankulla, 344 euro per invånare, och som minst var den i Merijärvi, 92 euro per invånare.

Tabell 18. Konsekvenser enligt kommunstorlek

	Ändring, miljoner euro	Ändring, euro/invånare
Kommunstorlek		
Under 6 000	-31,3	-64
6 001–10 000	-26,5	-62
10 001–20 000	-16,2	-25
20 001–40 000	2,9	3
40 000–100 000	12,1	13
Över 100 000	58,5	29
TOTALT	0	0

Kommunstorleksgruppsspecifikt riktas störst i kommuner med under 10 000 invånare. Tilläggen till de största kommunerna med över 100 000 invånare. Minskningarna är re.

Tabell 19. Konsekvenser landskapsvis

	Ändring, miljoner euro	Ändring, euro/invånare
Landskap		
Nyland	46,4	30
Egentliga Finland	-53,9	-115
Satakunta	-37,4	-166
Egentliga Tavastland	-14,2	-81
Birkaland	-32,1	-65
Päijänne-Tavastland	3,4	17
Kymmenedalen	15,0	83
Södra Karelen	-3,3	-25
Södra Savolax	6,8	44
Norra Savolax	26,5	107
Norra Karelen	11,0	66
Mellersta Finland	2,2	8
Södra Österbotten	11,9	61
Österbotten	-2,6	-15
Mellersta Österbotten	4,2	61
Norra Österbotten	13,5	34

Kajanaland	4,0	50
Lappland	-1,9	-11
TOTALT	0	0

I och med reformen får sammanlagt 11 landskap mer statsandelar. Den största ökningen sker i Norra Savolax, 107 euro per invånare. I sju landskap kommer de sammanlagda statsandelarna att minska, mest i Satakunta, -166 euro/invånare.

4.3 Ändringar som inverkar på statsandelar från år 2015 framåt

Inom de närmaste åren görs avdrag i statsandelen för kommunal basservice om vilka det redan har fattats separata beslut. I rambeslutet från våren 2012 ingår ett avdrag på 250 miljoner euro för 2015. Dessutom innehåller 2013 års rambeslut ett avdrag på 175 miljoner euro för 2015, 215 miljoner euro för 2016 och 265 miljoner euro för 2017. Under åren 2012–2017 minskar statsandelen för kommunal basservice sammanlagt med ca 1,4 miljarder euro jämfört med år 2011, vilket innebär en minskning på ca 260 euro per invånare och kommun.

I enlighet med regeringsprogrammet övergår ansvaret för yrkeshögskolornas basfinansiering helt och hållet till staten vid ingången av år 2015. På 2015 års nivå uppgår det anslag som överförs från kommunerna till staten till ca 453 miljoner euro. I samband med statsandelsreformen har det fattats ett beslut om överföring av kommunernas finansieringsandel till yrkeshögskolornas finansiering. Enligt detta beslut höjer man kommunens självfinansieringsandel av andra funktioners driftskostnader på ett motsvarande sätt så att kommunernas självfinansieringsandel som tas bort från yrkeshögskolorna riktas till finansiering av den kommunala basservicen och det andra stadiet. Av den överförda summan avsätts 36 procent för kommunal basservice och 64 procent för det andra stadiet. På grundval av detta minskas statsandelen för kommunal basservice med ca 163 miljoner euro på 2015 års nivå. Detta sker genom att alla kommuners självfinansieringsandel höjs med ca 30 euro per invånare.

I samband med statsandelsreformen har det också tagits fram riktlinjer som går ut på att eftersom systemet ska vara tydligt och han-

terbart ska man från förvaltningsområdet för undervisnings- och kulturministeriet överföra Statsandel och statsunderstöd för läroanstaltarnas anläggningskostnader och Statsandel och statsunderstöd för allmänna biblioteks anläggningskostnader till momentet statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen. Det anslag som ska överföras är sammanlagt 46,6 miljoner euro. Av anslaget har en del bundits till finansieringen av projekt som man redan har beslutat om. Resten av statsandelen och -bidraget för läroanstalters anläggningskostnader skärs ner på grund av anpassningen av statsfinanserna. På 2018 års nivå är minskningen 22 miljoner euro.

I rambeslutet från våren 2014 ingår ett beslut om att slopa höjningen av kommunernas statsandel enligt prövning.

Enligt regeringsprogrammet reserverade man för utveckling av social- och hälsovården ett anslag på 145 miljoner euro som senare har skurits ned med 19,0 miljoner euro. Den resterande delen av statsandelen för utveckling av servicen betalas 2015.

Tabell 20. Utveckling av social- och hälsovården 2015, ökning av statsandelen jämfört med 2014 (miljoner euro)

Utveckling av elev- och studerandevården (statsandelen på årsnivå 13,1 miljoner euro)	4,65
Genomförande av lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (statsandelen på årsnivå 82 miljoner euro)	27,5
Utveckling av barnskyddet	10,0
Genomförande av lagstiftningen som gäller självbestämmanderätten	1,5
Utveckling av den övriga social- och hälsovården	9,4
- verkställandet av den nya socialvårdslagen från och med 2015	

Ändringar som sker från år 2015 framåt ingår inte i denna regeringsproposition. De ändringar som gäller dem görs i lagen separat för respektive budgetår.

4.4 Konsekvenser för miljön, jämställdheten och företagen

Propositionen har inte några konsekvenser för miljön eller jämställdheten.

Statsandelen påverkas inte av hur kommunen ordnar servicen. Statsandelssystemet uppmuntrar däremot kommuner att utveckla företagsverksamhetens förutsättningar. Vid statsandelsutjämning enligt skatteinkomster berörs också kommuner under utjämningsgränsen av den sporrande effekten när kommunerna får en del av den nytta som det bredare skatteunderlaget medför. Samtidigt har kriteriet för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser ett sporrande element som medför nytta för kommunen när antalet arbetstillfällen ökar i kommunens område.

4.5 Konsekvenser för statens och kommunernas förvaltning

Propositionen har inga konsekvenser för kommunernas eller statens förvaltning.

5 BEREDNING AV PROPOSITIONEN

Reformen av lagen om statsandel för kommunal basservice har beretts vid finansministeriets kommun- och regionförvaltningsavdelning. Förvaltnings- och kommunminister Henna Virkkunen utsåg den 28 juni 2012 Arno Miettinen till utredare för statsandelsreformen för tiden 1.6.2012–31.3.2014. Det utsågs också en stödgrupp och en expert- och beräkningsgrupp som bistod utredaren i uppgiften. Gruppernas mandattid löpte ut den 31 december 2013.

Till medlemmar i expert- och beräkningsgruppen utsågs företrädare för finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt Finlands kommunförbund. Förutom företrädarna för dessa instanser hörde till stödgruppen med-

lemmar som företrädde Statens ekonomiska forskningscentral och fyra kommuner.

Expert- och beräkningsgruppen sammanträdde sju gånger, stödgruppen fem gånger. Därutöver behandlade styrgruppen för kommunreformen statsandelsreformen tre gånger. För beredning av lagen tillsattes också en laggrupp för statsandelsreformen som sammanträdde fyra gånger.

Ministerarbetsgruppen för förvaltnings- och regionutvecklingen har behandlat statsandelsreformen 15 gånger och det ekonomipolitiska ministerutskottet två gånger.

För beredningen av reformen beställde utredaren följande utredningar:

1. Statens ekonomiska forskningscentralens utredning (VATT/2012) om åldersgruppsfaktorernas vikt i euro i kommunernas statsandelssystem enligt det gällande systemet (sektorsspecifikt, tre grupper) samt enligt finansministeriets kombinerade åldersgruppsindelning (en grupp innehållande alla till det kalkylerade statsandelsunderlaget hörande uppgifter). Utredningens omfattning begränsades senare att gälla vikten av kostnaden för åldersgrupperna inom dagvård samt förskoleundervisning och grundläggande undervisning eftersom man ingick ett separat avtal med Institutet för hälsa och välfärd. VATT:s rapport om beaktande av åldersstrukturen inom förskoleundervisningen och den grundläggande undervisningen i statsandelssystemet blev färdig den 16 september 2013.

2. Statistikcentralens utredning om utveckling av ett nytt tillgänglighetskriterium med målet att kombinera de nuvarande fjärrorts- och befolkningstäthetsfaktorerna. Under arbetet gjorde Statistikcentralen beräkningar som gällde bebyggelsestrukturen, servicestrukturen och invånarnas resor för att uträta ärenden. Utifrån Statistikcentralens arbete drogs slutsatsen att de föreslagna indikatorerna inte förbättrar indikering av tillgängligheten jämfört med de gällande kriterierna. Det föreslås att den gällande fjärrortsfaktorn och befolkningstätheten också ska finnas i det nya statsandelssystemet när man beskriver behovet av service i kommuner i avlägsna och glea bygder.

3. Institutets för hälsa och välfärd (THL) undersökning som hade målet att utreda och

räkna vikten av åldersgruppsfaktorerna enligt en enhetlig åldergruppsindelning:

- 0–6-åringar
- 7–12-åringar
- 13–15-åringar
- 16–18-åringar
- 19–64-åringar
- 65–74-åringar
- 75–84-åringar
- över 85 år gamla.

Ett ytterligare mål var att åldersgruppen 16–18-åringar ska vid behov kunna slås samman och bilda en grupp 16–64-åringar.

Institutet för hälsa och välfärd hade också till uppgift att komma med ett förslag till nya statsandelskriterier för hälsovården och äldreomsorgen. Avsikten var att kriteriet består av två delar: vikten av kostnader enligt en enhetlig åldersgruppsindelning och vikten av kostnader som gäller sjukfrekvens och socioekonomiska faktorer.

Det fjärde målet handlade om att utveckla ålderskriterier och andra behovskriterier för de socialvårdstjänster som kommunen upprätthåller på samma sätt som inom hälsovården och äldreomsorgen. De områden som undersökningen gällde var barnskydd, utkomststöd, socialarbete, handikapp- och mentalvårdstjänster samt service för missbrukare.

Utredaren gav ut de preliminära riktlinjerna för reformen av statsandelssystemet den 12 februari 2013.

Det preliminära reformförslaget skickades till kommunerna för kommentarer 17.12.2013–17.1.2014. Kommunerna uppmanades lämna synpunkter om kriterierna och beräkningsmodellen för det nya statsandelssystemet enligt utredarens preliminära förslag. Samtidigt fick kommunerna också preliminära kommunspecifika beräkningar om ändringen av statsandelarna enligt 2013 års statsandelsnivå eftersom 2014 års siffror ännu inte var färdiga.

En officiell begäran om utlåtande om utredarens slutliga förslag sändes den 4 februari 2014 till ministerierna, Finlands Kommunförbund rf och andra intressentgrupper. De svenskspråkiga och samiskspråkiga begärandena om utlåtande sändes när översättningarna var färdiga den 6 februari 2014. Tiden för utlåtande löpte ut den 4 april 2014 och för svenskspråkiga och samiskspråkiga kommuner den 8 april 2014.

Inom den utsatta tiden inkom 331 utlåtanden, av vilka 261 kom från kommuner och 70 från andra instanser. Av kommunerna var 75 procent positivt inställda till behovet av att reformera bestämningsgrunderna, även om de flesta samtidigt hade synpunkter på de enskilda kriterierna. Neutrala förhöll sig 12 procent, medan 13 procent var negativt inställda till reformen.

Ett sammandrag av remissyttrandena har publicerats på finansministeriets webbsidor.

Delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning har behandlat reformen av statsandelssystemet tre gånger. Delegationens möte den 8 april 2014 var samtidigt ett sådant samrådsförfarande om regeringspropositionen som avses i 8 § i kommunallagen.

Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling beslutade den 10 april 2014 att förorda att regeringspropositionen behandlas i statsrådet.

6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER

Regeringens proposition som hänför sig till 2015 års budgetproposition ges separat i samband med budgetlagarna.

Propositionen hänför sig till en regeringsproposition som gäller ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och som lämnas senare.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

4 §. Definitioner. En ändring av statsandelsgrunderna förutsätter att en av de gällande definitionerna stryks och att två nya definitioner tas in i lagen.

Eftersom det föreslås att kommun med skärgårdsdel inte längre ska användas som grund för bestämmande av statsandel föreslås det att 1 mom. 7 punkten ändras så att i den definieras innehållet i det nya begreppet självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser. Självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser fastställs per kommun enligt Statistikcentralens sysselsättningsstatistik.

I 8–10 punkten görs både ändringar som behövs till följd av reviderad lagstiftning och lagtekniska ändringar.

Ibruktageanddet av en ny utbildningsbakgrundskoefficient som grund för bestämmande av statsandel förutsätter en entydig definition av begreppet utbildningsbakgrund. Därför föreslås det att i 1 mom. 11 punkten tas in en ny definition av detta. Uppgifter om befolkningens utbildningsbakgrund fås från Statistikcentralens sysselsättningsstatistik.

2 kap. Statsandel för kommunal basservice

5 §. Statsandel för kommunal basservice. I paragrafen föreslås bestämmelser om hur statsandelen för kommunal basservice ska beräknas och vilka beräkningsfaktorer den består av. Dessa beräkningsfaktorer kallas statsandelsgrunder.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att i 1 punkten nämns endast en statsandelsgrund, de kalkylerade kostnaderna för statsandels-

åligganden. De kalkylerade kostnaderna uppgår till ca 25,2 miljarder euro på 2014 års nivå. De består av de kalkylerade kostnaderna för uppgifter enligt de mer än 30 lagar som anges i 1 § 1 mom. Enligt förslaget slopas ur det nya statsandelssystemet de tidigare, separata statsandelsgrunder i 1–4 punkten som i den gällande lagen omfattar grunderna för bestämmande av den allmänna delen, de kalkylerade kostnaderna för social- och hälsovården, de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt allmänna bibliotek samt bestämningsgrunderna för grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet. Det föreslås att 1 mom. 2 punkten ändras så att som statsandelsgrund används grunderna för bestämmande av tilläggsdelar för kommuner inom samernas hembygdsområde, för fjärrorter samt på basis av självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser. Av dessa tillämpas tilläggsdelen för kommuner inom samernas hembygdsområde med samma namn i 28 § 5 punkten i den gällande lagen, men det föreslås i motiveringen till 28 § att dess innehåll ändras så att det motsvarar syftena med det nya statsandelssystemet.

I 2 mom. föreskrivs det om hur statsandelen till kommunen bestäms enligt de nya statsandelsgrunderna. Det föreslås att kommunen i statsandel beviljas det belopp som fås när de kalkylerade kostnader som bestäms enligt 6–13 § adderas och kommunens självfinansieringsandel (55 §) dras av från summan. Till det beloppet läggs de eventuella tilläggsdelarna för fjärrorter, på basis av självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser och för kommuner inom samernas hembygdsområde. I 2 mom. föreslås också hänvisningarna bli ändrade tekniskt så att de motsvarar paragrafändringarna.

Statsandelen för kommunal basservice i kommun i

Statsandelen för kommunal basservice i kommun i

STATSANDEL i

$= KALKYLERADE KOSTNADER_i - SJÄLVFINANSIERINGSANDEL_i + TILLÄGGSDELAR_i$

där

KALKYLERADE KOSTNADER_i

$= KALK.KOSTN_i \text{ ÅLDERSKL} + KALK.KOSTN_i \text{ SJUKFR} + KALK.KOSTN_i \text{ ARB.LÖSH} +$
 $KALK.KOSTN_i \text{ FRÄMM.SPR} + KALK.KOSTN_i \text{ TVÅSPR} + KALK.KOSTN_i \text{ SKÄRG} + KALK.KOSTN_i$
 $BEF.T + KALK.KOSTN_i \text{ UTB.BAKGR}$

KALK.KOSTN_i ÅLDERSKL är de kalkylerade kostnaderna per åldersklass i kommun i

KALK.KOSTN_i SJUKFR är de kalkylerade kostnaderna för sjukfrekvens i kommun i

KALK.KOSTN_i ARB.LÖSH är de kalkylerade kostnaderna för arbetslöshet i kommun i

KALK.KOSTN_i FRÄMM.SPR är de kalkylerade kostnaderna för inslaget av personer med främmande språk som modersmål i kommun i

KALK.KOSTN_i TVÅSPR är de kalkylerade kostnaderna för tvåspråkighet i kommun i

KALK.KOSTN_i SKÄRG är de kalkylerade kostnaderna för karaktär av skärgård i kommun i

KALK.KOSTN_i BEF.T är de kalkylerade kostnaderna för befolkningstäthet i kommun i

KALK.KOSTN_i UTB.BAKGR är de kalkylerade kostnaderna för utbildningsbakgrund i kommun i

SJÄLVFINANSIERINGSANDEL_i är självfinansieringsandelen i kommun i

TILLÄGGSDELAR_i är tilläggsdelar för fjärrort, på basis av självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser samt för kommuner inom samernas hembygdsområde för kommun i

3 kap. **Kalkylerade kostnader för statsandelen för kommunal basservice**

Det föreslås att kapitlets rubrik ändras eftersom man i det nya statsandelssystemet frångår separata grunder för bestämmande av den allmänna delen och de uppgiftsbaserade statsandelarna, samtidigt som man som nya bestämningsgrunder tar i bruk kalkylerade kostnader enligt 6–13 §.

6 §. *Kalkylerade kostnader för statsandelen för kommunal basservice.* Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar innehållet i paragrafen, som ändras i sin helhet.

I 1 mom. fastställs sättet för beräkning av de kalkylerade kostnaderna. Det grundar sig på de grundpriser som i det nya systemet årligen med stöd av 54 § fastställs genom förordning av statsrådet liksom i gällande lag. Till summan av de kalkylerade kostnaderna per åldersklass adderas de icke-åldersklassbundna kalkylerade kostnader som fastställts på grundval av sådana övriga

grunder som anges i momentet och som beräknas separat enligt 7–13 §.

I 2 mom. förtecknas de åldersklasser för vilka det fastställs ett grundpris genom förordning av statsrådet. En helt ny åldersklass som tillämpas är 16–18-åringarna. Efter detta är hela befolkningen indelad i åldersklasser, för vilka det fastställs motsvarande grundpriser. Detta är nödvändigt eftersom det föreslås att de uppgiftsbaserade bestämningsgrunderna och åldersklassificeringen slopas.

Följande åldersklasser föreslås i 2 mom.:

- 1) 0–5-åringar,
- 2) 6-åringar,
- 3) 7–12-åringar,
- 4) 13–15-åringar,
- 5) 16–18-åringar,
- 6) 19–64-åringar,
- 7) 65–74-åringar,
- 8) 75–84-åringar,
- 9) 85-åringar och äldre.

Åldersstrukturkomponenten i fråga om de kalkylerade kostnaderna för basservicen i kommun i

*GP 0–5 år. * inv.antal i 0–5 år. +
 GP 6 år. * inv.antal i 6 år. +
 GP 7–12 år. * inv.antal i 7–12 år. +
 GP 13–15 år. * inv.antal i 13–15 år. +
 GP 16–18 år. * inv.antal i 16–18 år. +
 GP 19–64 år. * inv.antal i 19–64 år. +
 GP 65–74 år. * inv.antal i 65–74 år. +
 GP 75–84 år. * inv.antal i 75–84 år. +
 GP 85 år. och äldre * inv.antal i 85 år. och äldre*

där

GP 0–5 år. är grundpriset för 0–5-åringar, inv.antal i 0–5 år. är antalet 0–5-åringar i kommun i,

GP 6 år. är grundpriset för 6-åringar, inv.antal i 6 år. är antalet 6-åringar i kommun i,

GP 7–12 år. är grundpriset för 7–12-åringar, inv.antal i 7–12 år. är antalet 7–12-åringar i kommun i,

GP 13–15 år. är grundpriset för 13–15-åringar,

inv.antal i 13–15 år. är antalet 13–15-åringar i kommun i,

GP 16–18 år. är grundpriset för 16–18-åringar, inv.antal i 16–18 år. är antalet 16–18-åringar i kommun i,

GP 19–64 år. är grundpriset för 19–64-åringar, inv.antal i 19–64 år. är antalet 19–64-åringar i kommun i,

GP 65–74 år. är grundpriset för 65–74-åringar, * inv.antal i 65–74 år. är antalet 65–74-åringar i kommun i,

GP 75–84 år. är grundpriset för 75–84-åringar, inv.antal i 75–84 år. är antalet 75–84-åringar i kommun i,

GP 85 år. och äldre är grundpriset för 85-åringar och äldre, inv.antal i 85 år. och äldre är antalet 85-åringar och äldre i kommun i.

7 §. Sjukfrekvenskoefficient. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar innehållet i paragrafen, som ändras i sin helhet. Syftet med sjukfrekvenskoefficienten är att ersätta kommunen för dess kostnader för hälso- och sjukvård, äldreomsorg och socialvård. För varje kommun beräknas årligen en kommunspecifik sjukfrekvenskoefficient. Koefficienten beskriver också kommunens behov av service i förhållande till andra kommuner. Sjukfrekvensen har preliminärt viktats till 24 procent och åldersklassernas vikt är 70,4 procent av alla kalkylerade kostnader. Denna andel kommer att förändras årligen till följd av ändringar i kommunerna när det gäller sjukfrekvens, åldersstruktur och andra bestämningsfaktorer.

Som sjukfrekvenskoefficientens kostnadsfaktorer inom hälso- och sjukvården beaktas enligt 2 mom. de viktigaste sjukdomar som finns i Folkpensionsanstaltens statistik och som ger rätt till specialersättning. För varje sjukdom fastställs separata viktkoefficienter enligt sjukdomarnas förekomst och vårdkostnader. Som kostnadsfaktor för socialvården

används också viktcoefficienten för sjukpensionärer under 55 år.

Som sjukfrekvenskoefficientens kostnadsfaktorer inom äldreomsorgen beaktas enligt 3 mom. de vanligaste sjukdomar bland de äldsta åldersklasserna som finns i Folkpensionsanstaltens statistik och som ger rätt till specialersättning. För varje sjukdom fastställs separata viktcoefficienter enligt sjukdomarnas förekomst och vårdkostnader.

Som sjukfrekvenskoefficientens kostnadsfaktor inom socialvården beaktas enligt 4 mom. viktcoefficienten för sjukpensionärer under 55 år.

Bestämmelser om viktningen av de i 1–4 mom. avsedda sjukfrekvenskoefficientens delfaktorer och om kostnadsfaktorernas viktcoefficienter utfärdas med fem års mellanrum.

I 6 mom. föreskrivs om hur de kalkylerade kostnaderna på grundval av sjukfrekvens ska beräknas. Det föreslås att genom förordning av statsrådet med stöd av 54 § årligen föreskrivs om grundpriset för sjukfrekvensen.

I 7 mom. föreskrivs om vilket statistikår som ska användas och om källan till statistiken.

De kalkylerade kostnaderna för sjukfrekvensen i kommun i

$= SJUKFRK_i * GPSJUKFR * inv.antal_i$
där
 $SJUKFRK_i$ är sjukfrekvenskoefficienten för kommun i,

*GPSJUKFR är grundpriset för sjukfrekvensen, och
inv.antal i är invånarantalet i kommun i.*

8 §. Arbetslöshetskoefficient. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar innehållet i paragrafen, som ändras i sin helhet. Syftet med arbetslöshetskoefficienten är att ersätta kommunen för dess kostnader för arbetslöshet.

I 1 mom. föreskrivs det om grunderna för bestämmande av den nya arbetslöshetskoefficienten, enligt vilka det för varje kommun fastställs en kommunspecifik arbetslöshetskoefficient. I momentet föreskrivs också om vilken informationskälla och vilket år som används vid beräkningen.

Bestämmelser om sättet för beräkning av en enskild kommuns kalkylerade kostnader på grundval av arbetslösheten finns i 2 mom. Om arbetslösheten i kommunen ligger under landets medeltal, blir arbetslöshetskoefficienten mindre än 1, och då blir kommunens kalkylerade kostnad per invånare lägre än det genom förordning av statsrådet fastställda grundpriset per invånare. Om arbetslösheten i kommunen ligger över landets medeltal, blir kommunens kalkylerade kostnad per invånare högre än det fastställda grundpriset per invånare. Det föreslås att genom förordning av statsrådet med stöd av 54 § årligen föreskrivs om grundpriset för arbetslöshetskoefficienten.

Arbetslöshetskoefficienten för kommun i

$ALK_i = \frac{arbetsl_i}{arbetsl_{hela\ landet}}$

där

$arbetsl_i$ är andelen arbetslösa av arbetskraften i kommun i,

$arbetsl_{hela\ landet}$ är andelen arbetslösa av arbetskraften i hela landet, så att

$arbetsl_i = \frac{arbetslösa_i}{arb.kraft_i}$ och $arbetsl_{hela\ landet} = \frac{arbetslösa_{hela\ landet}}{arb.kraft_{hela\ landet}}$

$arbetslösa_i$ är antalet arbetslösa i kommun i,

$arb.kraft_i$ är mängden arbetskraft (arbetande och arbetslösa) i kommun i,

$arbetslösa_{hela\ landet}$ är antalet arbetslösa i hela landet, och

$arb.kraft_{hela\ landet}$ är mängden arbetskraft (arbetande och arbetslösa) i hela landet.

De kalkylerade kostnaderna för arbetslösheten i kommun i

$$= GP^{ARB.LÖSH} * ALK_i * inv.antal_i$$

där

$GP^{ARB.LÖSH}$ är grundpriset för arbetslösheten,
 ALK_i är arbetslöshetskoefficienten för kommun i , och
 $inv.antal_i$ är invånarantalet i kommun i .

9 §. Främmandespråkskoefficient. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar innehållet i paragrafen, som ändras i sin helhet. Syftet med främmandespråkskoefficienten är att ersätta kommunen för dess kostnader för inflyttare med främmande språk som modersmål.

Den föreslagna nya bestämningsgrunden, kommunens främmandespråkskoefficient, fås enligt 1 mom. genom att räkna andelen invånare med främmande språk som modersmål av kommunens invånarantal och genom att därifrån dra av motsvarande andel för den kommun där andelen invånare med främmande språk som modersmål är lägst. I antalet personer med främmande språk som mo-

dersmål inkluderas inte svensk- och samisk-språkiga invånare. I antalet personer med främmande språk som modersmål beaktas däremot alla åldersklasser, medan det nuvarande systemet endast har beaktat personer med främmande språk som modersmål som en höjning av statsandelen för förskoleundervisning och grundläggande utbildning.

I 2 mom. föreskrivs om hur kommunens kalkylerade kostnader på grundval av inslaget av personer med främmande språk som modersmål ska beräknas. Det föreslås att genom förordning av statsrådet med stöd av 54 § årligen föreskrivs om grundpriset för främmandespråkskoefficienten.

Främmandespråkskoefficienten för kommun i

$$FSK_i = \frac{främm.språkantal_i}{inv.antal_i} \frac{inv.antal_{l\ddot{a}gst}}{främm.språkantal_{l\ddot{a}gst}}$$

där

$främm.språkantal_i$ är antalet personer med främmande språk som modersmål i kommun i ,
 $inv.antal_i$ är invånarantalet i kommun i ,
 $främm.språkantal_{l\ddot{a}gst}$ är antalet personer med främmande språk som modersmål i den kommun där antalet personer med främmande språk som modersmål är lägst, och
 $inv.antal_{l\ddot{a}gst}$ är invånarantalet i den kommun där antalet personer med främmande språk som modersmål är lägst.

De kalkylerade kostnaderna för inslaget av personer med främmande språk som modersmål i kommun i

$$= GP^{FRÄMM.SPR} * FSK_i * inv.antal_i$$

där

$GP^{FRÄMM.SPR}$ är grundpriset för inslaget av personer med främmande språk som modersmål,
 FSK_i är främmandespråkskoefficienten för kommun i , och
 $inv.antal_i$ är invånarantalet i kommun i .

10 §. Tvåspråkighet. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar innehållet i paragrafen, som ändras i sin helhet. Syftet med de kalkylerade kostnaderna för tvåspråkigheten är att ersätta kommunen för dess kostnader för tvåspråkighet.

I paragrafen fastställs sättet för beräkning av de kalkylerade kostnaderna på grundval

av tvåspråkighet. Det föreslås att genom förordning av statsrådet med stöd av 54 § årligen föreskrivs om grundpriset för tvåspråkighet.

Begreppet tvåspråkighet definieras i 4 § i lagen utifrån 5 § i språklagen.

De kalkylerade kostnaderna för tvåspråkigheten i en tvåspråkig kommun i

$$= (GP^{TVÅSPR} * inv.antal_i * 0,07) + (GP^{TVÅSPR} * inv.antal_i^{svenskspr} * 0,93)$$

där

$GP^{TVÅSPR}$ är grundpriset för tvåspråkighet,

$inv.antal_i$ är invånarantalet i kommun i, och

$inv.antal_i^{svenskspr}$ är antalet svenskspråkiga i kommun i.

11 §. Karaktär av skärgård. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar innehållet i paragrafen, som ändras i sin helhet. Syftet med de kalkylerade kostnader som fastställs på grundval av karaktären av skärgård är att ersätta kommunen för dess kostnader för skärgårdsförhållanden.

En skärgårdskommuns kalkylerade kostnader enligt 1 mom. beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för karaktären av skärgård multipliceras med kommunens invånarantal. Paragrafen tillämpas på sådana kommuner som statsrådet genom en förordning som utfärdats med stöd av 9 § i lagen om främjande av skärgårdens utveckling

(494/1981) har förklarat såsom skärgårdskommuner.

Enligt 2 mom. beräknas de kalkylerade kostnaderna på grundval av karaktären av skärgård för skärgårdskommuner där minst hälften av invånarna bor utan fast vägförbindelse till fastlandet genom att det per invånare bestämda grundpriset för karaktären av skärgård multipliceras med kommunens invånarantal och produkten multipliceras med 3. Det föreslås att genom förordning av statsrådet med stöd av 54 § årligen föreskrivs om grundpriset för karaktären av skärgård. För kommuner med skärgårdsdel fastställs inte en sådan kalkylerad kostnad som avses i momentet.

De kalkylerade kostnaderna för karaktären av skärgård i skärgårdskommun i

$$= GP^{SKÄRG} * inv.antal_i, \text{ när kommun } i \text{ är en skärgårdskommun,}$$

$$GP^{SKÄRG} * inv.antal_i * 3, \text{ när kommun } i \text{ är en skärgårdskommun och } inv.antal_i^{utan vägf} \geq 0,5$$

$inv.antal_i$

där

$GP^{SKÄRG}$ är grundpriset för karaktären av skärgård,

$inv.antal_i$ är invånarantalet i kommun i, och

$inv.antal_i^{utan vägf}$ är antalet invånare i kommun i som bor utan fast vägförbindelse till fastlandet.

4 kap.

Kalkylerade kostnader för social- och hälsovård samt barndagvård

Det föreslås att kapitlets rubrik upphävs eftersom bestämningsgrunderna för de uppgiftsbaserade statsandelarna inte längre fastställs i det nya statsandelssystemet.

12 §. Befolkningstäthetskoefficient. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar innehållet i paragrafen, som ändras i sin helhet. Syftet med de kalkylerade kostnader som fastställs på grundval av befolkningstätheten är att ersätta kommunen för dess kostnader för gles bosättning. Vid beräkningen används Statistikcentralens allmänna statistik över befolkning och areal.

I 1 mom. föreskrivs det om grunderna för bestämmande av den nya befolkningstäthetskoefficienten, enligt vilka det för varje kommun fastställs en kommunspecifik befolkningstäthetskoefficient.

I 2 mom. föreskrivs om hur de kalkylerade kostnaderna på grundval av befolkningstäthetskoefficienten ska beräknas för kommunen. Det föreslås att koefficienten kan vara högst 20, eftersom skillnaderna mellan kommunerna annars blir orimligt stora. Det föreslås att genom förordning av statsrådet med stöd av 54 § årligen föreskrivs om grundpriset för denna koefficient.

Befolkningstäthetskoefficienten för kommun i

$$BEF.TK_i = \frac{\text{befolkningstäthet}_{\text{hela landet}}}{\text{befolkningstäthet}_i}$$

där

befolkningstäthet_{hela landet} är den genomsnittliga befolkningstätheten i hela landet.

De kalkylerade kostnaderna för befolkningstätheten i kommun i

$$= GP^{BEF.T} * \text{inv.antal}_i * BEF.TK_i \leq 20$$

där

GP^{BEF.T} är grundpriset för befolkningstätheten, inv.antal_i är invånarantalet i kommun i, och BEF.TK_i är befolkningstäthetskoefficienten för kommun i.

13 §. Utbildningsbakgrundskoefficient. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar innehållet i paragrafen, som ändras i sin helhet. Syftet med de kalkylerade kostnader som fastställs på grundval av utbildningsbakgrundskoefficienten är att ersätta kommunen för de skillnader i servicebehovet som beror på skillnader i utbildningsbakgrunden hos elevernas föräldrar.

I 1 mom. föreskrivs det om grunderna för bestämmande av den nya utbildningsbak-

grundskoefficienten, enligt vilka det för varje kommun fastställs en kommunspecifik utbildningsbakgrundskoefficient.

I 2 mom. föreskrivs det om hur de kalkylerade kostnaderna på grundval av utbildningsbakgrundskoefficienten ska beräknas för kommunen. Det föreslås att genom förordning av statsrådet med stöd av 54 § årligen föreskrivs om grundpriset för denna koefficient.

Utbildningsbakgrundskoefficienten för kommun i

$$UTB.BAKGRK_i = \frac{\text{utan examen}_{i^{30-54 \text{ år}}} - \text{utan examen } 30-54 \text{ år.lägst}}{\text{inv.antal}_{i^{30-54 \text{ år}}} - \text{inv.antal } 30-54 \text{ år.lägst}}$$

där

$inv.antal_i^{30-54\text{ år}}$ är antalet 30–54-åringar utan examen efter grundskolestadiet i kommun i ,
 $inv.antal_i^{30-54\text{ år}}$ är antalet 30–54-åringar i kommun i ,
 utan examen 30–54 år. lägst är antalet 30–54-åringar utan examen efter grundskolestadiet i den kommun där andelen personer utan examen efter grundskolestadiet av motsvarande åldergrupp är lägst,
 och
 $inv.antal\ 30-54\text{ år}$ lägst är antalet 30–54-åringar i den kommun där andelen personer utan examen efter grundskolestadiet av motsvarande åldergrupp är lägst.

De kalkylerade kostnaderna för utbildningsbakgrunden i kommun i

$$= GP^{UTB.BAKGR} * UTB.BAKGRK_i * inv.antal_i$$

där

$GP^{UTB.BAKGR}$ är grundpriset för utbildningsbakgrunden,
 $UTB.BAKGRK_i$ är utbildningsbakgrundskoefficienten för kommun i , och
 $inv.antal_i$ är invånarantalet i kommun i .

14–20 §. Det föreslås att paragraferna upphävs eftersom uppgiftsbaserade bestämningsfaktorer inte längre fastställs i det nya statsandelssystemet.

21 §. Beräkning av koefficienterna och bestämningsfaktorerna i vissa fall. Paragrafen förblir oförändrad till sitt innehåll, men hänvisningarna till de paragrafer som gäller koefficienter och bestämningsfaktorer ändras så att de motsvarar de bestämningsfaktorer som reglerar det nya systemet.

5 kap. **Kalkylerade kostnader för förskoleundervisning, grundläggande utbildning och allmänna bibliotek samt bestämningsgrunder för grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet**

Det föreslås att kapitlets rubrik upphävs, eftersom uppgiftsbaserade bestämningsfaktorer inte längre fastställs i det nya statsandelssystemet.

22–25 §. Det föreslås att paragraferna upphävs eftersom de uppgiftsbaserade bestämningsfaktorer som fastställs i dem inte längre ligger till grund för de kalkylerade statsandelarna.

6 kap. **Tilläggsdelar för fjärrorter, på basis av självförsörjnings-**

graden i fråga om arbetsplatser och för kommuner inom samernas hembygdsområde

Det föreslås att kapitlets rubrik ändras så att den motsvarar de tilläggsdelar som tillämpas i det nya statsandelssystemet.

26 §. Tilläggsdel för fjärrort. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar innehållet i paragrafen, som ändras i sin helhet. Syftet med de kalkylerade kostnader som fastställs på grundval av tilläggsdelen för fjärrort är att ersätta kommunen för dess kostnader för sitt avsidet läge.

I 1 mom. föreskrivs om hur tilläggsdelen för fjärrort beräknas. Tilläggsdelen för fjärrort beräknas som produkten av det grundpris för tilläggsdelen för fjärrort som fastställts genom förordning av statsrådet, kommunens fjärrortstal och kommunens invånarantal. I de mest avlägsna kommunerna, vilkas fjärrortstal utan avrundning är minst 1,5, blir kommunens tilläggsdel tre gånger så stor. I 2 mom. föreskrivs om tilläggsdel för fjärrort för de kommuner där fjärrortstalet utan avrundning är minst 1,0, men mindre än 1,5. Avvikande från den gällande lagen är grundpriset för tilläggsdelen för fjärrort en grund för bestämmande av tilläggsdelen för fjärrort. Grundpriset fastställs enligt 54 § genom förordning av statsrådet, liksom de övriga grundpriserna i det föreslagna systemet.

I 3 mom. ges statsrådet ett bemyndigande att utfärda bestämmelser om grunderna för fastställande av fjärrortstalet, som används vid beräkningen av tilläggsdelen för fjärrort. Dessa bestämningsgrunder avses förbli oförändrade och 2015 tillämpas 1 § i den gällande statsrådsförordningen (1512/2011) när det gäller fastställandet av fjärrortstalet. Enligt den består kommunernas fjärrortstal av summan av två befolkningsunderlagsindex, vardera med minimivärdet 0. Det första befolkningsunderlagsindexet (lokalt befolkningsunderlagsindex) mäter folkmängden på 25 kilometers avstånd och det andra (regionalt befolkningsunderlagsindex) på 50 kilometers avstånd från kommunens demografiska mittpunkt. Kommunens demografiska mittpunkt är kommunens kalkylerade befolkningstygndpunkt som beräknas utgående från rutor av storleken en kvadratkilometer på så sätt att varje bosatt rutas befolkningsmängd

är viktvariabel och koordinaterna för rutans medelpunkt är lägesvariabel. Det lokala befolkningsunderlagsindexet fås genom att det antal personer som bor på högst 25 kilometers avstånd dras av från 15 000, varefter skillnaden divideras med 15 000. Det regionala befolkningsunderlagsindexet fås genom att det antal personer som bor på högst 50 kilometers avstånd dras av från 60 000, varefter skillnaden divideras med 60 000. Enligt förordningen beräknas indexen på grundval av Statistikcentralens statistik över befolkningens fördelning per kvadratkilometer, vilken justeras med fem års mellanrum.

Förslaget innebär att det fastställs ett fjärrortstal för varje kommun. I stället för den tidigare graderingen i fyra klasser används kommunspecifika fjärrortstal och endast på kommuner med särskilt gles bosättning tillämpas en separat förhöjning av tilläggsdelen för fjärrort.

Tilläggsdel för fjärrort i kommun i

$$TILLÄGGSDEL_i^{fj\ddot{a}rr} = \begin{cases} GP^{FJ\ddot{A}RR} * inv.antal_i * fj\ddot{a}rrtal_i, & \text{n\ddot{a}r } fj\ddot{a}rrtal_i < 1,5, \\ GP^{FJ\ddot{A}RR} * inv.antal_i * fj\ddot{a}rrtal_i * 3, & \text{n\ddot{a}r } fj\ddot{a}rrtal_i \leq 1,5 \end{cases}$$

d\ddot{a}r
 $GP^{FJ\ddot{A}RR}$ \ddot{a}r grundpriset f\ddot{o}r fj\ddot{a}rrorten,
 $inv.antal_i$ \ddot{a}r inv\ddot{a}narantalet i kommun i, och
 $fj\ddot{a}rrtal_i$ \ddot{a}r kommunens fj\ddot{a}rrortstal.

Tilläggsdel f\ddot{o}r fj\ddot{a}rrort i kommun i

$$TILL\ddot{A}GGSDEL_i^{fj\ddot{a}rr} = \begin{cases} GP^{FJ\ddot{A}RR} * inv.antal_i * fj\ddot{a}rrtal_i, & \text{n\ddot{a}r } fj\ddot{a}rrtal_i < 1,0, \\ GP^{FJ\ddot{A}RR} * inv.antal_i * fj\ddot{a}rrtal_i * 1,5, & \text{n\ddot{a}r } 1,0 \leq fj\ddot{a}rrtal_i < 1,5, \\ GP^{FJ\ddot{A}RR} * inv.antal_i * fj\ddot{a}rrtal_i * 3, & \text{n\ddot{a}r } fj\ddot{a}rrtal_i \geq 1,5 \end{cases}$$

d\ddot{a}r
 $GP^{FJ\ddot{A}RR}$ \ddot{a}r grundpriset f\ddot{o}r fj\ddot{a}rrorten,
 $inv.antal_i$ \ddot{a}r inv\ddot{a}narantalet i kommun i, och
 $fj\ddot{a}rrtal_i$ \ddot{a}r kommunens fj\ddot{a}rrortstal.

27 §. Till\ddot{a}ggsdel p\ddot{a} basis av sj\ddot{a}lvf\ddot{o}rs\ddot{o}rjningsgrad i fr\ddot{a}ga om arbetsplatser. Det f\ddot{o}resl\ddot{a}s att paragrafens rubrik \ddot{a}ndras s\dd{a} att den motsvarar inneh\dd{a}llet i paragrafen, som \ddot{a}ndras i sin helhet. Syftet med de kalkylerade kostnader som fastst\dd{a}lls p\dd{a} grundval av till\dd{a}ggs-

delen p\dd{a} basis av sj\dd{a}lvf\dd{a}rs\dd{a}rjningsgrad i fr\dd{a}ga om arbetsplatser \dd{a}r att ers\dd{a}tta centralkommunen f\dd{a}r dess kostnader f\dd{a}r investeringar som h\dd{a}nf\dd{a}r sig till det lokala serviceutbudet och uppkomsten av arbetsplatser.

I 1 mom. föreskrivs om hur tilläggsdelen på basis av självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser beräknas. För varje kommun fastställs en koefficient för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser, som multipliceras med invånarantalet och grundpriset för självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser. Grundpriset fastställs enligt 54 § genom förordning av statsrådet, liksom de övriga grundpriserna i det föreslagna systemet.

I 2 mom. föreskrivs om grunderna för fastställande av koefficienten för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser. Enligt dessa har den kommun som har lägst självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser koefficienten 0. Enligt 2012 års statistik är talet för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser 0,428 i Borgnäs kommun. Kommunens koefficient skulle vara 0. Det högsta talet för självförsörjningsgrad i fråga om ar-

betsplatser har Harjavalta stad, 1,337, och stadens koefficient skulle vara 0,909. Det tal som beskriver självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser fastställs som förhållandet mellan antalet personer som arbetar i kommunen och antalet sysselsatta som är bosatta i kommunen.

I 3 mom. föreskrivs det att de kommunspecifika uppgifter som behövs för beräkning av koefficienten för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser tas ur Statistikcentralens sysselsättningsstatistik, vars användning som statsandelsgrund kräver att statistikföringen utvecklas när det gäller hur arbetsplatserna fördelas per kommun. Till följd av tidpunkten för publiceringen av statistiken ska vid beräkningen av statsandelen användas uppgifterna i sysselsättningsstatistiken för det år som föregick finansåret med 3 år.

Koefficienten för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser för kommun i

$$SJÄLVF.ARB.PLATSK_i = \text{självf.arb.plats}_i - \text{självf.arb.plats}_{\text{lägst}}$$

där

självf.arb.plats_i är det tal som anger självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser i kommun i, och självf.arb.plats_{lägst} är det tal som anger självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser i den kommun där självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är lägst.

Tilläggsdel på basis av självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser i kommun i

$$TILLÄGGSDEL_i^{\text{självf.arb.plats}} = GP^{\text{SJÄLVF.ARB.PLATS}} * \text{SJÄLVF.ARB.PLATSK}_i * \text{inv.antal}_i$$

där

GP^{SJÄLVF.ARB.PLATS} är grundpriset för självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser, SJÄLVF.ARB.PLATSK_i är koefficienten för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser för kommun i, och inv.antal_i är invånarantalet i kommun i.

28 §. Tilläggsdel för kommun inom samernas hembygdsområde. Paragrafens rubrik är densamma som i gällande 28 §, men det föreslås att paragrafens innehåll ändras så att det motsvarar syftena med det nya statsandelsystemet. Detta innebär att tilläggsdelen inte är graderad. Syftet med tilläggsdelen för kommun inom samernas hembygdsområde är att ersätta kommunen för sådana servicebehov och extra kostnader som föranleds av samiska. Definitionen av samiskspråkiga i 4 § i den gällande lagen förblir oförändrad.

I paragrafen föreskrivs om hur tilläggsdelen för kommun inom samernas hembygdsområde beräknas. Grundpriset för denna tilläggsdel fastställs enligt 54 § genom förordning av statsrådet, liksom de övriga grundpriserna i det föreslagna systemet. Med andelen samiskspråkiga i kommunen avses andelen samiskspråkiga av alla kommuninvånare. Befolkningsuppgifterna fås från befolkningsdatasystemet. På denna grund får varje kommun inom samernas hembygdsområde, dvs. Utsjoki, Enontekis, Enare och So-

dankylä, en egen koefficient som varierar beroende på förändringar i befolkningsförhållandena. Således slopas den permanenta graderingen i fyra klasser.

Tilläggsdel för kommun inom samernas hembygdsområde för kommun i inom samernas hembygdsområde

$$TILLÄGGSDEL_i^{samisk} = GP^{SAMISK} * inv.antal_i * \frac{inv.antal_i^{samisk}}{inv.antal_i}$$

där

GP^{SAMISK} är grundpriset för kommun inom samernas hembygdsområde,

$inv.antal_i$ är invånarantalet i kommun i, och

$inv.antal_i^{samisk}$ är antalet samiskspråkiga i kommun i.

7 kap. **Utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna samt minskningar och ökning av statsandelen**

29 §. *Utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna.* I 1 mom. föreslås det att systemet för utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna ska ändras så att utjämningsgränsen är 100 procent av det belopp som fås genom att alla kommuners sammanräknade kalkylerade skatteinkomster divideras med kommunernas sammanräknade invånarantal. I den gällande lagen är utjämningsgränsen 91,86 procent. Vid beräkning av kommunens kalkylerade skatteinkomster används inte kommunens egen inkomstkattesats utan en genomsnittlig inkomstkattesats för hela landet. Det föreslås vidare att kommunen i utjämningsstillägg får 80 procent av skillnaden mellan utjämningsgränsen och kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare. I det nuvarande systemet får kommunen i utjämningsstillägg 100 procent av skillnaden mellan utjämningsgränsen och kommunens egen kalkylerade skatteinkomst. Till följd av höjningen av utjämningsgränsen får fler kommuner än för närvarande utjämningsstillägg. I det gällande systemet får kommunen i utjämningsstillägg hela skillnaden mellan utjämningsgränsen

och kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare. I praktiken innebär det nya systemet att när den kalkylerade skatteinkomsten per invånare i en kommun som får utjämningsstillägg stiger och utjämningsgränsens belopp förblir oförändrat, så minskar inte kommunens utjämningsstillägg med hela skatteinkomstens belopp. Om kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare minskar, får kommunen inte heller hela minskningen i utjämningsstillägg.

I 2 mom. föreslås det att bestämmandet av utjämningsavdraget ska ändras så att utjämningsavdraget är 30 procent av det belopp per invånare som överskrider utjämningsgränsen adderat med den överskjutande delens naturliga logaritm omräknad i procentenheter. Enligt gällande lag är utjämningsavdraget 37 procent av det belopp som överskrider den nuvarande utjämningsgränsen, alltså 91,86 procent. Således riktas utjämningsavdraget till allt färre kommuner samtidigt som beloppet av utjämningsavdragen minskar.

Enligt förslaget förblir 3 och 4 mom. oförändrade.

I 5 mom. föreslås det att en del av fastighetsskatten för kärnkraftverk ska beaktas vid beräkningen av kommunens kalkylerade skatteinkomst. I den kalkylerade skatteinkomsten ska 50 procent av fastighetsskatten för kärnkraftverk beaktas. Ändringen påverkar utjämningsstillägget eller utjämningsavdraget i kommuner med kärnkraftverk. Den föreslagna ändringen höjer samtidigt beloppet för utjämningsgränsen och påverkar alla kommuners utjämning.

Systemet förblir oförändrat så till vida att utjämnningen av statsandelen på basis av skatteinkomsterna endast görs för statsandelar som fastställs enligt denna lag.

31 §. Det föreslås att paragrafen upphävs eftersom man i det nya statsandelssystemet inte längre tillämpar tilläggsdelar, för vilka det i statsandelen till alla kommuner görs ett avdrag till ett lika stort belopp per invånare. På 2014 års nivå har statsandelen till alla kommuner enligt denna paragraf minskats med 6,48 euro per invånare, vilket på riksnivå ger en minskning på 34,98 miljoner euro. Till följd av att paragrafen upphävs ska motsvarande minskning inte göras längre, utan för att bibehålla kostnadsneutraliteten mellan staten och kommunerna ska motsvarande minskning i det nya systemet göras genom en sänkning av statsandelsprocenten.

33 a §. Övergångsutjämnning 2015–2019. Eftersom den i 33 § avsedda övergångsutjämnning som infördes i och med det statsandelssystem som trädde i kraft vid ingången av 2010 förblir i kraft oförändrad, föreslås det i den nya 33 a § en femårig utjämnning av de kostnader som kommunerna föransleds av det system som träder i kraft vid ingången av 2015. De kommunspecifika ändringarna enligt de nya bestämningsgrunderna tillämpas således fullt ut 2020.

Enligt 1 mom. fastställer statsbidragsmyndigheten för 2015 en övergångsutjämnning för de kommuner där förändringen i statsandelarna, ökningen eller minskningen, överstiger det belopp på 50 euro per invånare som anges i 3 mom. Om förändringen i statsandelarna till kommunen är mindre än det belopp som fastställs för 2015, görs ändringen i sin helhet 2015. Det utjämningsbelopp som fastställs för kommunen ändras stegvis på det sätt som bestäms i 3 mom.

I 2 mom. föreskrivs om grunderna för beräkning av storleken av övergångsutjämnningen till varje kommun. Övergångsutjämningskalkylen görs enligt nivån på statsandelarna 2014. I kalkylen beräknas kommunens övergångsutjämnning genom att det sammanlagda beloppet av statsandelarna, som beräknas på nya bestämningsgrunder som träder i kraft vid ingången av 2015, minskas med de statsandelar som kommunen har beviljats för statsandelsåligganden 2014 enligt gällande bestämningsgrunder. När man i en kommun-

specifik jämförelsekalkyl enligt det nya och gamla systemet utgår från anslagen för statsandelar för 2014, påverkas det kommunspecifika utjämningsbeloppet inte av förändringar i statsandelarna under de kommande åren. I jämförelsekalkylen beaktas inte en höjning av statsandelen enligt prövning, inte heller hemkommunersättningar. I 33 b § föreslås det separata bestämmelser om ett övergångsarrangemang som gäller hemkommunersättningar, eftersom hemkommunersättningarna även gäller andra utbildningsanordnare än kommuner.

Det är motiverat att beräkna övergångsutjämnningen på 2014 års nivå eftersom uppgifterna om statsandelarna på 2015 års nivå finns tillgängliga först i december 2014. Detta skulle försvåra kommunernas budgetprocess.

I 3 mom. föreskrivs en utjämningssumma för vart och ett av åren fram till 2019. Exempelvis skulle höjningen av statsandelen till Evijärvi vara + 340 euro per invånare, där kommunen får 50 euro per person under det första året, eftersom det görs en övergångsutjämnning på 290 euro från den kalkylerade statsandelen. Kommunen får den fulla höjningen av statsandelen 2019.

8 kap. Hemkommunersättning

38 §. Bestämmande av hemkommunersättning. Eftersom uppgiftsbaserade statsandelar inte längre tillämpas i det föreslagna statsandelssystemet, grundar sig kostnadsunderlaget för hemkommunersättningarna på alla kommuners och andra utbildningsanordnares sammanräknade faktiska kostnader för förskoleundervisning och grundläggande utbildning i stället för på hemkommunens kalkylerade kostnader.

I fortsättningen fastställs hemkommunersättningarna och grundpriserna för dem inte enligt kommun som för närvarande, utan enligt åldersgrupp på riksnivå, och om grunderna för detta bestäms i 1 mom. De faktiska kostnaderna minskas dessutom med de stödberättigande kostnader för undervisning för elever intagna för specialiserad sjukvård enligt 4 a § i lagen om grundläggande utbildning och de kostnader för undervisning för

elever med förlängd läroplikt som överskrider de faktiska kostnaderna för hemkommunsersättningen, så att finansieringen inte i fråga om dessa betalas två gånger. När det gäller den förlängda läroplikten ska de utbildningsanordnare som ordnar sådan utbildning separat få tilläggsfinansiering för den del som överskrider hemkommunsersättningen i enlighet med om lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. När det gäller sjukhusundervisningen betalar kommunen direkt de kostnader som överskrider hemkommunsersättningen till utbildningsanordnaren. De faktiska kostnaderna fås genom en årlig justering av kostnadsfördelningen med uppgifter från det år som föregick finansåret med tre år, som höjs med indexförhöjningar enligt kommunens prisindex för den kommunala basservicen så att den når finansårets kostnadsnivå.

De i 2 mom. avsedda viktcoefficiënterna för åldersgrupperna 6-, 7–12- och 13–15-åringar ändras så att de motsvarar viktcoefficiënterna i Statens ekonomiska forskningscentrals utredning (VATT, Raportti ikäränteen huomioimisesta valtionosuusjärjestelmässä päivähoidon sekä esi- ja perusopetuksen osalta, 16.9.2013).

I 4–5 mom. föreskrivs att hemkommunsersättningen för alla andra utbildningsanordnare än kommunerna ska vara lika stor, 94 procent av kommunernas hemkommunsersättning. Den lägre procentsatsen gäller privata utbildningsanordnare, staten, universiteten och samkommunerna. Motiveringen till den lägre ersättningsprocentsatsen är att dessa utbildningsanordnare enligt lag har färre uppgifter.

10 kap. **Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel samt kostnadsfördelning mellan staten och kommunerna**

54 §. Utfärdande av bestämmelser om kalkylerade kostnader och grundpriser för tilläggsdelar. Det föreslås att kapitlets rubrik ändras så att den motsvarar strukturen i det nya statsandelssystemet.

Eftersom grunderna för bestämmandet av statsandelen för kommunal basservice ändras

föreslås det att hänvisningarna i 1 mom. ändras, så att de hänvisar till de föreslagna nya bestämningsgrunderna, i vilka tillämpas ett grundpris för de kalkylerade kostnaderna eller tilläggsdelarna, som bestäms genom förordning av statsrådet. De grundpriser som avses i paragrafen anges i de ekonomiska konsekvenserna i propositionens allmänna motivering.

Enligt förslaget förblir 2 mom. 1–3 punkten oförändrade till sitt innehåll. Det föreslås däremot att 4 punkten ändras så att justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna ska göras varje år. Enligt gällande lag görs justeringen av kostnadsfördelningen vart fjärde år.

55 §. Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel. Statsandelsprocenten och kommunens självfinansieringsandel justeras i praktiken årligen. Detta beror å ena sidan på nya och växande uppgifter, uppgiftsoverföringar, å andra sidan på andra förändringar i statsbudgeten, såsom inbesparingsåtgärder.

Statsandelsprocenten och kommunens självfinansieringsandel fastställs på samma sätt som enligt gällande lag. Däremot ändras paragrafhänvisningarna i 1 mom. så att de motsvarar paragraferna enligt det nya systemet, i vilka det föreskrivs om statsandelsgrunderna. I momentet har tagits in den gällande statsandelsprocenten och procentsatsen för kommunens självfinansieringsandel. I praktiken ändras bägge 2015 redan till följd av sådana minskningar av statsandelarna som det fattats beslut om tidigare. Då eventuella förändringar i omfattningen och arten av uppgifterna och minskningar av skyldigheterna 2015 klarnar först i samband med statsbudgeten, är avsikten att i fråga om ändringarna i procentsatserna i denna lag överlämna en separat regeringsproposition om lagen om statsbudgeten hösten 2014. En sänkande effekt på statsandelsprocenten har också överföringen av finansieringen av yrkeshögskolorna till staten 2015 (163 miljoner euro), sloandet av den nuvarande finansieringsandelen till tilläggsdelarna (34,98 miljoner euro) samt den finansiering som överförs till utjämning av statsandelarna på basis av skatteinkomsterna (ca 720 miljoner euro).

56 §. Kommunens självfinansieringsandel. Paragrafen förblir till sitt innehåll som i gäl-

lande lag, men dess hänvisningar till de paragrafer som gäller fastställande av statsandelen föreslås bli ändrade så att de motsvarar strukturen i det nya statsandelssystemet.

I motiveringen till 55 § anges vilka beslutade ändringar som 2015 påverkar statsandelsprocenten.

58 §. Justering av kostnadsfördelningen. Paragrafen förblir till sina principer som i gällande lag.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att dess hänvisningar till de paragrafer som gäller fastställande av statsandelen motsvarar strukturen i det nya statsandelssystemet.

Det föreslås att 4 mom. ändras så att de grundpriser och den finansiering som avses i 1 mom. i det nya systemet fastställs varje finansår i stället för som nu med fyra års mellanrum.

59 §. Driftskostnader som ska beaktas när kostnadsfördelningen justeras. Det föreslås att 2 mom. 1 och 2 punkten upphävs, eftersom avsikten är att finansieringen av dem i det nya systemet ska omfattas av justeringen av kostnadsfördelningen. Om det inte finns några uppgifter om de faktiska kostnaderna för sådan grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet som finansieras enligt denna lag att tillgå, ska vid justeringen av kostnadsfördelningen användas ett kostnadsförslag som utgår från de grundpriser som gällde enligt bestämmelserna 2014, förhöjda med index.

Innehållet i 3 mom. 1 punkten har precisrats genom att man har beaktat att lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården har blivit lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården.

11 kap. **Särskilda bestämmelser**

61 §. Bestämmande av statsandelen vid kommunsammanslagningar. I sak motsvarar 3 mom. den tidigare bestämmelsen, och de ändringar i paragrafhänvisningarna som gjorts beror på att bestämningsfaktorer ändras i och med det nya systemet. Ändringen av momentet beaktar att de nya kalkylfaktorer är de kalkylerade kostnaderna, koefficienterna och grunderna för tilläggsdelar.

62 §. Bestämmande av statsandelen när en del av en kommun överförs till en annan kommun. I det nya systemet tillämpas inte längre kalkylerade kostnader på grundval av antalet arbetslösa. Därför föreslås det att den andra meningen i 3 mom. upphävs.

63 §. Bestämmande av statsandelen när en kommuns område delas. I det nya systemet tillämpas inte längre kalkylerade kostnader på grundval av antalet arbetslösa. Därför föreslås det att den andra meningen i 5 mom. upphävs.

13 kap. **Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser**

67 §. Samarbetsunderstöd. Det föreslås att den paragraf som gäller samarbetsunderstöd upphävs, eftersom dess giltighetstid gick ut 2012 och avsikten är att samarbetsunderstöd inte längre ska beviljas.

2 Närmare bestämmelser

I propositionen ingår inga sådana bemyndiganden att utfärda förordning som är nya till sitt sakinhåll.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Enligt 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen får åtgärder som är nödvändiga för beviljande av statsandel och för utbetalning av hemkommunsersättningar för finansåret 2015 vidtas före ikraftträdandet. Detta förutsätter bl.a. att det utfärdas en statsrådsförordning om grundpriserna för de kalkylerade kostnaderna och koefficienterna redan 2014, så att de kan tillämpas redan från ingången av 2015.

Det finns behov av att särskilt föreskriva om bestämmande av grundpriserna 2015, eftersom alla bestämningsfaktorer för statsandelen är nya. Till följd av detta föreslås i 3 mom. att grundpriserna för 2015 enligt det nya systemet ska fastställas genom förord-

ning av statsrådet så som anges närmare i 4 och 5 mom.

I 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen fastställs grundpriserna för alla bestämningsfaktorer enligt det nya statsandelssystemet på 2014 års statsandelnivå. I momentet föreskrivs också att de grundpriser som räknats på 2014 års nivå höjs till den uppskattade förändringen i kostnadsnivån för 2015.

Vidare föreskrivs i 5 mom. i bestämmelsen att vid bestämmandet av grundpriserna för 2015 så beaktas förändringar i statsandelsåliggandens art och omfattning på samma sätt som i det nuvarande systemet.

Eftersom den årliga justering av kostnadsfördelningen som avses i 58 § inte tekniskt sett kan göras 2015, finns det skäl att i 6 mom. ta in en bestämmelse om att den första justeringen av kostnadsfördelningen ska göras 2016. Då finns uppgifterna om 2013 års kostnader tillgängliga. Efter 2016 görs justeringen av kostnadsfördelningen årligen.

Till följd av att systemet ändras finns det också behov av att särskilt föreskriva om bestämmandet av hemkommunersättning 2015. I 7 mom. föreskrivs om bestämmandet av kostnadsunderlaget för hemkommunersättningar för 2015, eftersom nästa justering av kostnadsfördelningen enligt gällande bestämmelser görs först 2016. Som kostnadsunderlag för hemkommunersättningarna 2015 används de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning 2014 förhöjda med prisindexet för kommunal basservice enligt prisnivån 2015.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Inledning

I denna proposition föreslås det bestämningsgrunderna för statsandelarna enligt lagen om statsandel för kommunal basservice ändras. Ändringen av bestämningsgrunderna genomförs kostnadsneutralt mellan stat och kommun. Förändringen av systemet påverkar således inte det sammanlagda beloppet av statsandelar till kommunerna sett till hela landet. Däremot kommer de nya bestämningsgrunderna att leda till att vissa kommu-

ner går miste om statsandelar och att andra får mera statsandelar.

Förutom att bestämningsgrunderna för statsandelen ändras påverkas kommunernas förutsättningar att finansiera den lagstadgade basservicen och de uppgifter som hör till deras allmänna verksamhetsområde av de minskningar av statsandelarna som gjorts 2012–2014 och som det beslutats om för 2015. Till följd av dessa två samverkande faktorer finns det skäl att i propositionen bedöma hur finansieringsprincipen utfaller dels i hela landet, dels i de enskilda kommunerna.

Finansieringsprincipen

Det finns ingen uttrycklig bestämmelse om finansieringsprincipen i grundlagen. Däremot ingår den i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse vars bestämmelser Finland har satt i kraft genom lag (1180/1991). Enligt artikel 9.2 i denna stadga ska de lokala myndigheternas ekonomiska resurser motsvara de uppgifter som tilldelats dem i grundlag och annan lag. Finansieringsprincipen har också diskuterats i samband med regeringspropositionen om reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd) och i det betänkande som grundlagsutskottet gav med anledning av det (GrUB 25/1994 rd). I dessa dokument anses det att när det föreskrivs om nya uppgifter ska man också sörja för att kommunerna har faktiska förutsättningar att sköta uppgifterna. Grundlagsutskottet har i sin praxis betonat att när kommunerna åläggs uppgifter ska det i enlighet med finansieringsprincipen också ses till att kommunerna har faktiska förutsättningar att klara av dem (GrUU 30/2013 rd, GrUU 12/2011 rd och GrUU 41/2010 rd). Finansieringsprincipen ska iaktas både nationellt och i de enskilda kommunerna. Finansieringsprincipen hänför sig främst till kommunens rätt att självständigt besluta om sin egen ekonomi.

Den föregående reformen av statsandelssystemet trädde i kraft vid ingången av 2010. Grundlagsutskottet konstaterade då att det viktigaste syftet med statsandelssystemet är att säkerställa att alla kommuner oavsett skillnader i förhållanden och inkomstunderlag har möjligheter att klara av speciellt sina lagfästa uppgifter. Statsandelssystemet hjälper det allmänna att uppfylla sina förpliktel-

ser framför allt i 16 § 2 mom. och 19 § 3 mom. i grundlagen att garantera kulturella rättigheter och adekvata social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster. Statsandelssystemet främjar regional jämlikhet och är därmed betydelsefullt också med tanke på grundlagens 6 § (GrUU 29/2009 rd).

Statsandelarna har inte i sig ansetts vara tryggade i grundlagen, men de bör granskas med avseende på hur basservicen tryggas genom dem i olika typer av kommuner och hur de följer den finansierings- och kostnadsmotvarighetsprincip som grundlagsutskottet har lyft fram i sin utlåtandep Praxis. Grundlagsutskottet har i flera utlåtanden (t.ex. GrUU 20/2004 rd, GrUU 18/2001 rd och GrUU 37/2000 rd) ansett att staten när det föreskrivs om nya uppgifter för kommunerna ska se till att kommunernas resurser är tillräckliga. En utgångspunkt är också att det ska bedömas hur finansieringsprincipen utfaller ur ett vidare perspektiv än genom en bedömning av de ekonomiska konsekvenserna i en enskild regeringsproposition.

På motsvarande sätt konstaterade grundlagsutskottet i sitt utlåtande (GrUU 34/2013 rd), som gällde en minskning av statsandelar och en höjning av kommunernas självfinansieringsandel utan motsvarande minskningar av kommunernas uppgifter, att staten bör säkerställa att finansieringsprincipen genomförs. I utlåtandet konstaterades också att utskottet noterar - vilket också nämndes i propositionen - att andelen skatteinkomster liksom också andelen statsandelar av kommunernas ekonomi varierar märkbart. Därför kan sänkningen av statsandelsprocenten i enskilda kommuner försvaga förmågan att ansvara för serviceåliggandena samt inskränka på den självständiga ekonomiska beslutanderätten och kommunens ansvarsområde rent allmänt. Vidare kan ökad skatteinkomst genom höjd inkomstskattesats leda till att variationen ökar ytterligare. Skillnaden mellan den högsta och den lägsta skattesatsen har under de senaste decennierna varierat mellan 4,00 och 5,75 procentenheter.

Mätning av hur finansieringsprincipen genomförs

Problemet med tillämpandet av finansieringsprincipen i ett konkret fall är det att även om principen har godkänts så finns det inga gemensamt godkända bedömnings- och beräkningsmekanismer över hur principen genomförs eller inte genomförs. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis inte heller fastställt några konkreta värden eller gränser för när resurserna anses vara tillräckliga. Grundlagsutskottet konstaterar ändå i sitt utlåtande (GrUU 12/2011 rd) att bedömningen av kommunernas faktiska möjligheter att tillhandahålla den service som ingår i deras uppgifter bör göras utifrån dels deras skatteinkomster och övriga inkomster, dels statsandelarna och skatteutjämningsarna. I bedömningen ska man således beakta inte bara den lagstadgade basservicen, utan också finansieringens tillräcklighet för uppgifter som hör till kommunens allmänna verksamhetsområde.

Bedömning av hur finansieringsprincipen genomförs

Finansieringsprincipen mellan stat och kommun genomförs i huvudsak genom statsandelssystemet. Statsandelarnas mängd och systemets struktur påverkar i hög grad hur finansieringsprincipen genomförs dels i hela landet, dels i de enskilda kommunerna.

I tabell 21 nedan presenteras de minskningar av statsandelarna som under den nuvarande regeringsperioden gjorts fram till 2014 i syfte att balansera statsfinanserna. Minskningen av statsandelarna har inneburit ett nettoavdrag i inkomsterna på ca 200 euro per invånare i alla kommuner, vilket i genomsnitt motsvarar ett kalkylerat höjningstryck på ca 1,21 procentenheter på den kommunala skattesatsen. I praktiken har kommunerna kunnat använda sig av andra sätt att balansera ekonomin än att höja skattesatsen, eftersom deras genomsnittliga inkomstskattesats 2012–2014 endast har höjts med 0,49 procentenheter. En förklaring är att kommunernas skuldsättning ökat kraftigt.

Tabell 21. Minskningar i statsandelen för basservice 2012–2014, mn euro			
	2012	2013	2014
Regeringsprogrammet	631		
Rambeslutet våren 2012		125	125
Rambeslutet våren 2013			237
Ytterligare avdrag/år	631	125	362
Avdrag jämfört med 2011	631	756	1118

I bilaga 1 presenteras per kommun vilka sammantagna effekter statsandelsreformen, inklusive dess övergångsarrangemang, och de redan beslutade minskningarna av statsandelarna har fram till 2020. Där granskas också ett hurtant kalkylerat höjningstryck förändringen av statsandelarna sammantaget leder till för den kommunala skattesatsen med antagandet att de förlorade statsandelarna i sin helhet ersätts genom en höjning av skattesatsen. Jämförelser görs också i förhållande till kommunens driftsinkomster. Det är således fråga om en kalkyl över utgiftstrycket där man inte kan beakta kommunernas separata förutsättningar att anpassa sin ekonomi, såsom förbättrad produktivitet, minskade utgifter, minskad personal eller försäljning av egendom.

I beräkningen har kommunerna indelats enligt var statsandelsreformen orsakar de största minskningarna per invånare (kolumn 5). Minskningen är störst i Sastmola, -592 euro/inv. I de tio kommuner där minskningen är störst varierar minskningen mellan -592 och -362 euro per invånare. På motsvarande sätt varierar ökningen i de tio kommuner som drar mest nytta av reformen mellan +219 och +340 euro per invånare.

Av kolumn 9 framgår det belopp i euro per invånare som kommunen går miste om till följd av minskningar i statsandelarna fram till 2017. Statsandelsminskningen är lika stor per invånare i alla kommuner. Den totala summan av statsandelsreformen och minskningarna i statsandelen framgår av kolumn 10.

Den relativa storleken av den sammantagna effekten av systemförändringen och statsandelsminskningarna jämförs för det första med hur stor förändringen är i förhållande till intäkterna av inkomstskattesatsen (kolumn 11) i varje kommun och för det andra med hur stor förändringen är i förhållande till kommunens driftsinkomster (kolumn 12). Till exempel i Sastmola innebär den sammantagna effekten ett kalkylerat höjningstryck på 0,75 procentenheter 2015 då man endast beaktar effekterna av det första året under övergångsperioden. Motsvarande siffra för 2020, då systemet har tagits i bruk fullt ut, är 5,66 procentenheter. På motsvarande sätt är den totala effekten i Evijärvi 2020 den att inkomstskattesatsen kalkylmässigt kan sänkas med 2,40 procentenheter.

Den sammantagna effekten av de minskade statsandelarna i Sastmola är 8,8 procent av driftsinkomsterna 2020. I Evijärvi är statsandelsökningen 4,4 procent av driftsinkomsterna.

Kolumnerna 19, 21 och 22 beskriver kommunens inkomstskattesats, under-/överskott samt lånestocken 2012. I kolumn 20 anges också kommunens skattesats 2014. Utifrån dessa kan man jämföra den finansiella ställningen och skattesatsens storlek i förhållande till förändringarna.

I tabell 22 nedan presenteras den totala effekten av statsandelsreformen och statsandelsminskningarna på kommunernas inkomstskattesats. Kommunerna har indelats enligt hur stor effekten är.

Tabell 22. Den kalkylerade effekten sammantagen av statsandelsminskningarna* och reformen av statsandelssystemet** på kommunernas inkomstskattesatser

Effekt på inkomstskattesatsen	år 2015		år 2020
Kalkylerat höjningstryck	Antal kommuner		Antal kommuner
över 3 %	0		18
1–3 %	0		97
0,5–0,99 %	66		54
0–0,49 %	150		60
Sammanlagt	216		229
Kalkylerad minskning			
0–0,49 %	88		37
0,5–0,99 %	0		18
1–3 %	0		20
Sammanlagt	88		75

*Minskningar som görs för att balansera statsfinanserna, på 2015 och 2020 års nivå

** Effekterna av reformen av statsandelssystemet 2015 och 2020

År 2015 finns det ett kalkylerat höjningstryck i mer än två av tre kommuner. Till följd av övergångsutjämnningen i statsandelsreformen är höjningsbehovet ändå litet, maximalt under 1 procentenhet.

År 2020 beskriver en situation där systemreformen gäller fullt ut och statsandelsminskningarna har genomförts i sin helhet enligt de nuvarande besluten. Enligt tabellen ökar det kalkylerade behovet att höja inkomstkattesatsen efter 2015. Detta gäller många kommuner och i vissa kommuner är höjningsbehovet rätt stort.

De kommuner (10 st.) där det kalkylerade behovet att höja inkomstkattesatsen är störst 2020

(i sifferuppgifterna har beaktats effekterna av statsandelsminskningarna och statsandelsreformen)

Sastmola	5,66
Luhanka	5,14
Kivijärvi	5,02
Kinnula	4,28
Rautavaara	4,19
Kannonkoski	4,18
Euraåminne	4,07
Rantasalmi	4,00
Påmark	3,79
Karstula	3,72

De kommuner (10 st.) där statsandelarna höjs och ger den största kalkylerade möjlig-

heten till en sänkning av inkomstkattesatsen 2020 (i sifferuppgifterna har beaktats effekterna av statsandelsminskningarna och statsandelsreformen)

Evijärvi	2,40
Utsjoki	1,89
Juva	1,68
Kittilä	1,54
Juankoski	1,47
Tohmajärvi	1,43
Miehikkälä	1,43
Siikajoki	1,42
Brahestad	1,38
Tohmajärvi	1,21

Av tabell 23 framgår att det per landskap sett största trycket att höja inkomstkattesatsen riktas mot kommuner i Egentliga Finland och Satakunta. Nästan alla kommuner i dessa landskap drabbas av en minskning av statsandelen i och med statsandelsreformen, och eftersom man samtidigt minskar statsandelen för att balansera statsfinanserna, ökar trycket att höja inkomstkattesatserna i framtiden.

Tabell 23. Den kalkylerade effekten sammantagen av statsandelsminskningarna* och reformen av statsandelssystemet** på kommunernas inkomstkattesatser per landskap

	Antal kommuner, sammanlagt	Effekter på inkomstkattesatsen 2015 antal kommuner		Effekter på inkomstkattesatsen 2020 antal kommuner			
		Inget höjningstryck	Höjningstryck	Inget höjningstryck	Höjningstryck		
			under 1 procentenhet	över 1 procentenhet	under 1 procentenhet	över 1 procentenhet	
Nyland	26	7	19	0	4	19	3
Egentliga Finland	28	1	27	0	1	11	16
Satakunta	21	1	20	0	1	3	17
Egentliga Tavastland	11	1	10	0	0	7	4
Birkaland	21	2	19	0	1	9	11

Päijänne-Tavastland	11	2	9	0	3	4	4
Kymmene-dalen	7	4	3	0	4	2	1
Södra Karelen	9	0	9	0	0	5	4
Södra Savolax	14	6	8	0	8	2	4
Norra Savolax	20	11	9	0	10	6	4
Norra Karelen	13	5	8	0	4	7	2
Mellersta Finland	23	4	19	0	4	3	16
Södra Österbotten	18	10	8	0	10	6	2
Österbotten	15	2	13	0	3	9	3
Mellersta Österbotten	8	3	5	0	2	3	3
Norra Österbotten	29	13	16	0	9	10	10
Kajanaland	9	4	5	0	4	1	4
Lappland	21	7	14	0	7	7	7
Hela landet	304	83	221	0	75	114	115

Enligt tabell 24 där grupperingen görs enligt kommunstorlek är trycket att höja inkomstkattesatsen allra högst i kommuner med färre än 6 000 invånare på såväl 2015 som 2020 års nivå. När det gäller kommuner med över 100 000 invånare finns ett kalkylerat höjningstryck i tre kommuner 2015 och i

fyra kommuner 2020. Höjningstrycket för kommuner i övriga storleksklasser skiljer sig inte nämnvärt från varandra.

Tabell 24. Den kalkylerade effekten sammantagen av statsandelsminskningarna* och reformen av statsandelssystemet** på kommunernas inkomstkattesatser enligt kommunstorleksgrupp

Invånarantal	Antal kommuner, sammanlagt	Effekter på inkomstkattesatsen 2015 antal kommuner		Effekter på inkomstkattesatsen 2020 antal kommuner		
		Inget höjningstryck	Höjningstryck	Inget höjningstryck	Höjningstryck	
			under 1 procentenhet	över 1 procentenhet	under 1 procentenhet	över 1 procentenhet

under 6 000	148	35	113	0	36	35	77
6 000–9 999	54	9	45	0	9	23	22
10 000– 19 999	46	15	31	0	12	23	11
20 000– 39 999	31	12	19	0	10	18	3
40 000– 99 999	16	6	10	0	5	10	1
över 100 000	9	6	3	0	3	5	1
Hela landet	304	83	221	0	75	114	115

Övriga faktorer som inverkar på genomförandet av finansieringsprincipen

Ett styrsystem för den offentliga ekonomin, som regeringen fattat beslut om och som tas i bruk 2015, och ett tillhörande program för kommunernas ekonomi kommer att reformera de bestämmelser som reglerar finansieringsförhållandet mellan staten och kommunerna. Det innehåller ett medelfristigt mål för den kommunala ekonomins finansiella ställning samt bindande beslut om med vilka medel den kommunala ekonomin kan fås i balans. I styrningen tar man bl.a. i bruk en utgiftsbegränsning för den kommunala ekonomin. Syftet med den är att införa en övre gräns för planperioden för de ändringar som statens åtgärder föranleder den kommunala ekonomin.

Enligt regeringens proposition börjar man 2016 göra en justering av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna varje år. Detta förbättrar också genomförandet av finansieringsprincipen. Efter ändringen hopas inte längre de utgifter som uppstår till följd av förändringar i de nya eller nuvarande uppgifternas omfattning och art och som leder till att kostnadsförslaget överskrider till att finansieras av kommunerna över fyra år, utan skillnaden mellan de uppskattade och faktiska kostnaderna för statsandelsåliggandena justeras årligen.

Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin och den årliga justeringen av kostnadsfördelningen har en positiv inverkan på genomförandet av finansieringsprincipen. Det är ändå svårt att kvantifiera deras effekt.

Enligt regeringens strukturpolitiska program från hösten 2013 ska kommunernas uppgifter och skyldigheter minskas så att den sammanlagda minskande effekt detta har på

kommunernas utgifter uppgår till 1 miljard euro per år från och med 2017. Om utgiftsminskningen fördelades jämnt i alla kommuner, skulle det med beaktande av en motsvarande minskning av statsandelarna innebära en nettominskning av utgifterna på ca 130 euro per invånare och en lättnad på ca 0,75 procentenheter i det kalkylerade trycket att höja den kommunala skattesatsen. Effekterna av ändringarna innehåller antagandet att alla utgiftsminskningar riktas till statsandelsåligganden.

Slutsats

Denna regeringsproposition ändrar inte den sammanlagda finansieringen enligt det gällande statsandelssystemet, utan kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna förblir oförändrad. Däremot påverkar ändringen av statsandelarnas bestämningsfaktorer statsandelsbeloppet till de enskilda kommunerna. Det föreslås ändå att de kommunspecifika minskningarna och ökningarna genomförs under en övergångstid på fem år. Således har kommunerna relativt gott om tid att anpassa sig till förändringen, som innebär ett tryck att höja inkomstskattesatsen med ett medianvärde på 0,65 procentenheter före 2020 och vidare ett bortfall av driftsinkomster på 1,4 procent. De kommuner där inkomstbortfallet är störst kan i värsta fall drabbas av problem med att anpassa sin ekonomi.

Reformen påverkar inte den grundlagstryggade kommunala beskattningsrätten.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande i saken inhämtas.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) rubriken för 4 kap., 14–20 §, 5 kap., 31 §, 36 § 3 och 4 mom., 59 § 2 mom. 1 och 2 punkten samt 67 §, av dem rubriken för 4 kap. sådan den lyder i lag 982/2012,
ändras 4 § 1 mom. 7–10 punkten, 5 § 1 och 2 mom., 3 kap., 12, 13 och 21 §, 6 kap., 29 § 1, 2 och 5 mom., 38 §, 54 § 1 mom. och 2 mom. 4 punkten, 55 § 1 mom., 56 § 1 mom., 58 § 1, 2 och 4 mom., 59 § 3 mom. 1 punkten, 61 § 3 mom., 62 § 4 mom. samt 63 § 5 mom., av dem 12 § sådan den lyder i lag 982/2012, 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 982/2012, 29 § 5 mom. sådant det lyder i lag 1510/2011 och 55 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1188/2013, samt
fogas till 4 § 1 mom. en ny 11 punkt och till lagen en ny 33 a §, som följer:

4 §

Definitioner

I denna lag avses nedan med

7) *självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser* förhållandet mellan antalet personer som arbetar i kommunen och antalet sysselsatta som är bosatta i kommunen,

8) *person med ett främmande språk som modersmål* den som anmält till det i 3 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) avsedda befolkningsdatasystemet att hans eller hennes modersmål är något annat än finska, svenska eller samiska,

9) *samiskspråkig* den som anmält till det i 3 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster avsedda befolkningsdatasystemet att hans eller hennes modersmål är samiska,

10) *läropliktig* läropliktiga enligt 25 § i lagen om grundläggande utbildning, samt

11) *utbildningsbakgrund* andelen 30–54-åringar utan examen efter grundskolestadiet av motsvarande åldersklass.

5 §

Statsandel för kommunal basservice

Som grunder för beräkning av statsandelen för kommunal basservice (*statsandelsgrunder*) används

1) de kalkylerade kostnaderna för statsandelsåligganden enligt 1 § 1 mom.,

2) grunderna för bestämmande av tilläggsdelar för fjärrorter, på basis av självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser samt för kommuner inom samernas hembygdsområde.

Kommunen beviljas i statsandel för kostnaderna för ordnande av de statsandelsåligganden som avses i 1 § ett belopp som fås när de kalkylerade kostnader som bestäms enligt 6–13 § adderas och kommunens självfinansieringsandel enligt 55 § dras av från summan. Till det belopp som fås på detta sätt läggs de i 26–28 § avsedda tilläggsdelarna för fjärrorter, på basis av självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser och för kommuner inom samernas hembygdsområde.

3 kap.

Kalkylerade kostnader för statsandelen för kommunal basservice

6 §

Kalkylerade kostnader för statsandelen för kommunal basservice

De kalkylerade kostnaderna för statsandelen för kommunal basservice fås genom addition av de produkter som fås när grundpriserna, angivna enligt åldersklass, multipliceras med antalet invånare i kommunen i respektive åldersklass. Till den på så sätt erhållna summan läggs kommunens kalkylerade kostnader som fastställts på grundval av sjukfrekvens, arbetslöshet, inslaget av personer med främmande språk som modersmål, tvåspråkighet, karaktär av skärgård, befolkningstäthet och utbildningsbakgrund.

Grundpriserna för de kalkylerade kostnaderna för statsandelen för kommunal basservice bestäms separat för följande åldersklasser:

- 1) 0–5-åringar,
- 2) 6-åringar,
- 3) 7–12-åringar,
- 4) 13–15-åringar,
- 5) 16–18-åringar,
- 6) 19–64-åringar,
- 7) 65–74-åringar,
- 8) 75–84-åringar,
- 9) 85-åringar och äldre.

7 §

Sjukfrekvenskoefficient

Sjukfrekvenskoefficienten beräknas på grundval av delfaktorerna hälso- och sjukvård, äldreomsorg och socialvård. Delfaktorernas viktning är

Hälso- och sjukvård	59,67
Äldreomsorg	27,44

Socialvård	12,89
------------	-------

Hälso- och sjukvården omfattar följande kostnadsfaktorer med följande viktcoeffi-
enter:

Diabetes	0,56
Epilepsi	0,98
Psykos	6,63
Reumatism	0,84
Bronkialastma	0,47
Blodtryckssjukdomar	0,38
Koronarkärlssjukdom	0,72
Crohns sjukdom	0,79
Demens	0,71
Cancerformer	2,89
Neurologiska sjukdomar	1,10
Hjärtarytmier	1,12
Arbetsförmögen, under 55 år	3,59

Äldreomsorgen omfattar följande kostnads-
faktorer med följande viktcoeffi-
cienter:

Diabetes	0,25
Epilepsi	1,24
Psykos	2,50
Demens	4,49
Neurologiska sjukdomar	1,62
Hjärtarytmier	0,46

Viktcoeffi-
cienten för kostnadsfaktorn inom
socialvården är

Arbetsförmögen, under 55 år	12,03
-----------------------------	-------

Bestämmelser om viktningen av sjukfre-
kvenskoefficientens delfaktorer och om kost-
nadsfaktorernas viktcoeffi-
cienter utfärdas
med fem års mellanrum.

De kalkylerade kostnader som fastställs på
grundval av sjukfrekvensen fås genom att det
per invånare bestämda grundpriset för sjuk-
frekvenskoefficienten multipliceras med
kommunens invånarantal och sjukfrekvens-
koefficient.

När sjukfrekvenskoefficienten bestäms an-
vänds Institutet för hälsa och välfärds, Folk-
pensionsanstaltens och Statistikcentralens
uppgifter om sjukfrekvensen samt Pensions-
skyddscentralens uppgifter om antalet sjuk-

pensionärer under året före det år som föregått finansåret.

8 §

Arbetslöshetskoefficient

Kommunens arbetslöshetskoefficient beräknas så att andelen arbetslösa av arbetskraften i kommunen divideras med motsvarande andel för hela landet. När koefficienten beräknas används den i arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik ingående uppgiften om andelen arbetslösa av arbetskraften under året före det år som föregått finansåret.

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av arbetslösheten beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för arbetslösheten multipliceras med kommunens invånarantal och arbetslöshetskoefficient.

9 §

Främmandespråkskoefficient

Kommunens främmandespråkskoefficient fås genom att räkna andelen invånare med främmande språk som modersmål av kommunens invånarantal och genom att därifrån dra av motsvarande andel för den kommun där andelen invånare med främmande språk som modersmål är som lägst i hela landet. När koefficienten beräknas används befolkningsdatasystemets uppgifter om antalet personer med främmande språk som modersmål under året före det år som föregått finansåret.

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av inslaget av personer med främmande språk som modersmål beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för inslaget av personer med främmande språk som modersmål multipliceras med kommunens invånarantal och främmandespråkskoefficient.

10 §

Tvåspråkighet

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av tvåspråkigheten i tvåspråkiga kommuner beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för tvåspråkigheten multipliceras med kommunens invånarantal och produkten multipliceras med 0,07. Till denna kostnad adderas ett belopp som fås genom att grundpriset för tvåspråkighet multipliceras med antalet svenskspråkiga i kommunen och produkten multipliceras med 0,93. Bestämmelser om kommuners tvåspråkighet finns i 5 § i språklagen.

11 §

Karaktär av skärgård

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av karaktären av skärgård i skärgårdskommuner beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för karaktären av skärgård multipliceras med kommunens invånarantal.

För skärgårdskommuner där minst hälften av invånarna bor utan fast vägförbindelse till fastlandet beräknas kommunens kalkylerade kostnader på grundval av karaktären av skärgård genom att det per invånare bestämda grundpriset för karaktären av skärgård multipliceras med kommunens invånarantal och den produkt som fås multipliceras med 3.

12 §

Befolkningstäthetskoefficient

Kommunens befolkningstäthetskoefficient beräknas genom att den genomsnittliga befolkningstätheten i hela landet divideras med kommunens befolkningstäthet. När koefficienten beräknas används befolkningsdatasystemets uppgifter om invånarantal från det årsskifte som föregår finansåret och Statistikcentralens uppgifter om landarealen för varje kommun.

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av befolkningstätheten beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för befolkningstätheten multipliceras med kommunens invånarantal och befolk-

ningstäthetskoefficient. Koefficienten kan vara högst 20.

13 §

Utbildningsbakgrundskoefficient

Kommunens utbildningsbakgrundskoefficient fås genom att räkna andelen 30–54-åriga invånare utan examen efter grundskolestadiet av motsvarande åldersgrupp i kommunen och genom att därifrån dra av motsvarande andel för den kommun där andelen 30–54-åriga invånare utan examen efter grundskolestadiet av motsvarande åldersgrupp är som lägst i hela landet. När koefficienten beräknas används uppgifterna i Statistikcentralens utbildningsstatistik över antalet personer utan examen under året före det år som föregått finansåret.

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av utbildningsbakgrundskoefficienten beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för utbildningsbakgrundskoefficienten multipliceras med kommunens invånarantal och utbildningsbakgrundskoefficient.

21 §

Beräkning av koefficienterna och bestämningsfaktorerna i vissa fall

Om det vid beräkningen av de koefficienter och bestämningsfaktorer som anges i 6–13 § inte finns uppgifter tillgängliga för den tidpunkt som avses i de nämnda paragraferna, används vid uträkningen av koefficienterna de uppgifter som senast erhållits före den tidpunkt som avses i paragrafen i fråga.

6 kap.

Tilläggsdelar för fjärrorter, på basis av självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser och för kommuner inom samernas hembygdsområde

26 §

Tilläggsdel för fjärrort

Kommunen beviljas i tilläggsdel för fjärrort ett belopp som beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för fjärrort multipliceras med kommunens invånarantal och fjärrortstal. Om kommunens fjärrortstal är minst 1,5 utan avrundning, blir kommunens tilläggsdel tre gånger så stor.

Om kommunens fjärrortstal är mindre än 1,5 utan avrundning men minst 1,0 utan avrundning, blir kommunens tilläggsdel 1,5 gånger så stor.

Närmare bestämmelser om grunderna för fastställandet av fjärrortstalet utfärdas genom förordning av statsrådet.

27 §

Tilläggsdel på basis av självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser

Kommunens tilläggsdel på basis av självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser multipliceras med kommunens invånarantal och koefficient för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser.

Koefficienten för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser fås genom att man från det tal som anger kommunens självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser drar av motsvarande tal för den kommun där självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är som lägst.

Som det kommunspezifika tal för självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser används uppgifterna i Statistikcentralens samsättningsstatistik för det år som föregick finansåret med tre år.

28 §

Tilläggsdel för kommun inom samernas hembygdsområde

Kommuner inom samernas hembygdsområde beviljas i tilläggsdel för samiskspråkighet ett belopp som beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för kommuner inom samernas hembygdsområde multipliceras med kommunens invånarantal och andelen samiskspråkiga i kommunen.

29 §

Utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna

Kommunen beviljas en på skatteinkomsterna baserad ökning av statsandelen (*utjämningsstillägg*), om kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare är mindre än det belopp som fås genom att alla kommuners sammanräknade kalkylerade skatteinkomster divideras med kommunernas sammanräknade invånarantal (*utjämningsgräns*). Kommunen får i utjämningsstillägg 80 procent av skillnaden mellan utjämningsgränsen och kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare.

Om kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare överskrider utjämningsgränsen, görs ett utjämningsavdrag från kommunens statsandel. Utjämningsavdraget är 30 procent av det belopp per invånare som överskrider utjämningsgränsen adderat med den över-skjutande delens naturliga logaritm. Den naturliga logaritmen omvandlas till procentenheter.

Vid beräkningen av kommunens kalkylerade skatteinkomst beaktas kommunalskatten och kommunens andel av samfundsskatten (*samfundsskatt*). Vid beräkningen av den kalkylerade skatteinkomsten beaktas dessutom 50 procent av den kalkylerade fastighets-skatt för kärnkraftverk som avses i 14 § 1 mom. i fastighetsskattelagen (654/1992). Närmare bestämmelser om de skatteinkomster som ska beaktas vid utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

33 a §

Övergångsutjämning 2015–2019

Statsbidragsmyndigheten fastställer en övergångsutjämning för de kommuner där förändringen i statsandelarna enligt 2 mom. för vart och ett av åren överstiger det belopp per invånare som anges i 3 mom.

Förändringen i statsandelarna beräknas genom att kommunens statsandel för 2014 dras

av från de statsandelar som kommunen hade beviljats om bestämningsgrunderna enligt denna lag hade varit i kraft 2014. I jämförelsekalkylen beaktas dock inte den höjning av statsandelen enligt prövning som avses i 30 §, liksom inte heller den hemkommunsersättning som avses i 37–39 §.

Den enligt 2 mom. beräknade förändringen i statsandelen till kommunerna per invånare begränsas genom en övergångsutjämning som läggs till eller dras från statsandelen till högst 50 euro 2015, 100 euro 2016, 180 euro 2017, 260 euro 2018 och 380 euro 2019.

8 kap.

Hemkommunsersättning

38 §

Bestämmande av hemkommunsersättning

Hemkommunsersättningen bestäms separat för 6-, 7–12- och 13–15-åringar enligt kommunernas och andra utbildningsanordnares faktiska kostnader för förskoleundervisning och grundläggande utbildning.

De faktiska kostnaderna bestäms enligt 59 § dock minskade med kostnaderna för stöd till sådan sjukhusundervisning som avses i 4 a § i lagen om grundläggande utbildning och kostnaderna för undervisningen för elever som omfattas av förlängd läroplikt till den del kostnaderna överskrider den faktiska nivån på hemkommunsersättningen.

Hemkommunsersättningens grunddel beräknas genom att kommunernas och andra utbildningsanordnares i 1 mom. avsedda sammanräknade faktiska kostnader för förskoleundervisning och grundläggande utbildning divideras med det viktade antalet 6–15-åringar i kommunerna. Det viktade antalet 6–15-åringar i kommunerna fås genom att antalet 6-åringar i kommunerna multipliceras med 0,61, antalet 7–12-åringar i kommunerna multipliceras med 1 och antalet 13–15-åringar i kommunerna multipliceras med 1,60, varefter dessa produkter adderas. Den på elevens ålder baserade hemkommunsersättningen fås genom att hemkommunsersättningens grunddel multipliceras med följande koefficienter:

Ålder	Koefficient
6-åring	0,61
7-12-åring	1,00
13-15-åring	1,60

I fråga om andra läropliktiga elever bestäms hemkommunsersättningen enligt hemkommunsersättningsgrunden för 13-15-åringar.

Andra utbildningsanordnare än kommuner får 94 procent av de hemkommunsersättningar som anges i 1-4 mom.

Finansministeriet beslutar före utgången av året före finansåret om beloppet av hemkommunsersättnings grunddel.

Trots det som i denna paragraf föreskrivs om bestämmande av hemkommunsersättning kan kommunerna komma överens om hemkommunsersättningen med varandra eller med någon annan utbildningsanordnare.

54 §

Utfärdande av bestämmelser om kalkylerade kostnader och grundpriser för tilläggsdelar

Grundpriser enligt 6-13 § samt 26-28 § fastställs årligen för det följande finansåret genom förordning av statsrådet.

När grundpriserna fastställs beaktas

4) de justeringar som i enlighet med 58 § görs årligen för justering av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna.

55 §

Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel

Kommunens kalkylerade kostnader enligt 6-13 § fördelas på så sätt att kommunernas statsandel är 29,57 procent (*statsandelsprocent*) och kommunernas självfinansieringsandel 70,43 procent.

56 §

Kommunens självfinansieringsandel

Kommunens självfinansieringsandel är lika stor per invånare i alla kommuner. Kommunens självfinansieringsandel per invånare fås genom att alla kommuners kalkylerade kostnader enligt 6-13 § adderas och man från summan drar av en andel som beräknats i enlighet med den statsandelsprocent som anges i 55 § och dividerar det erhållna beloppet med antalet invånare i landet.

58 §

Justering av kostnadsfördelningen

Vid justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna justeras de kalkylerade kostnader, de grundpriser och den finansiering som avses i 2 mom. i enlighet med de faktiska kostnaderna och den i 55 § angivna statsandelsprocenten med iakttagande av det som bestäms nedan i denna paragraf samt i 59 och 60 §.

Vid justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna justeras på riksnivå som en helhet de grundpriser som ligger till grund för de kalkylerade kostnaderna enligt 6-13 §. Dessutom justeras följande finansiering om vilken det föreskrivs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

- 1) finansiering enligt 11 § för påbyggnadsundervisning,
- 2) finansiering enligt 13 § 1 och 2 mom. av grundläggande utbildning för andra än läropliktiga,
- 3) finansiering enligt 14 § för elever som omfattas av förlängd läroplikt, och
- 4) tillägg för internatskola och skolhemsförhöjning enligt 15 §.

De grundpriser och den finansiering som avses i 1 mom. fastställs och bestämmelser om den i 3 mom. avsedda statsandelsprocenten utfärdas för varje finansår. Justeringen av kostnadsfördelningen görs årligen.

59 §

Driftskostnader som ska beaktas när kostnadsfördelningen justeras

När kostnadsfördelningen justeras betraktas inte följande kostnader som driftskostnader för de uppgifter som avses i 1 mom.:

1) kostnader för sådana anläggningsprojekt där det för anläggningsprojekt fastställda minimibeloppet i 20 § i lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården och 36 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet överskrids,

61 §

Bestämmande av statsandelen vid sammanslagningar

De kalkylerade kostnader som avses i 6 §, de koefficienter som avses i 7–13 § och de tilläggsdelar som avses i 26–28 § fås genom sammanslagning av grunderna för de kalkylerade kostnaderna, koefficienterna och tilläggsdelarna för respektive kommun.

62 §

Bestämmande av statsandelen när en del av en kommun överförs till en annan kommun

Det som bestäms i denna paragraf tillämpas det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft på alla statsandelar samt det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft och året därpå på den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelen.

63 §

Bestämmande av statsandelen när en kommuns område delas

Det som bestäms i denna paragraf tillämpas det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft på alla statsandelar samt det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft och året därpå på den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

Åtgärder som är nödvändiga för beviljande av statsandel och för utbetalning av statsandel och hemkommunsersättningar för finansåret 2015 får vidtas före ikraftträdandet.

De i 6 § 2 mom. avsedda grundpriserna, de i 7–13 § avsedda grundpriserna för bestämningsgrunder samt de i 26–28 § avsedda grundpriserna för tilläggsdelar för 2015 fastställs genom förordning av statsrådet med iakttagande av 4 och 5 mom.

Som grundpriser för de i 6 § 2 mom. avsedda åldersklasserna, för de i 7–13 § avsedda sjukfrekvenskoefficienten, arbetslöshetskoefficienten, främmandespråskoefficienten, tvåspråkigheten, karaktären av skärgård, befolkningstäthetskoefficienten och utbildningsbakgrundskoefficienten samt för de i 26–28 § avsedda tilläggsdelarna för fjärrorter, på basis av självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser och för kommuner inom samernas hembygdsområde fastställs de grundpriser för åldersklasserna som räknats enligt grunderna för 2014 samt grundpriserna för bestämningsgrunderna och tilläggsdelarna, justerade till kostnadsnivån för 2015. De grundpriser som avses i detta moment är följande 2014:

Grundpriser enligt åldersklass	euro/inv.
0–5-åringar	8 483,08
6-åringar	8 789,01
7–12-åringar	7 198,70
13–15-åringar	12 349,40
16–18-åringar	3 904,34
19–64-åringar	1 029,36
65–74-åringar	2 103,65
75–84-åringar	5 622,65
85-åringar och äldre	18 841,70
Övriga grundpriser	euro/inv.
Sjukfrekvenskoefficient	1 188,58
Arbetslöshetskoefficient	86,92
Främmandespråskoefficient	1 882,50
Tvåspråkighet	268,00
Karaktär av skärgård	368,87
Befolkningstäthetskoefficient	37,87

Utbildningsbakgrundscoefficient	407,38
Tilläggsdel för fjärrort	205,88
Tilläggsdel på basis av självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser	62,49
Tilläggsdel för kommun inom samernas hembygdsområde	2 615,00

När de i 4 mom. angivna grundpriserna bestäms beaktas förändringar i statsandelsåliggandenas art och omfattning med iakttagande av 54 §.

Trots det som i 58 § föreskrivs om justering av kostnadsfördelningen företas den första justeringen av kostnadsfördelningen enligt denna lag för finansåret 2016 utifrån uppgifterna om 2013 års kostnader.

Trots det som i 38 § föreskrivs om bestämmande av hemkommunsersättning används som kostnadsunderlag för hemkommunsersättningarna 2015 de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och

grundläggande utbildning 2014 förhöjda med prisindexet för kommunal basservice 2015.

Övergångsarrangemanget som gäller de hemkommunsersättningar som betalas till andra utbildningsanordnare än kommuner genomförs som en intern överföring inom statsandelen för basservice så att statsandelen för kommunal basservice i alla kommuner minskas med ett jämnstort belopp som motsvarar övergångsarrangemanget 2015–2019. Övergångsarrangemanget gäller de utbildningsanordnare i fråga om vilka minskningen i hemkommunsersättningen är större än 3 procent av beloppet av hemkommunsersättningen. I beloppet beaktas den i 42 § avsedda mervärdesskatten för universitet och privata utbildningsanordnare.

Det belopp för övergångsarrangemanget som fastställs för utbildningsanordnare förändras stegvis så att minskningen 2015 är högst 3 procent, 2016 högst 6 procent, 2017 högst 9 procent, 2018 högst 12 procent och 2019 högst 15 procent av 2014 års nivå.

Finansministeriet erlägger de betalningar som följer av övergångsarrangemanget i samband med hemkommunsersättningarna.

Helsingfors den 17 april 2014

Vid förhinder för statsministern, utrikesminister

ERKKI TUOMIOJA

Näringsminister *Jan Vapaavuori*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) rubriken för 4 kap., 14–20 §, 5 kap., 31 §, 36 § 3 och 4 mom., 59 § 2 mom. 1 och 2 punkten samt 67 §, av dem rubriken för 4 kap. sådan den lyder i lag 982/2012,
ändras 4 § 1 mom. 7–10 punkten, 5 § 1 och 2 mom., 3 kap., 12, 13 och 21 §, 6 kap., 29 § 1, 2 och 5 mom., 38 §, 54 § 1 mom. och 2 mom. 4 punkten, 55 § 1 mom., 56 § 1 mom., 58 § 1, 2 och 4 mom., 59 § 3 mom. 1 punkten, 61 § 3 mom., 62 § 4 mom. samt 63 § 5 mom., av dem 12 § sådan den lyder i lag 982/2012, 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 982/2012, 29 § 5 mom. sådant det lyder i lag 1510/2011 och 55 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1188/2013, samt
fogas till 4 § 1 mom. en ny 11 punkt och till lagen en ny 33 a §, som följer:

Gällande lydelse

4 §

Definitioner

I denna lag avses nedan med

7) kommun med skärgårdsdel kommuner på vars skärgårdsdel bestämmelserna om skärgårdskommuner tillämpas enligt 9 § i lagen om främjande av skärgårdens utveckling,

8) *person med ett främmande språk* som modersmål den som anmält till det i 2 § i befolkningsdatalagen (507/1993) avsedda befolkningsdatasystemet att hans eller hennes modersmål är något annat än finska, svenska eller samiska,

9) *samiskspråkig* den som anmält till det i 2 § i befolkningsdatalagen avsedda befolkningsdatasystemet att hans eller hennes modersmål är samiska, samt

10) *läropliktig* läropliktiga enligt 25 § i lagen om grundläggande utbildning.

Föreslagen lydelse

4 §

Definitioner

I denna lag avses nedan med

7) *självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser förhållandet mellan antalet personer som arbetar i kommunen och antalet sysselsatta som är bosatta i kommunen,*

8) *person med ett främmande språk som modersmål* den som anmält till det i 3 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) avsedda befolkningsdatasystemet att hans eller hennes modersmål är något annat än finska, svenska eller samiska,

9) *samiskspråkig* den som anmält till det i 3 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster avsedda befolkningsdatasystemet att hans eller hennes modersmål är samiska,

10) *läropliktig* läropliktiga enligt 25 § i lagen om grundläggande utbildning, samt

11) *utbildningsbakgrund andelen 30–54-åringar utan examen efter grundskolestadiet av motsvarande åldersklass.*

5 §

Statsandel för kommunal basservice

Som grunder för beräkning av statsandelen för kommunal basservice (statsandelsgrunder) används

1) grunderna för bestämmande av den allmänna delen,

2) de kalkylerade kostnaderna för social- och hälsovården,

3) de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt allmänna bibliotek,

4) bestämningsgrunderna för grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet, samt

5) grunderna för bestämmande av tilläggsdelar på basis av särskilt gles bosättning samt för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde.

Kommunen beviljas i statsandel för kostnaderna för ordnande av de statsandelsåligganden som avses i 1 § ett belopp som fås när kommunens kalkylerade kostnader för social- och hälsovården, förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt allmänna bibliotek som bestäms enligt 12–23 § och bestämningsgrunderna för grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet i kommunen enligt 24 och 25 § adderas och kommunens självfinansieringsandel enligt 55 § dras av från summan. Till det belopp som fås på detta sätt läggs kommunens allmänna del som bestäms enligt 6–11 § och de i 26–28 § avsedda tilläggsdelarna på basis av särskilt gles bosättning samt för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde.

3 kap

Grunder för bestämmande av den allmänna delen

6 §

Grunder för bestämmande av den allmänna

5 §

Statsandel för kommunal basservice

Som grunder för beräkning av statsandelen för kommunal basservice (*statsandelsgrunder*) används

1) de kalkylerade kostnaderna för statsandelsåligganden enligt 1 § 1 mom.,

2) grunderna för bestämmande av tilläggsdelar för kommuner inom samernas hembygdsområde och fjärrorter samt på basis av självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser.

Kommunen beviljas i statsandel för kostnaderna för ordnande av de statsandelsåligganden som avses i 1 § ett belopp som fås när de kalkylerade kostnader som bestäms enligt 6–13 § adderas och kommunens självfinansieringsandel enligt 55 § dras av från summan. Till det belopp som fås på detta sätt läggs de i 26–28 § avsedda tilläggsdelarna för fjärrorter, på basis av självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser och för kommuner inom samernas hembygdsområde.

3 kap.

Kalkylerade kostnader för statsandelen för kommunal basservice

6 §

Kalkylerade kostnader för statsandelen för

delen

kommunal basservice

Kommunen får i allmän del ett belopp som fås genom att de höjningar som föreskrivs i 7–11 § läggs till grundpriset för den allmänna delen och summan multipliceras med kommunens invånarantal.

En skärgårds- eller fjärrortsförhöjning beaktas alternativt i den i 1 mom. avsedda kalkylen beroende på vilken av dem som är fördelaktigare för kommunen. I fråga om kommuner med skärgårdsdelar höjs grundpriset med både skärgårds- och fjärrortsförhöjningen.

De kalkylerade kostnaderna för statsandelen för kommunal basservice fås genom addition av de produkter som fås när grundpriserna, angivna enligt åldersklass, multipliceras med antalet invånare i kommunen i respektive åldersklass. Till den på så sätt erhållna summan läggs kommunens kalkylerade kostnader som fastställts på grundval av sjukfrekvens, arbetslöshet, inslaget av personer med främmande språk som modersmål, tvåspråkighet, karaktär av skärgård, befolkningstäthet och utbildningsbakgrund.

Grundpriserna för de kalkylerade kostnaderna för statsandelen för kommunal basservice bestäms separat för följande åldersklasser:

- 1) 0–5-åringar,
- 2) 6-åringar,
- 3) 7–12-åringar,
- 4) 13–15-åringar,
- 5) 16–18-åringar,
- 6) 19–64-åringar,
- 7) 65–74-åringar,
- 8) 75–84-åringar,
- 9) 85-åringar och äldre.

7 §

7 §

Lisää otsikko

Sjukfrekvenskoefficient

I fråga om en skärgårdskommun där minst hälften av invånarna bor utan fast vägförbindelse till fastlandet höjs grundpriset för den allmänna delen med ett belopp som är sju gånger grundpriset för den allmänna delen. För övriga skärgårdskommuner är förhöjningen fyra gånger grundpriset för den allmänna delen.

För kommuner med skärgårdsdel höjs grundpriset för den allmänna delen i den kalkyl som avses i 6 § 1 mom. med ett belopp som fås genom att produkten av andelen personer som bor i skärgården och grundpriset för den allmänna delen multipliceras med 1,5. Om antalet invånare i skärgårdsdelen är minst 1 100, är förhöjningen ett belopp som motsvarar grundpriset för den allmänna delen.

Sjukfrekvenskoefficienten beräknas på grundval av delfaktorerna hälso- och sjukvård, äldreomsorg och socialvård. Delfaktorernas viktning är

Hälso- och sjukvård	59,67
Äldreomsorg	27,44
Socialvård	12,89

Hälso- och sjukvården omfattar följande kostnadsfaktorer med följande viktcoefficients:

Diabetes	0,56
Epilepsi	0,98
Psykos	6,63
Reumatism	0,84
Bronkialastma	0,47
Blodtryckssjukdomar	0,38

RP 38/2014 rd

Föreslagen lydelse

<i>Koronarkärlssjukdom</i>	<i>0,72</i>
<i>Crohns sjukdom</i>	<i>0,79</i>
<i>Demens</i>	<i>0,71</i>
<i>Cancerformer</i>	<i>2,89</i>
<i>Neurologiska sjukdomar</i>	<i>1,10</i>
<i>Hjärtarytmier</i>	<i>1,12</i>
<i>Arbetsförmögen, under 55 år</i>	<i>3,59</i>

Äldreomsorgen omfattar följande kostnadsfaktorer med följande viktcoefficienter:

<i>Diabetes</i>	<i>0,25</i>
<i>Epilepsi</i>	<i>1,24</i>
<i>Psykos</i>	<i>2,50</i>
<i>Demens</i>	<i>4,49</i>
<i>Neurologiska sjukdomar</i>	<i>1,62</i>
<i>Hjärtarytmier</i>	<i>0,46</i>

Viktcoefficieten för kostnadsfaktorn inom socialvården är

<i>Arbetsförmögen, under 55 år</i>	<i>12,03</i>
------------------------------------	--------------

Bestämmelser om viktningen av sjukfrekvenskoefficientens delfaktorer och om kostnadsfaktorernas viktcoefficienter utfärdas med fem års mellanrum.

De kalkylerade kostnader som fastställs på grundval av sjukfrekvensen fås genom att det per invånare bestämda grundpriset för sjukfrekvenskoefficienten multipliceras med kommunens invånarantal och sjukfrekvenskoefficient.

När sjukfrekvenskoefficienten bestäms används Institutet för hälsa och välfärds, Folkpensionsanstaltens och Statistikcentralens uppgifter om sjukfrekvensen samt Pensionsmyndighetens uppgifter om antalet sjukpensionärer under året före det år som föregått finansåret.

8 §

Fjärrortsförhöjning

I fråga om kommuner vars fjärrortstal, som bestäms på grundval av det lokala och regionala befolkningsunderlaget, är 1,50 eller större, höjs grundpriset för den allmänna delen med ett belopp som är sex gånger grundpriset för den allmänna delen. I fråga om kommuner vars fjärrortstal är 1,00–1,49 höjs grundpriset för den allmänna delen med ett belopp som är fem gånger grundpriset för den allmänna delen. I fråga om kommuner vars fjärrortstal är 0,50–0,99 höjs grundpriset för den allmänna delen med ett belopp som är tre gånger grundpriset för den allmänna delen.

Bestämmelser om grunderna för bestämmande av fjärrortstalet, om vilka kommuner som är berättigade till fjärrortsförhöjningen och om fjärrortstalen för dem utfärdas genom förordning av statsrådet.

Oberoende av vad som bestäms i 1 mom. höjs i fråga om en kommun vars befolkningstäthet är högst 0,50 grundpriset för den allmänna delen med en fjärrortsförhöjning som är nio gånger grundpriset för den allmänna delen.

9 §

Lisää otsikko

I fråga om en kommun där antalet personer som bor i tätort är minst 40 000 höjs grundpriset för den allmänna delen med ett belopp som fås genom att produkten av antalet personer som bor i tätort och grundpriset för den allmänna delen multipliceras med följande koefficienter:

Antalet personer som bor i tätort Koefficient
40 000–99 999 0,75
100 000–199 999 0,70
minst 200 000 0,01

Som antalet personer som bor i tätort används antalet tätortsinvånare enligt Statistiskcentralens nyaste statistik som är tillgänglig året före finansåret

8 §

Arbetslöshetskoefficient

Kommunens arbetslöshetskoefficient beräknas så att andelen arbetslösa av arbetskraften i kommunen divideras med motsvarande andel för hela landet. När koefficienten beräknas används den i arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik ingående uppgiften om andelen arbetslösa av arbetskraften under året före det år som föregått finansåret.

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av arbetslösheten beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för arbetslösheten multipliceras med kommunens invånarantal och arbetslöshetskoefficient.

9 §

Främmandespråskoefficient

Kommunens främmandespråskoefficient fås genom att räkna andelen invånare med främmande språk som modersmål av kommunens invånarantal och genom att därifrån dra av motsvarande andel för den kommun där andelen invånare med främmande språk som modersmål är som lägst i hela landet. När koefficienten beräknas används befolkningsdatasystemets uppgifter om antalet personer med främmande språk som modersmål under året före det år som föregått finansåret.

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av inslaget av personer med främmande språk som modersmål beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för inslaget av personer med främmande språk som modersmål multipliceras med

kommunens invånarantal och främmande-språkskoefficient.

10 §

Språkförhöjning

I fråga om tvåspråkiga kommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde höjs grundpriset för den allmänna delen med ett belopp som är lika med grundpriset för den allmänna delen multiplicerat med 0,10.

10 §

Tvåspråkighet

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av tvåspråkigheten i tvåspråkiga kommuner beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för tvåspråkigheten multipliceras med kommunens invånarantal och produkten multipliceras med 0,07. Till denna kostnad adderas ett belopp som fås genom att grundpriset för tvåspråkighet multipliceras med antalet svenskspråkiga i kommunen och produkten multipliceras med 0,93. Bestämmelser om kommuners tvåspråkighet finns i 5 § i språklagen.

11 §

Höjning på basis av förändringar i invånarantal

I fråga om kommuner vars invånarantal under de tre åren före det år som föregått finansåret har förändrats med minst sex procent sammanlagt höjs grundpriset för den allmänna delen med ett belopp som är lika med grundpriset för den allmänna delen multiplicerat med 1,39.

11 §

Karaktär av skärgård

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av karaktären av skärgård i skärgårdskommuner beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för karaktären av skärgård multipliceras med kommunens invånarantal.

För skärgårdskommuner där minst hälften av invånarna bor utan fast vägförbindelse till fastlandet beräknas kommunens kalkylerade kostnader på grundval av karaktären av skärgård genom att det per invånare bestämda grundpriset för karaktären av skärgård multipliceras med kommunens invånarantal och den produkt som fås multipliceras med 3.

4 kap

Kalkylerade kostnader för social- och hälsovård samt barndagvård

upphäv

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

12 §

Kalkylerade kostnader för social- och hälsovården samt barndagvården i kommunen

De kalkylerade kostnaderna för social- och hälsovården och barndagvården i kommunen fås genom att de kalkylerade kostnaderna för socialvården i kommunen, för hälsovården i kommunen och för barndagvården i kommunen beräknas var för sig och adderas, varefter summan multipliceras med kommunens fjärrortskoefficient, om en sådan har fastställts för kommunen.

De kalkylerade kostnaderna för social- och hälsovården samt barndagvården i kommunen beräknas på det sätt som anges i detta kapitel.

13 §

Kalkylerade kostnader för socialvården och barndagvården (28.12.2012/982)

De kalkylerade kostnaderna för socialvården och barndagvården i kommunen fås genom addition av de produkter som fås när grundpriserna för socialvården och barndagvården, angivna enligt åldersklass, multipliceras med antalet invånare i kommunen i respektive åldersklass. I fråga om 0–6-åringarna i kommunen multipliceras produkten med kommunens dagvårdskoefficient. Till den på så sätt erhållna summan läggs kommunens kalkylerade kostnader som fastställts på grundval av arbetslöshet, funktionshinder och barnskyddet. (28.12.2012/982)

Grundpriserna för socialvården och barndagvården bestäms separat för följande åldersklasser:

- 1) 0–6-åringar,
- 2) 7–64-åringar,
- 3) 65–74-åringar,
- 4) 75–84-åringar,
- 5) 85-åringar och äldre.

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av arbetslöshet beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för arbetslöshetskoefficienten multipliceras med kommunens invånarantal och arbetslöshets-

Befolkningstäthetskoefficient

Kommunens befolkningstäthetskoefficient beräknas genom att den genomsnittliga befolkningstätheten i hela landet divideras med kommunens befolkningstäthet. När koefficienten beräknas används befolkningsdatasystemets uppgifter om invånarantal från det årsskifte som föregår finansåret och Statistikcentralens uppgifter om landarealen för varje kommun.

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av befolkningstätheten beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för befolkningstätheten multipliceras med kommunens invånarantal och befolkningstäthetskoefficient. Koefficienten kan vara högst 20.

13 §

Utbildningsbakgrundskoefficient

Kommunens utbildningsbakgrundskoefficient fås genom att räkna andelen 30–54-åriga invånare utan examen efter grundskolestadiet av motsvarande åldersgrupp i kommunen och genom att därifrån dra av motsvarande andel för den kommun där andelen 30–54-åriga invånare utan examen efter grundskolestadiet av motsvarande åldersgrupp är som lägst i hela landet. När koefficienten beräknas används uppgifterna i Statistikcentralens utbildningsstatistik över antalet personer utan examen under året före det år som föregått finansåret.

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av utbildningsbakgrundskoefficienten beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för utbildningsbakgrundskoefficienten multipliceras med kommunens invånarantal och utbildningsbakgrundskoefficient.

upphäv

koefficient, varefter den produkt som fås genom att antalet arbetslösa i kommunen multipliceras med grundpriset för antalet arbetslösa adderas till denna produkt.

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av barnskyddsbehovet beräknas genom att grundpriset för barnskyddet multipliceras med kommunens invånarantal och barnskyddskoefficient. upphäv

Kommunens kalkylerade kostnader på grundval av antalet funktionshindrade beräknas genom att grundpriset för funktionshinder multipliceras med kommunens invånarantal och handikapps-koefficient. upphäv

14 §

upphäv

Kalkylerade kostnader för hälsovården

De kalkylerade kostnaderna för hälsovården i kommunen fås genom att de på åldersklasser baserade kalkylerade kostnaderna adderas till de kalkylerade kostnader som beräknats på grundval av sjukfrekvensen.

De på åldersklasser baserade kalkylerade kostnaderna fås genom att grundpriserna för hälsovården enligt åldersklass multipliceras med antalet invånare i kommunen i respektive åldersklass. De kalkylerade kostnader som fastställs på grundval av sjukfrekvensen fås genom att det per invånare bestämda grundpriset för sjukfrekvensen multipliceras med kommunens invånarantal och sjukfrekvenskoefficient.

Grundpriserna för hälsovården bestäms separat för följande åldersklasser:

- 1) 0–6-åringar,
- 2) 7–64-åringar,
- 3) 65–74-åringar,
- 4) 75–84-åringar, och
- 5) 85-åringar och äldre

15 §

upphäv

Fjärrortskoefficient

Kommunens fjärrortskoefficient bestäms utifrån det fjärrortstal som avses i 8 §.

Kommunens fjärrortskoefficient är på basis av fjärrortstalet följande:

Fjärrortstal Fjärrortskoefficient

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

0,50–0,99 1,05
1,00–1,49 1,08
minst 1,50 1,17

Om minst hälften av invånarna i en skärgårdskommun bor utan fast vägförbindelse till fastlandet, är kommunens fjärrortskoefficient 1,10. Om en kommun även är berättigad till den fjärrortskoefficient som avses i 2 mom., fastställs kommunens fjärrortskoefficient enligt det alternativ som är fördelaktigare för kommunen.

16 §

upphäv

Dagvårdskoefficient

Dagvårdskoefficienten beräknas så att kvoten mellan kommunens sysselsatta arbetskraft som arbetar inom service- och förädlingsbranscherna och kommunens hela sysselsatta arbetskraft divideras med motsvarande kvot för hela landet.

När koefficienten bestäms används Statistikcentralens uppgifter om sysselsättningen som baserar sig på uppgifterna för det år som började tre år före finansåret.

17 §

upphäv

Arbetslöshetskoefficient

Kommunens arbetslöshetskoefficient beräknas så att andelen arbetslösa av arbetskraften i kommunen divideras med motsvarande andel för hela landet.

När koefficienten beräknas används den i arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik ingående uppgiften om andelen arbetslösa av arbetskraften under året före det år som föregått finansåret.

18 §

upphäv

Barnskyddskoefficient

Barnskyddskoefficienten beräknas genom att antalet omhändertaganden av barn i

kommunen enligt barnskyddslagen divideras med kommunens invånarantal och den erhållna kvoten divideras med motsvarande kvot för hela landet. När koefficienten beräknas är antalet omhändertaganden i kommunen två, om antalet omhändertaganden varit högst fyra.

När koefficienten bestäms används Institutet för hälsa och välfärds uppgifter om omhändertaganden under året före det år som föregått finansåret.

19 §

upphäv

Handikappskoefficient

Handikappskoefficienten beräknas genom att det totala antalet personer i kommunen som får handikappbidrag för personer under 16 år eller för personer över 16 år eller vårdbidrag för pensionstagare enligt 7–9 § i lagen om handikappförmåner (570/2007) samt antalet personer i kommunen som får institutionsvård på grund av funktionshinder divideras med kommunens invånarantal och genom att kvoten divideras med motsvarande kvot för hela landet. När antalet personer som får handikappbidrag och vårdbidrag för pensionstagare räknas beaktas inte personer som fått kostersättning.

När koefficienten bestäms används Folkpensionsanstaltens uppgifter för året före det år som föregått finansåret.

20 §

upphäv

Sjukfrekvenskoefficient

Sjukfrekvenskoefficienten beräknas på grundval av den ålders- och könsdifferentierade andelen personer i åldern 16–54 år som får sjukpension. Om det ålders- och könsdifferentierade antalet personer i åldern 16–54 år som får invalidpension i förhållande till invånarna i åldern 16–54 år är detsamma i kommunen som i hela landet, är koefficienten ett. Om nämnda förhållande mellan antalet personer med sjukpension och antalet personer i åldern 16–54 år i kommunen överstiger hela landets medeltal, höjs koefficienten, och om förhållandet underskrider hela landets

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

medeltal, sänks koefficienten. Koefficienten höjs och sänks så att koefficienten motsvarar skillnaden mellan kommunen och hela landet.

När koefficienten bestäms används uppgifterna i Pensionsskyddscentralens statistik över antalet sjukpensionärer för den treårsperiod som började fyra år före finansåret.

21 §

Beräkning av koefficienterna i vissa fall

Om det vid beräkningen av de koefficienter som anges i 16–20 § inte finns uppgifter tillgängliga för den tidpunkt som avses i de nämnda paragraferna, används vid uträkningen av koefficienterna de uppgifter som senast erhållits före den tidpunkt som avses i paragrafen i fråga.

21 §

Beräkning av koefficienterna och bestämningsfaktorerna i vissa fall

Om det vid beräkningen av de koefficienter och *bestämningsfaktorer* som anges i 6–13 § inte finns uppgifter tillgängliga för den tidpunkt som avses i de nämnda paragraferna, används vid uträkningen av koefficienterna de uppgifter som senast erhållits före den tidpunkt som avses i paragrafen i fråga.

5 kap

Kalkylerade kostnader för förskoleundervisning, grundläggande utbildning och allmänna bibliotek samt bestämningsgrunder för grundläggande konstundervisning och allmän kulturverksamhet

upphäv

22 §

Kalkylerade kostnader för förskoleundervisning och grundläggande utbildning i kommunen

upphäv

De kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning i kommunen fås genom att grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning multipliceras med 0,77, höjningarna av grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning läggs till produkten och det på så sätt erhållna beloppet multipliceras med antalet 6–15-åringar i kommunen. Antalet 6-åringar i kommunen beaktas genom att det multipliceras med 0,91.

Höjningarna av grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning be-

räknas separat på grundval av kommunens befolkningstäthet, tvåspråkighet och karaktär av skärgård samt andelen invånare i åldern 13–15 år, andelen svenskspråkiga invånare i åldern 6–15 år och andelen invånare i åldern 6–15 år med ett främmande språk som modersmål.

I kommuner där befolkningstätheten är mindre än 40 höjs grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning med ett belopp som fås genom att grundpriset multipliceras med en koefficient som är lika med produkten av 0,1 och höjningsfaktorn för befolkningstäthet. Höjningsfaktorn för befolkningstäthet fås som skillnaden mellan den naturliga logaritmen av 40 och den naturliga logaritmen av kommunens befolkningstäthet. I fråga om kommuner vars befolkningstäthet är mindre än 4 höjs dessutom grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning med en koefficient som fås genom att höjningsfaktorn för befolkningstäthet multipliceras med 0,017. Om emellertid befolkningstätheten i kommunen är större än 3 men mindre än 4, multipliceras den ovan avsedda produkten med ett tal som fås när talet 4 subtraheras med kommunens befolkningstäthet.

Grundpriset för förskoleundervisning och grundläggande utbildning höjs dessutom separat med ett belopp som fås genom att grundpriset multipliceras med summan av följande förhöjningar:

1) i fråga om tvåspråkiga kommuner med 0,04,

2) i fråga om skärgårdskommuner där minst hälften av befolkningen bor utan fast vägförbindelse till fastlandet med 0,25 och i fråga om andra skärgårdskommuner med 0,06,

3) på basis av andelen 13–15-åringar med en koefficient som fås när antalet 13–15-åringar i kommunen divideras med antalet 6–15-åringar i kommunen och kvoten multipliceras med 0,30,

4) i fråga om svenskspråkighet med en koefficient som fås när antalet svenskspråkiga 6–15-åringar i kommunen divideras med antalet 6–15-åringar i kommunen och kvoten multipliceras med 0,12, samt

5) i fråga om inslaget av personer med främmande språk som modersmål i kommunen med en koefficient som fås när antalet 6–15-åringar i kommunen som har ett främ-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

mande språk som modersmål divideras med antalet 6–15-åringar i kommunen och kvoten multipliceras med 0,2.

23 §

upphäv

Kalkylerade kostnader för allmänna bibliotek

De kalkylerade kostnaderna för allmänna bibliotek i kommunen fås genom att kommunens invånarantal multipliceras med grundpriset för allmänna bibliotek.

I fråga om skärgårdskommuner och kommuner vars befolkningstäthet är högst 2 höjs grundpriset med 20 procent. I fråga om kommuner vars befolkningstäthet är över 2 men högst 5 höjs grundpriset med 10 procent.

24 §

upphäv

Bestämningsgrunder för grundläggande konstundervisning

Om kommunen ordnar grundläggande konstundervisning, fås bestämningsgrunden för grundläggande konstundervisning i kommunen genom att grundpriset för grundläggande konstundervisning multipliceras med antalet invånare i kommunen.

25 §

upphäv

Bestämningsgrunder för allmän kulturverksamhet

Bestämningsgrunden för allmän kulturverksamhet i kommunen fås genom att grundpriset för allmän kulturverksamhet multipliceras med antalet invånare i kommunen.

6 kap

6 kap.

Tilläggsdelar på basis av särskilt glesbostättning, för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde

Tilläggsdelar för fjärrorter, på basis av självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser och för kommuner inom samernas hembygdsområde

26 §

Tilläggsdel på basis av särskilt glesbosättning

Utöver det som i 3–5 kap. bestäms om bestämmande av statsandel till kommuner beviljas kommuner tilläggsdel för särskilt gles bosättning på grundval av befolkningstätheten i kommunen. Tilläggsdelen räknas ut genom att produkten av grundpriset för den allmänna delen enligt 6 § 1 mom. och kommunens invånarantal multipliceras med en koefficient som bestäms utifrån kommunens befolkningstäthet som följer:

Befolkningstäthet	Koefficient
under 0,50	12
0,50–1,49	10
1,50–1,99	7

27 §

Tilläggsdel för skärgårdskommun

Utöver det som i 3–5 kap. och 26 § föreskrivs om bestämmande av statsandel till kommunen beviljas skärgårdskommuner där minst hälften av invånarna bor utan fast vägförbindelse till fastlandet i tilläggsdel för skärgårdskommun ett belopp som är fem gånger grundpriset för den allmänna delen enligt 6 § 1 mom. multiplicerat med antalet invånare i kommunen. I fråga om andra skärgårdskommuner är tilläggsdelen för skärgårdskommun lika med fyra gånger grundpriset för den allmänna delen multiplicerat med antalet invånare i kommunen.

26 §

Tilläggsdel för fjärrort

Kommunen beviljas i tilläggsdel för fjärrort ett belopp som beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för fjärrort multipliceras med kommunens invånarantal och fjärrortstal. Om kommunens fjärrortstal är minst 1,5 utan avrundning, blir kommunens tilläggsdel tre gånger så stor.

Om kommunens fjärrortstal är mindre än 1,5 utan avrundning men minst 1,0 utan avrundning, blir kommunens tilläggsdel 1,5 gånger så stor.

Närmare bestämmelser om grunderna för fastställandet av fjärrortstalet utfärdas genom förordning av statsrådet.

27 §

Tilläggsdel på basis av självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser

Kommunens tilläggsdel på basis av självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser multipliceras med kommunens invånarantal och koefficient för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser.

Koefficienten för självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser fås genom att man från det tal som anger kommunens självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser drar av motsvarande tal för den kommun där självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är som lägst.

Som det kommunspecifika tal för självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser används uppgifterna i Statistikcentralens systemställningsstatistik för det år som föregick finansåret med tre år.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

28 §

28 §

*Tilläggsdel för kommun inom samernas hembygdsområde**Tilläggsdel för kommun inom samernas hembygdsområde*

Utöver det som i 3–5 kap. och 26 § föreskrivs om bestämmande av statsandel beviljas kommuner inom samernas hembygdsområde i tilläggsdel för kommuner inom samernas hembygdsområde på basis av andelen samiskspråkiga ett belopp som beräknas genom att kommunens i 26 § avsedda tilläggsdel på basis av särskilt gles bosättning multipliceras med följande samekoefficienter:

Kommuner inom samernas hembygdsområde beviljas i tilläggsdel för samiskspråkighet ett belopp som beräknas genom att det per invånare bestämda grundpriset för kommuner inom samernas hembygdsområde multipliceras med kommunens invånarantal och andelen samiskspråkiga i kommunen.

Andelen samiskspråkiga i procent Koefficient

över 30	2,30
7–30	1,20
3–under 7	0,30
över 0,5–under 3	0,20

29 §

29 §

*Utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna**Utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna*

Kommunen beviljas en på skatteinkomsterna baserad ökning av statsandelen (utjämningsstillägg), om kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare är mindre än 91,86 procent av ett belopp som fås genom att alla kommuners sammanräknade kalkylerade skatteinkomster divideras med kommunernas sammanräknade invånarantal (utjämningsgräns). Kommunens statsandel ökas per invånare räknat med ett utjämningsstillägg som motsvarar beloppet av skillnaden mellan utjämningsgränsen och kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare.

Kommunen beviljas en på skatteinkomsterna baserad ökning av statsandelen (utjämningsstillägg), om kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare är mindre än det belopp som fås genom att alla kommuners sammanräknade kalkylerade skatteinkomster divideras med kommunernas sammanräknade invånarantal (utjämningsgräns). Kommunen får i utjämningsstillägg 80 procent av skillnaden mellan utjämningsgränsen och kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare.

Om kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare överskrider utjämningsgränsen, minskas kommunens statsandel per invånare med ett belopp som utgör 37 procent av skillnaden mellan de per invånare i kommunen beräknade kalkylerade skatteinkomsterna och utjämningsgränsen (utjämningsavdrag).

Om kommunens kalkylerade skatteinkomst per invånare överskrider utjämningsgränsen, görs ett utjämningsavdrag från kommunens statsandel. Utjämningsavdraget är 30 procent av det belopp per invånare som överskrider utjämningsgränsen adderat med den överskjutande delens naturliga logaritm. Den naturliga logaritmen omvandlas till procentenheter.

Vid beräkningen av kommunens kalkylerade skatteinkomst beaktas kommunalskatten och kommunens andel av samfundsskatten

Vid beräkningen av kommunens kalkylera-

(samfundsskatt) för samma skatteår så som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet.

de skatteinkomst beaktas kommunalskatten och kommunens andel av samfundsskatten (samfundsskatt). Vid beräkningen av den kalkylerade skatteinkomsten beaktas dessutom 50 procent av den kalkylerade fastighetsskatt för kärnkraftverk som avses i 14 § 1 mom. i fastighetsskattelagen (654/1992). Närmare bestämmelser om de skatteinkomster som ska beaktas vid utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

31 §

Minskning som gäller tilläggsdelarna på basis av särskilt gles bosättning, för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde

De tilläggsdelar på basis av särskilt gles bosättning, för skärgårdskommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde som avses i 26–28 § minskar statsandelarna till alla kommuner med ett belopp som motsvarar det sammanlagda beloppet av tilläggsdelarna. Minskningen av statsandelen är lika stor per invånare i alla kommuner.

upphäv

33 a §

Övergångsutjämning 2015–2019

Statsbidragsmyndigheten fastställer en övergångsutjämning för de kommuner där förändringen i statsandelarna enligt 2 mom. för vart och ett av åren överstiger det belopp per invånare som anges i 3 mom.

Förändringen i statsandelarna beräknas genom att kommunens statsandel för 2014 dras av från de statsandelar som kommunen hade beviljats om bestämningsgrunderna enligt denna lag hade varit i kraft 2014. I jämförelsekalkylen beaktas dock inte den höjning av statsandelen enligt prövning som avses i 30 §, liksom inte heller den hemkommunsersättning som avses i 37–39 §.

Den enligt 2 mom. beräknade förändringen i statsandelen till kommunerna per invånare begränsas genom en övergångsutjämning som läggs till eller dras från statsandelen till högst 50 euro 2015, 100 euro 2016, 180 euro 2017, 260 euro 2018 och 380 euro 2019.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

36 §

Tidsbegränsade minskningar och ökning av statsandelen till kommunerna

Den statsandel som betalas till kommunerna 2011–2014 ökas med två tredjedelar av det belopp som Folkpensionsanstalten under året före finansåret driver in hos underhållsskyldiga som återkrav med stöd av 25 § i lagen om underhållstöd. Statsandelen ökas så som föreskrivs ovan i 3 mom. om ökning av statsandelen på grund av regressfordran.

År 2014 dras från statsandelen för kommunal basservice av 0,28 euro per invånare för anslutning av datasystemet för kommunernas räddingsväsende och den prehospitalla akutsjukvården till säkerhetsnätet.

8 kap.

Hemkommunsersättning

38 §

Bestämmande av hemkommunsersättning

Hemkommunsersättningen bestäms separat för 6-, 7–12 och 13–15-åringar enligt de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning i elevens hemkommun.

Hemkommunsersättningens grunddel beräknas genom att kommunens kalkylerade kostnader för förskoleundervisning och grundläggande utbildning som bestäms enligt 22 § divideras med det viktade antalet 6–15-åringar i kommunen. Det viktade antalet 6–15-åringar i kommunen fås genom att antalet 6-åringar i kommunen multipliceras med 0,91, antalet 7–12-åringar i kommunen multipliceras med 1 och antalet 13–15-åringar i kommunen multipliceras med 1,35 varefter dessa produkter adderas. Den på elevens ålder

36 §

Tidsbegränsade minskningar och ökning av statsandelen till kommunerna

upphäv

upphäv

8 kap.

Hemkommunsersättning

38 §

Bestämmande av hemkommunsersättning

Hemkommunsersättningen bestäms separat för 6-, 7–12- och 13–15-åringar enligt kommunernas och andra utbildningsanordnares faktiska kostnader för förskoleundervisning och grundläggande utbildning.

De faktiska kostnaderna bestäms enligt 59 § dock minskade med kostnaderna för stöd till sådan sjukhusundervisning som avses i 4 a § i lagen om grundläggande utbildning och kostnaderna för undervisningen för elever som omfattas av förlängd läroplikt till den del kostnaderna överskrider den faktiska nivån på hemkommunsersättningen.

Hemkommunsersättningens grunddel beräknas genom att kommunernas och andra utbildningsanordnares i 1 mom. avsedda sammanräknade faktiska kostnader för för-

baserade hemkommunsersättningen fås genom att hemkommunsersättningens grunddel multipliceras med följande koefficienter:

Ålder Koefficient

6-åring 0,91

7-12-åring 1,00

13-15-åring 1,35

I fråga om andra läropliktiga elever bestäms hemkommunsersättningen enligt hemkommunsersättningsgrunden för 13-15-åringar i kommunen. Om en privat utbildningsanordnare efter den 31 juli 1998 har fått tillstånd att ordna grundläggande utbildning, är utbildningsanordnarens hemkommunsersättning 90 procent av den hemkommunsersättning som anges i 2 och 3 mom

skoleundervisning och grundläggande utbildning divideras med det viktade antalet 6-15-åringar i kommunerna. Det viktade antalet 6-15-åringar i kommunerna fås genom att antalet 6-åringar i kommunerna multipliceras med 0,61, antalet 7-12-åringar i kommunerna multipliceras med 1 och antalet 13-15-åringar i kommunerna multipliceras med 1,60, varefter dessa produkter adderas. Den på elevens ålder baserade hemkommunsersättningen fås genom att hemkommunsersättningens grunddel multipliceras med följande koefficienter:

Ålder	Koefficient
6-åring	0,61
7-12-åring	1,00
13-15-åring	1,60

I fråga om andra läropliktiga elever bestäms hemkommunsersättningen enligt hemkommunsersättningsgrunden för 13-15-åringar.

Andra utbildningsanordnare än kommuner får 94 procent av de hemkommunsersättningar som anges i 1-4 mom.

Finansministeriet beslutar före utgången av året före finansåret om beloppet av hemkommunsersättningens grunddel.

Trots det som i denna paragraf föreskrivs om bestämmande av hemkommunsersättning kan kommunerna komma överens om hemkommunsersättningen med varandra eller med någon annan utbildningsanordnare.

54 §

Utfärdande av bestämmelser om statsandelsgrunder

Grundpriser enligt 6, 13 och 14 § samt 22-25 § fastställs årligen för det följande finansåret genom förordning av statsrådet. De i 24 och 25 § avsedda grundpriserna fastställs inom ramen för statsbudgeten.

När grundpriserna stadgas beaktas

4) de justeringar som i enlighet med 58 § företas vart fjärde år för justering av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna.

54 §

Utfärdande av bestämmelser om kalkylerade kostnader och grundpriser för tilläggsdelar

Grundpriser enligt 6-13 § samt 26-28 § fastställs årligen för det följande finansåret genom förordning av statsrådet.

När grundpriserna fastställs beaktas

4) de justeringar som i enlighet med 58 § görs årligen för justering av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna.

55 §

Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel

Kommunens kalkylerade kostnader enligt 12–23 § och de bestämningsgrunder som avses i 24 och 25 § fördelas på så sätt att kommunernas statsandel är 29,57 procent (statsandelsprocent) och kommunernas självfinansieringsandel 70,43 procent.

55 §

Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel

Kommunens kalkylerade kostnader enligt 6–13 § fördelas på så sätt att kommunernas statsandel är 29,57 procent (*statsandelsprocent*) och kommunernas självfinansieringsandel 70,43 procent.

56 §

Kommunens självfinansieringsandel

Kommunens självfinansieringsandel är lika stor per invånare i alla kommuner. Kommunens självfinansieringsandel per invånare fås genom att alla kommuners kalkylerade kostnader enligt 12–23 § och bestämningsgrunderna enligt 24 och 25 § adderas och man från summan drar av en andel som beräknats i enlighet med den statsandelsprocent som anges i 55 § och dividerar det erhållna beloppet med antalet invånare i landet.

56 §

Kommunens självfinansieringsandel

Kommunens självfinansieringsandel är lika stor per invånare i alla kommuner. Kommunens självfinansieringsandel per invånare fås genom att alla kommuners kalkylerade kostnader enligt 6–13 § adderas och man från summan drar av en andel som beräknats i enlighet med den statsandelsprocent som anges i 55 § och dividerar det erhållna beloppet med antalet invånare i landet.

58 §

Justering av kostnadsfördelningen

Vid justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna justeras de grundpriser och den finansiering som avses i 2 mom. i enlighet med de faktiska kostnaderna och den i 55 § angivna statsandelsprocenten utgående från en helhetsbedömning så som bestäms nedan i denna paragraf samt i 59 och 60 §.

Vid justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna justeras på riksnivå som en helhet de grundpriser som ligger till grund för de kalkylerade kostnaderna för kommunens social- och hälsovård, för-

58 §

Justering av kostnadsfördelningen

Vid justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna justeras de kalkylerade kostnader, de grundpriser och den finansiering som avses i 2 mom. i enlighet med de faktiska kostnaderna och den i 55 § angivna statsandelsprocenten med iakttagande av det som bestäms nedan i denna paragraf samt i 59 och 60 §.

Vid justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna justeras på riksnivå som en helhet de grundpriser som ligger till grund för de kalkylerade kostnaderna enligt 6–13 §. Dessutom justeras följande finansiering om vilken det föreskrivs i

skoleundervisning och grundläggande utbildning samt biblioteksväsende enligt 13, 14, 22 och 23 § samt följande finansiering om vilken det föreskrivs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

1) finansiering enligt 11 § för påbyggnadsundervisning,

2) finansiering enligt 13 § 1 och 2 mom. av grundläggande utbildning för andra än läropliktiga,

3) finansiering enligt 14 § för elever som omfattas av förlängd läroplikt, och

4) tillägg för internatskola och skolhemsförhöjning enligt 15 §,

Kostnadsfördelningen justeras vart fjärde år. De grundpriser och den finansiering som avses i 1 mom. fastställs och bestämmelser om den i 3 mom. avsedda statsandelsprocenten utfärdas för finansåret och de tre följande åren.

59 §

Driftskostnader som ska beaktas när kostnadsfördelningen justeras

När kostnadsfördelningen justeras beaktas dock inte driftskostnaderna för följande uppgifter:

1) uppgifter enligt lagen om kommunernas kulturverksamhet,

2) uppgifter enligt lagen om grundläggande konstundervisning.

När kostnadsfördelningen justeras betraktas inte följande kostnader som driftskostnader för de uppgifter som avses i 1 mom.:

1) kostnader för sådana anläggningsprojekt där det för anläggningsprojekt fastställda minimibeloppet i 20 § i lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården och 36 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet överskrids,

lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

1) finansiering enligt 11 § för påbyggnadsundervisning,

2) finansiering enligt 13 § 1 och 2 mom. av grundläggande utbildning för andra än läropliktiga,

3) finansiering enligt 14 § för elever som omfattas av förlängd läroplikt, och

4) tillägg för internatskola och skolhemsförhöjning enligt 15 §.

De grundpriser och den finansiering som avses i 1 mom. fastställs och bestämmelser om den i 3 mom. avsedda statsandelsprocenten utfärdas för varje finansår. Justeringen av kostnadsfördelningen görs årligen.

59 §

Driftskostnader som ska beaktas när kostnadsfördelningen justeras

När kostnadsfördelningen justeras beaktas dock inte driftskostnaderna för följande uppgifter:

upphäv

upphäv

När kostnadsfördelningen justeras betraktas inte följande kostnader som driftskostnader för de uppgifter som avses i 1 mom.:

1) kostnader för sådana anläggningsprojekt där det för anläggningsprojekt fastställda minimibeloppet i 20 § i lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården och 36 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet överskrids,

11 kap

11 kap

Särskilda bestämmelser**Särskilda bestämmelser**

61 §

61 §

Bestämmande av statsandelen vid kommun-sammanslagningar

Bestämmande av statsandelen vid kommun-sammanslagningar

De koefficienter som avses ovan i 15–20 § fås genom sammanräkning av grunderna för koefficienterna för respektive kommun.

De kalkylerade kostnader som avses i 6 §, de koefficienter som avses i 7–13 § och de tilläggsdelar som avses i 26–28 § fås genom sammanslagning av grunderna för de kalkylerade kostnaderna, koefficienterna och tilläggsdelarna för respektive kommun.

62 §

62 §

Bestämmande av statsandelen när en del av en kommun överförs till en annan kommun

Bestämmande av statsandelen när en del av en kommun överförs till en annan kommun

Det som bestäms i denna paragraf tillämpas det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft på alla statsandelar samt det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft och året därpå på den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelen. *Kommunens enligt 13 § 3 mom. kalkylerade kostnader på grundval av arbetslöshet fördelas vid beräkning av statsandelarna för det år som följer på året då kommunindelningen träder i kraft mellan de nya eller utvidgade kommunerna i samma proportion som antalet invånare i den kommun som blir mindre fördelar sig mellan kommunerna det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft.*

Det som bestäms i denna paragraf tillämpas det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft på alla statsandelar samt det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft och året därpå på den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelen.

63 §

63 §

Bestämmande av statsandelen när en kommuns område delas

Bestämmande av statsandelen när en kommuns område delas

Det som bestäms i denna paragraf tillämpas det år ändringen i kommunindelningen träder

Det som bestäms i denna paragraf tillämpas det år ändringen i kommunindelningen träder

i kraft på alla statsandelar samt det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft och året därpå på den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelen. *Kommunens enligt 13 § 3 mom. kalkylerade kostnader på grundval av arbetslöshet fördelas vid beräkning av statsandelarna för det år som följer på året då kommunindelningen träder i kraft mellan de nya eller utvidgade kommunerna i samma proportion som antalet invånare i den kommun som blir mindre fördelar sig mellan kommunerna det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft.*

i kraft på alla statsandelar samt det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft och året därpå på den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelen.

67 §

Samarbetsunderstöd

Finansministeriet kan under 2010–2012 bevilja kommunerna samarbetsunderstöd enligt prövning, om samarbetet mellan kommunerna är betydande för översynen av kommunernas servicestruktur, för utvecklandet av servicen eller för dess produktivitet samt stöder uppnåendet av de mål som ställs upp i lagen om en kommun- och servicestruktureform (169/2007).

Samarbetsunderstöd kan beviljas kommunen för kostnader som föranleds av utvecklingsverksamhet under ansökningsåret och under det följande året. Samarbetsunderstöd kan beviljas för utvecklingsverksamhet endast om ett beslut om genomförande har fattats.

Om kommunerna söker samarbetsunderstöd för sådant samarbete för vilket en annan myndighet kan bevilja statsandel eller statsunderstöd med stöd av någon annan lag eller av anslag som i statsbudgeten anvisats för något annat ändamål, ska finansministeriet höra denna myndighet innan stöd beviljas.

Finansministeriet beslutar om tidpunkterna för ansökan om och utbetalning av samarbetsunderstöd.

På samarbetsunderstödet tillämpas dessutom följande bestämmelser i statsunderstödslagen (688/2001):

- 1) 14 § om statsunderstödstagarens skyldighet att lämna uppgifter,*
- 2) 15 § om statsbidragsmyndighetens tillsynsuppgift,*

upphäv

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

- 3) 16 § om granskningsrätt,
- 4) 17 § om utförande av granskning,
- 5) 18 § om handräckning,
- 6) 19 § om avbrytande av utbetalning,
- 7) 20 § 1 mom. om återbetalning av statsunderstöd,
- 8) 21 § om skyldighet att återkräva statsunderstöd,
- 9) 22 § 3 mom. om återkrav enligt prövning av statsunderstöd,
- 10) 24 § om ränta,
- 11) 25 § om dröjsmålsränta,
- 12) 26 § om jämkning av det belopp som ska återbetalas,
- 13) 28 § om tiden för återkrav,
- 14) 29 § 2 mom. om preskription av återbetalningsskyldigheter, och
- 15) 30 § om kvittning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

Åtgärder som är nödvändiga för beviljande av statsandel och för utbetalning av statsandel och hemkommunsersättningar för finansåret 2015 får vidtas före ikraftträdandet.

De i 6 § 2 mom. avsedda grundpriserna, de i 7–13 § avsedda grundpriserna för bestämningsgrunder samt de i 26–28 § avsedda grundpriserna för tilläggsdelar för 2015 fastställs genom förordning av statsrådet med iakttagande av 4 och 5 mom.

Som grundpriser för de i 6 § 2 mom. avsedda åldersklasserna, för de i 7–13 § avsedda sjukfrekvenskoefficienten, arbetslöshetskoefficienten, främmandespråskoefficienten, tvåspråkigheten, karaktären av skärgård, befolkningstäthetskoefficienten och utbildningsbakgrundskoefficienten samt för de i 26–28 § avsedda tilläggsdelarna för fjärrorter, på basis av självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser och för kommuner inom samernas hembygdsområde fastställs de grundpriser för åldersklasserna som räknats enligt grunderna för 2014 samt grundpriserna för bestämningsgrunderna och tilläggsdelarna, justerade till kostnadsnivån för 2015. De grundpriser som avses i detta moment är följande 2014:

<i>Grundpriser enligt åldersklass</i>	<i>euro/inv.</i>
<i>0–5-åringar</i>	<i>8 483,08</i>
<i>6-åringar</i>	<i>8 789,01</i>
<i>7–12-åringar</i>	<i>7 198,70</i>
<i>13–15-åringar</i>	<i>12 349,40</i>
<i>16–18-åringar</i>	<i>3 904,34</i>
<i>19–64-åringar</i>	<i>1 029,36</i>
<i>65–74-åringar</i>	<i>2 103,65</i>
<i>75–84-åringar</i>	<i>5 622,65</i>
<i>85-åringar och äldre</i>	<i>18 841,70</i>
<i>Övriga grundpriser</i>	<i>euro/inv.</i>
<i>Sjukfrekvenskoefficient</i>	<i>1 188,58</i>
<i>Arbetslöshetskoefficient</i>	<i>86,92</i>
<i>Främmandespråskoefficient</i>	<i>1 882,50</i>
<i>Tvåspråkighet</i>	<i>268,00</i>
<i>Karaktär av skärgård</i>	<i>368,87</i>
<i>Befolkningstäthetskoefficient</i>	<i>37,87</i>
<i>Utbildningsbakgrundskoefficient</i>	<i>407,38</i>
<i>Tilläggsdel för fjärrort</i>	<i>205,88</i>
<i>Tilläggsdel på basis av självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser</i>	<i>62,49</i>
<i>Tilläggsdel för kommun inom samernas hembygdsområde</i>	<i>2 615,00</i>

När de i 4 mom. angivna grundpriserna bestäms beaktas förändringar i statsandelsåliggandenas art och omfattning med iakttagande av 54 §.

Trots det som i 58 § föreskrivs om justering av kostnadsfördelningen företas den första justeringen av kostnadsfördelningen enligt denna lag för finansåret 2016 utifrån uppgifterna om 2013 års kostnader.

Trots det som i 38 § föreskrivs om bestämmande av hemkommunersättning används som kostnadsunderlag för hemkommunersättningarna 2015 de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning 2014 förhöjda med prisindexet för kommunal basservice 2015.

Övergångsarrangemanget som gäller de hemkommunersättningar som betalas till andra utbildningsanordnare än kommuner

Föreslagen lydelse

genomförs som en intern överföring inom statsandelen för basservice så att statsandelen för kommunal basservice i alla kommuner minskas med ett jämnstort belopp som motsvarar övergångsarrangemanget 2015–2019. Övergångsarrangemanget gäller de utbildningsanordnare i fråga om vilka minskningen i hemkommunsersättningen är större än 3 procent av beloppet av hemkommunsersättningen. I beloppet beaktas den i 42 § avsedda mervärdesskatten för universitet och privata utbildningsanordnare.

Det belopp för övergångsarrangemanget som fastställs för utbildningsanordnare förändras stegvis så att minskningen 2015 är högst 3 procent, 2016 högst 6 procent, 2017 högst 9 procent, 2018 högst 12 procent och 2019 högst 15 procent av 2014 års nivå. Finansministeriet erlägger de betalningar som följer av övergångsarrangemanget i samband med hemkommunsersättningarna.

RP 38/2014 rd

liite 1

VMKIO	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Kno	5 388 173	0	-470 210	-1 844 871	-1 844 871	0	6 728	-35	-35	-35	-35	-35	-35	-35	-35	-35	-35	-35	-35	-35	-35	-35
484	Mehiläsvä	3 268	-1 844 871	-1 844 871	-1 844 871	0	7 309	-50	-35	-45	-75	-1,2%	-592	-592	-592	-643	-5,66	-8,8%	19,50	19,50	1,432	384
51	Eurojoki	5 922	-3 378 653	-3 378 653	-3 378 653	153	7 269	-50	-35	-45	-75	-1,2%	-571	-571	-571	-622	-4,07	-6,6%	18,00	18,00	7 980	726
435	Luhanka	7 773	-370 361	-370 361	-370 361	103	7 811	-50	-35	-45	-75	-1,1%	-479	-479	-479	-530	-4,07	-6,6%	19,00	19,00	792	2 158
265	Kivijärvi	1 303	-542 659	-542 659	-542 659	93	7 530	-50	-35	-45	-75	-1,1%	-416	-416	-416	-467	-5,02	-6,2%	20,00	20,00	431	878
689	Raujalampi	3 784	-1 529 311	-1 529 311	-1 529 311	146	6 845	-50	-35	-45	-75	-1,2%	-404	-404	-404	-455	-3,11	-6,6%	19,00	19,75	1 734	1 084
681	Rantasalmi	3 921	-1 565 621	-1 565 621	-1 565 621	113	9 865	-50	-35	-45	-75	-0,9%	-399	-399	-399	-450	-4,00	-4,6%	20,00	20,50	-270	1 760
608	Ponarkku	2 373	-803 316	-803 316	-803 316	114	6 763	-50	-35	-45	-75	-1,3%	-381	-381	-381	-432	-3,79	-6,4%	19,75	20,50	522	1 237
256	Kirnila	1 764	-652 572	-652 572	-652 572	98	7 986	-50	-35	-45	-75	-1,1%	-370	-370	-370	-421	-4,28	-5,3%	20,00	20,50	1 802	3 532
687	Rautavaara	1 813	-668 416	-668 416	-668 416	100	8 305	-50	-35	-45	-75	-1,0%	-369	-369	-369	-420	-4,19	-5,1%	20,00	20,00	2 263	2 635
226	Karstula	4 376	-1 893 935	-1 893 935	-1 893 935	111	7 921	-50	-35	-45	-75	-1,1%	-362	-362	-362	-413	-4,13	-5,2%	18,50	19,50	1	3 065
216	Kannokoski	1 553	-540 983	-540 983	-540 983	95	9 431	-50	-35	-45	-75	-0,9%	-348	-348	-348	-399	-4,18	-4,2%	19,50	21,00	5 626	5 621
562	Orivesi	9 571	-3 075 769	-3 075 769	-3 075 769	129	6 206	-50	-35	-45	-75	-1,4%	-321	-321	-321	-372	-2,88	-6,0%	20,00	21,50	825	1 726
633	Tahassalo	1 682	-523 655	-523 655	-523 655	124	7 032	-50	-35	-45	-75	-1,2%	-311	-311	-311	-362	-2,92	-5,2%	20,00	20,00	2 46	2 861
615	Pudasjärvi	8 620	-2 654 101	-2 654 101	-2 654 101	101	8 015	-50	-35	-45	-75	-1,1%	-308	-308	-308	-359	-3,55	-4,5%	20,50	20,50	698	2 941
440	Luo	4 966	-1 513 104	-1 513 104	-1 513 104	123	5 502	-50	-35	-45	-75	-1,5%	-305	-305	-305	-356	-2,89	-6,5%	19,50	19,50	1 973	2 197
291	Kälviäinen	2 438	-733 368	-733 368	-733 368	119	7 569	-50	-35	-45	-75	-1,1%	-301	-301	-301	-352	-2,96	-4,6%	19,75	19,75	1 491	419
275	Konnevesi	2 934	-893 652	-893 652	-893 652	109	6 665	-50	-35	-45	-75	-1,3%	-299	-299	-299	-350	-3,22	-5,3%	20,00	21,00	1 733	3 180
683	Renua	4 227	-1 249 377	-1 249 377	-1 249 377	102	8 436	-50	-35	-45	-75	-1,0%	-296	-296	-296	-347	-3,41	-4,1%	19,25	19,25	2 569	3 01
844	Tervo	1 704	-501 874	-501 874	-501 874	98	7 689	-50	-35	-45	-75	-1,1%	-295	-295	-295	-346	-3,54	-4,5%	19,75	19,75	355	2 129
322	Kemissänti	7 075	-2 062 461	-2 062 461	-2 062 461	126	6 954	-50	-35	-45	-75	-1,2%	-290	-290	-290	-341	-2,70	-4,9%	19,75	19,75	1 446	2 070
889	Uusijärvi	2 950	-859 576	-859 576	-859 576	103	8 133	-50	-35	-45	-75	-1,0%	-290	-290	-290	-341	-3,32	-4,2%	19,50	19,50	1 169	1 713
425	Liminka	9 432	-2 894 203	-2 894 203	-2 894 203	125	5 851	-50	-35	-45	-75	-1,5%	-287	-287	-287	-338	-2,82	-5,6%	19,50	20,50	686	2 077
230	Karvia	2 545	-680 780	-680 780	-680 780	105	6 110	-50	-35	-45	-75	-1,4%	-287	-287	-287	-338	-3,02	-5,2%	19,75	19,75	3 376	255
881	Ypäjä	2 509	-656 755	-656 755	-656 755	125	7 401	-50	-35	-45	-75	-1,1%	-282	-282	-282	-333	-2,49	-4,2%	20,25	20,25	782	775
700	Ruokolahti	5 577	-1 443 497	-1 443 497	-1 443 497	148	6 075	-50	-35	-45	-75	-1,4%	-282	-282	-282	-333	-2,49	-4,2%	18,50	19,50	1 082	1 404
921	Vesanto	2 328	-593 543	-593 543	-593 543	95	7 765	-50	-35	-45	-75	-1,1%	-281	-281	-281	-332	-3,23	-3,9%	20,00	20,50	600	700
619	Punkalaidun	3 203	-811 194	-811 194	-811 194	108	6 688	-50	-35	-45	-75	-1,3%	-281	-281	-281	-332	-2,81	-4,5%	19,75	20,50	674	534
630	Pyhäntä	1 566	-393 965	-393 965	-393 965	111	7 194	-50	-35	-45	-75	-1,2%	-282	-282	-282	-333	-2,73	-4,2%	19,75	19,75	1 314	3 649
319	Kyölä	2 750	-688 315	-688 315	-688 315	138	5 473	-50	-35	-45	-75	-1,6%	-280	-280	-280	-331	-2,18	-5,5%	20,00	20,50	-478	957
103	Humpplaa	2 496	-623 575	-623 575	-623 575	116	6 038	-50	-35	-45	-75	-1,4%	-280	-280	-280	-331	-2,18	-5,5%	20,00	21,00	-279	2 384
751	Simo	3 429	-853 105	-853 105	-853 105	139	6 249	-50	-35	-45	-75	-1,4%	-249	-249	-249	-300	-2,16	-4,8%	20,75	21,25	883	1 411
761	Somer	9 229	-2 288 305	-2 288 305	-2 288 305	124	6 002	-50	-35	-45	-75	-1,4%	-248	-248	-248	-299	-2,40	-5,0%	18,50	19,50	2 252	782
850	Toivakka	2 455	-599 848	-599 848	-599 848	121	5 956	-50	-35	-45	-75	-1,4%	-244	-244	-244	-299	-2,44	-5,0%	20,50	20,50	-317	924
588	Petunmaa	1 857	-453 393	-453 393	-453 393	104	6 877	-50	-35	-45	-75	-1,2%	-244	-244	-244	-295	-2,83	-4,3%	20,00	21,00	485	2 380
283	Hämeenkoski	2 096	-507 760	-507 760	-507 760	127	5 877	-50	-35	-45	-75	-1,4%	-242	-242	-242	-293	-2,30	-5,0%	21,50	21,50	702	5 187
320	Kemijärvi	8 093	-1 899 673	-1 899 673	-1 899 673	136	8 546	-50	-35	-45	-75	-1,0%	-235	-235	-235	-286	-2,10	-3,3%	20,00	20,50	-78	3 488
583	Pelkosenniemi	963	-224 662	-224 662	-224 662	124	9 680	-50	-35	-45	-75	-0,9%	-233	-233	-233	-284	-2,35	-2,9%	19,75	19,50	2 525	3 073
845	Tervola	3 339	-776 492	-776 492	-776 492	121	9 386	-50	-35	-45	-75	-0,9%	-233	-233	-233	-284	-2,35	-3,0%	19,50	19,50	2 344	1 108
177	Juupajoki	2 023	-446 388	-446 388	-446 388	124	5 944	-50	-35	-45	-75	-1,4%	-221	-221	-221	-272	-2,20	-4,6%	19,00	20,00	194	1 819

Valtionosuusmuutos ja valtionosuuden leikkaukset suhteessa veroprosenttisyksikön tuottoon sekä kuntien keskeisiä tilinpäätöstietoja

Tilinpäätöstiedot vuodelta 2012

Lajiteltu valtionosuutuksen mukaan heikoinnasta vahviimpaan (sarake 5)